

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Agnė PRANINSKAITĖ
Vadybos studijų programos studentė

**TARPTAUTINIŲ AKADEMINIŲ RYŠIŲ PLĖTOJIMAS:
ŠIAULIŲ UNIVERSITETO SOCIALINIŲ,
HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETO
ATVEJIS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2016

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Agnė PRANINSKAITĖ

**TARPTAUTINIŲ AKADEMINIŲ RYŠIŲ PLĖTOJIMAS:
ŠIAULIŲ UNIVERSITETO SOCIALINIŲ,
HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETO
ATVEJIS**

Magistro darbas
Socialiniai mokslai, Vadyba (N200)
Specializacija – Viešasis administravimas

Darbo vadovas:
prof. dr. Jonas JASAITIS

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu Vadybos magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti, yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

Praninskaitė, A. (2016). Tarptautinių akademinė ryšių plėtojimas: Šiaulių universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto atvejis. Magistro darbas / magistro darbo vadovas prof. J. Jasaitis. Šiaulių universitetas, Viešojo administravimo katedra, 87 p. (91 p.)

SANTRAUKA

Magistro darbo tyrimo tikslas - išanalizuoti tarptautinių akademinė ryšių plėtojimo galimybes ir jų teikiamą naudą ŠU SMF dėstytojams ir studentams bei pateikti rekomendacijas šiems ryšiams plėtoti.

Baigiamąjį darbą sudaro dvi dalys: teorinė ir praktinė. Pirmojoje dalyje apžvelgtas globalizacijos ir tarptautinių akademinė ryšių santykis bei tarptautinio universitetų bendravimo formos ir turinys. Antrojoje dalyje pateikiama iki 2016 m. vasario mėn. veikusio Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto išorinių bei vidinių veiksnių PEST ir SSGG analizė bei susisteminti ŠU Socialinių mokslų fakulteto akademinės bendruomenės apklausos duomenys. Praktinio tyrimo duomenų analizė leido suformuoti išvadas apie Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto tarptautinių ryšių plėtojimo galimybes ir pateikti pasiūlymus šiems ryšiams gerinti. Atlikus tyrimą išaiškėjo, kad ŠU SMF galėtų efektyviau išnaudoti visas tarptautinio bendradarbiavimo galimybes tobulinti studijų procesui. Išsiaiškinta, jog tarptautinis mobilumas įtakoja tolimesnę studentų ir dėstytojų veiklą universitete. Tarpuniversitetinio ir tarptautinio vertinimo duomenys rodo, kad fakultetas yra sukaupęs labai vertingą bendradarbiavimo su kitų valstybių universitetais patirtį. Ypač pažymėtina bendra studijų programa su Čekijos Pardubicės universitetu.

Raktiniai žodžiai: globalizacija, tarptautiniai akademiniai ryšiai, stažuotės, Erasmus vizitai, bendros studijų programos, tarptautiniai renginiai.

SUMMARY

Praninskaitė, A. (2016). Development of International Academic Relations: a Case of Department of Social Sciences, Humanities and Arts in Siauliai University. Master's degree thesis / supervisor prof. J. Jasaitis. Department of Public Administration, Siauliai University, 87 p. (91 p.)

The purpose of this Master's degree thesis is to analyze the opportunities of fostering international academic relations in the faculty of Social Sciences, Humanities and Arts in Siauliai University (SU FSSHA), analyse its benefits for staff and students and prepare recommendations for further improvements.

This work consists of two parts: theoretical and practical. The first part overviews the relationship between globalization and international academic relations, describes forms and content of international collaboration between Universities. The second part contains PEST and SWOT analysis of the external and internal factors of the Faculty of Social Sciences in Siauliai University and the analysis of survey of faculty's academic community. Data analysis allowed forming conclusions and preparing proposals on how to further improve faculty's international relations. The study revealed that opportunities for international cooperation could be used even more effectively in order to improve the learning process. It has been noticed, that international mobility influences further activities in the University for both, students and staff. Inter-university and international assessment data shows that the department has accumulated a very valuable experience when cooperating with universities in other countries. In particular a joint degree program with the University of Pardubice (Czech) is worth mentioning here.

Keywords: globalization, international academic relations, internships, Erasmus visits, joint degree programs, international events.

TURINYS

ĮVADAS.....	9
1. TYRIMO TEORINIS PAGRINDIMAS	12
1.1. Globalizacija ir tarptautiniai akademiniai ryšiai	12
1.2. Universitetų vaidmuo postindustrinėje visuomenėje	17
1.3. Bolonijos procesas ir universitetų tarptautinių ryšių plėtojimas.....	20
1.4. Tarptautinio universitetų bendravimo formos ir turinys.....	25
1.4.1. Tarptautinio bendradarbiavimo programos	25
1.4.2. Jungtinės programos.....	28
1.4.3. Tarptautiniai universitetų dėstytojų ir studentų mainai	30
1.4.4. Tarptautinės mokslinės konferencijos	34
1.4.5. Tarptautiniai mokslo ir studijų projektai	37
1.4.6. Mokslo leidiniai.....	44
1.4.7. Virtualusis universitetų bendradarbiavimas	46
2. TYRIMO REZULTATAI	49
2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas.....	50
2.2. ŠU Socialinių mokslų fakulteto tarptautinių akademinų ryšių plėtojimo PEST analizė	52
2.3. ŠU Socialinių mokslų fakulteto SSGG analizė.....	59
2.4. Interviu analizė	64
2.4.2. Tyrime dalyvavusių respondentų demografinės charakteristikos	65
2.4.3. Interviu su studentais duomenų analizė ir įvertinimas	67
2.4.4. Interviu su dėstytojais analizė	77
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	83
LITERATŪROS SĄRAŠAS	84
PRIEDAI.....	88
1 priedas. Operacionalizacija	88
2 priedas. Interviu klausimai studentams.....	89
3 priedas. Interviu klausimai dėstytojams.....	90

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1. 1 lentelė Bolonijos proceso deklaracijos.....	21
1. 2 lentelė Aukštojo mokslo tarptautiškumo rūšys	23
1. 3 lentelė Aukštojo mokslo tarptautiškumo apibrėžimas Lietuvos švietimo dokumentuose	24
1. 4 lentelė Lietuvoje registruotos jungtinės studijų programos	29
1. 5 lentelė Fakulteto organizuotų mokslinių konferencijų statistika	35
1. 6 lentelė SMF dėstytojų narystė profesinėse organizacijose.....	42
1. 7 lentelė Dėstytojų institucinis dalyvavimas tarptautiniuose mokslo/studijų projektuose...	43
1. 8 lentelė Fakulteto pedagoginio ir mokslo personalo individualus dalyvavimas šalies ir tarptautiniuose mokslo/studijų projektuose	43
2. 1 lentelė ŠU SMF SSGG analizė	64
2. 2 lentelė Studentų, dalyvavusių interviu demografiniai duomenys	66
2. 3 lentelė Dėstytojų, dalyvavusių interviu demografiniai duomenys	66

ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS

1.1 pav.	Pagrindinės jėgos, darančios įtaką globalizacijai.....	13
1.2 pav.	Atvykusių ir išvykusių studijuoti ar atlikti praktiką pagal Erasmus programą studentų skaičius.	32
1.3 pav.	Atvykusių ir išvykusių dėstyti ar stažuotis pagal Erasmus programą aukštųjų mokyklų darbuotojų skaičius.....	32
2.1 pav.	Socialinių mokslų fakulteto struktūra.	56
2.2 pav.	ŠU SMF Tarptautiniai akademiniai ryšiai.....	65

PAGRINDINIŲ SAŲVOKŲ ŽODYNĖLIS

Akademinis jaunimas – tai ateities karta, kuri pakeis dabartinius politikus, mokslininkus, mokytojus, gydytojus, kultūros darbuotojus, firmų vadovus, verslininkus ir pan.

Akademinė visuomenė - bendruomenė, kurią sudaro aukštosios mokyklos studentai, dėstytojai, mokslo darbuotojai, kiti tyrėjai ir profesorai emeritai.

Akademinis mobilumas - mokslo ir studijų tarptautinio bendradarbiavimo kategorija, apibūdinanti studentų, dėstytojų ir mokslininkų tarptautinius mainus¹

Aukštojo mokslo tarptautiškumas – tai procesas, kurio metu tarptautiniai, tarpkultūriniai ar globalūs aspektai integruojami į aukštojo mokslo tikslus, funkcijas (mokymas ir mokymasis, tyrimai, lavinimo paslaugos), plėtrą ir sklaidą (Jane Knight, 2008).

Globalizacija – pasaulinės rinkos skverbimasis į šalių gyvenimą, sukeltas stiprėjančios tarptautinės finansinės rinkos, didėjančios pasaulinės prekybos, daugianacionalinių verslovių kūrimosi procesas (Tarptautinių žodžių žodynas, 2013).

Internacionalizacija - nevaržomi ryšiai tarp skirtingų valstybių, tarptautiniai mainai ar laisva prekyba.

Informacinė visuomenė - tai atvira, išsilavinusi ir besimokanti visuomenė, kurios nariai gali ir geba visose savo veiklos srityse veikti šiuolaikinių informacinių technologijų aplinkoje, naudotis šalies bei pasaulio informacijos resursais, o valdžios institucijos užtikrina informacijos prieinamumą ir patikimumą

Mokslinė publikacija – tokia visuomenei prieinama, fiksuota, recenzuota publikacija, kurios rezultatai pateikiami taip, kad juos būtų galima pakartoti.

Mokslo žurnalas - mokslininkų auditorijai skirtas žurnalas, kuriame publikuojami mokslo darbai.

Nuotolinės studijos – tai atestuoti studijų dalykai, kurių medžiagą galima pasiekti nuotoliniu būdu, atlikti užduotis, komunikuoti su kolegomis, dėstytojais per įvairias informacines priemones.

Studentų mainai - Pasikeitimas studentais tarp skirtingų šalių aukštųjų mokyklų, vykdomas pagal tarptautines, tarpvalstybines studijų mainų programas arba aukštųjų mokyklų tarpinstitucines sutartis.

¹ Bielinskienė, A., Boizou, L., Grigonytė, G. Ir kt. 2010–2012 m. Švietimo ir mokslo terminų žodynas. [interaktyvus] [žiūrėta 2015.09.16]. Prieiga per internetą: <http://daukantas.vdu.lt/moksliniai-terminai/>

IVADAS

Didėjant globalizacijos poveikiui, technologijų vystymuisi, keičiasi požiūris į aukštąjį mokslą. Atsiranda didesnės galimybės išvykti stažuotis, mokytis į kitą valstybę. Aukštojo mokslo institucijos vis labiau vysto tarptautines studijų programas, skatina tarptautinius švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus, vykdo studentų, dėstytojų ir žinių mainų programas.

Aukštojo mokslo tarptautiškumą Europos lygiu apibrėžia Bolonijos procesas, kuris prasidėjo 1999 metais po to, kai atsakingi už aukštąjį mokslą Europos šalių ministrai pasirašė Bolonijos deklaraciją. Pirmojo Bolonijos proceso metu didelis dėmesys buvo skiriamas įrankių akademiniam mobilumui skatinti sukūrimui ir mobilumo kliūčių mažinimui. Vėliau svarbus etapas vyko, pasirašius Liuvono komunikatą 2009 metais, kai buvo nustatyti Europos aukštojo mokslo erdvės prioritetai ateinančiam dešimtmečiui.

Lietuva ne tik aktyviai dalyvauja Bolonijos procese, bet yra sudariusi aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2013 – 2016 metų planą. Jame pabrėžiama, kad tarptautiškumas yra Europos Sąjungos valstybių aukštojo mokslo plėtros vienas iš svarbiausių prioritetų. Tai įrodo Liuvono komunikate suformuotas ir 2012 m. kartu su Bukarešto komunikatu patvirtintoje Akademinio mobilumo strategijoje pakartotinai įtvirtintas ambicingas siekis – pasiekti, kad Europos aukštojo mokslo erdvės šalių studijų programose būtų įdiegiami „mobilumo langai“, taip pat 2011 m. lapkričio 28 d. Europos Tarybos išvadose nustatytas siekis, kad iki 2020 m. ne mažiau kaip 20 proc. Europos Sąjungos absolventų dalį studijų būtų praleidę užsienio šalyje. Statistikos departamento duomenimis, nors Lietuvai prisijungus prie Bolonijos proceso, padėtis aukštojo mokslo sistemoje pagerėjo: Lietuvos studentų, studijavusių dalį studijų užsienyje, skaičius per pastarąjį dešimtmetį padidėjo daugiau nei 5 kartus, tačiau 2010 metais užsienyje dalį studijų periodo studijavo 4411 studentų, o tai sudaro tik 2,4 proc. visų studijuojančiųjų. Tad iki numatyto siekio įgyvendinimo Lietuvai liko dar ilgas kelias. Šiaulių universitetas prie Bolonijos proceso prisijungė tik 2004 metais, pasirašęs Didžiąją universitetų chartiją.

Temos aktualumas. Akademinis mobilumas yra būtinas siekiant užtikrinti aukštojo mokslo kokybę, didinti studentų įsidarbinimo galimybes ir plėtoti tarptautinį mobilumą. Dažnai studentai, besimokydami kitoje valstybėje, gauna daug ir įvairios patirties, o dėstytojai parsiveža į savo universitetą vertingų žinių, naujų mokslinių kontaktų ir patirties.

Atsižvelgiant į demografinę situaciją Lietuvoje, pasaulyje nuolat didėjančią kokybiško aukštojo mokslo paklausą ir stiprėjančią konkurenciją dėl studentų, būtina siekti, kad Lietuvos aukštosios mokyklos taptų užsienio šalių studentų traukos centru, formuotųsi kokybiško Lietuvos aukštojo mokslo įvaizdis, susidarytų Lietuvos kaip draugiškos užsieniečiams šalies įvaizdis, atsirastų kuo daugiau studijų užsieniečiams Lietuvoje galimybių. Kad aukštojo mokslo tarptautiškumo padėtis gerėtų, turi prisidėti ir Lietuvos universitetų bendruomenė: vykti

reprezentuoti savo universitetą į užsienio šalių organizuojamas konferencijas, mugės. Tačiau tam dažnai trukdo pilietinė kultūra. Štai mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro duomenimis (2012), net pusė apklaustų dėstytojų per paskutinius kelerius metus nedalyvavo jokiuose profesiniuose renginiuose užsienio šalyje. Dar tiek pat nurodė, kad nėra poreikio vizitams į užsienio šalis.

Esamą aukštojo mokslo tarptautinimo etapą Europoje apibūdina Bolonijos procesas, kuris prasidėjo 1999 metais po to, kai Europos šalių ministrai, atsakingi už aukštąjį mokslą, pasirašė Bolonijos deklaraciją. Vieno iš Bolonijos proceso pagrindinių tikslų – aukšto absolventų įsidarbinimo lygio arba sėkmingos integracijos į Europos darbo rinką neįmanoma pasiekti nesant patikimai studijų kokybės užtikrinimo sistemai tiek instituciniu, tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu.

Lietuvos aukštojo mokslo tarptautiškumo plėtrai ir tobulinimui skirti strateginiai dokumentai (Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 m. nuostatos; Lietuvos aukštojo mokslo sistemos plėtros 2006 – 2010 m. planas; LR ŠMM parengtos programos, kurioms įgyvendinti bus panaudotos 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos ir Lietuvos nacionalinio biudžeto lėšos) bei atliekamos reformos be išimties išskiria aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo ir tobulinimo prioritetus. Pagal Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2010–2012 metų programos nuostatas, aukštojo mokslo tarptautiškumas – tarptautinių ir pasaulio kultūros metmenų įtraukimas į studijas, mokslą ir paslaugas visuomenei bei Lietuvos aukštojo mokslo reprezentavimas tarptautiniu lygmeniu. Jis yra neatsiejama integrali Lietuvos studijų sistemos dalis, glaudžiai susijusi su nacionaliniu tapatumu ir Lietuvos kultūros raiška.

Tyrimų apžvalga. Internetinėje erdvėje galima rasti nemažai atliktų vienos šalies, regiono aukštojo mokslo situacijos tarptautiškumo tyrimų: tarptautinė universitetų asociacija (IAU) kasmet teikia ataskaitą apie tam tikro regiono aukštojo mokslo tarptautiškumą, Lietuvos mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA) rengia Lietuvos studijų būklės apžvalgas. Taip pat šios temos tyrimus atliko V.Daujotis, V.Radžilas, R.P. Sližys, E. Stumbrys (2002), R.Mačiulaitis, R.Markevičienė (2007), A.Radzevičienė (2000, 2003) ir kt. Tačiau trūksta gilinimosi ne į tam tikros valstybės studijų būklę, o į konkretų universitetą, siekiant išsiaiškinti, ar universitetai daro viską, kad išnaudotų tarptautinio bendradarbiavimo galimybes.

Baigiamojo darbo problemai išreikšti, keliami tokie klausimai: Ar Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultetas efektyviai išnaudoja tarptautinio bendradarbiavimo galimybes? Ar pilietinė kultūra įtakoja dėstytojų ir studentų dalyvavimą universiteto tarptautiškumo plėtojime? Ar tarptautinis mobilumas įtakoja studentų ir dėstytojų tolimesnę veiklą universitete?

Tyrimo objektas – Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto tarptautiniai akademiniai ryšiai.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti tarptautinių akademinų ryšių plėtojimo galimybes bei naudas ŠU SMF dėstytojams ir studentams bei pateikti rekomendacijas šiems ryšiams plėtoti.

Tikslui pasiekti buvo numatyti tokie **tyrimo uždaviniai**:

- išnagrinėti globalizacijos įtaką universitetų veiklai;
- atlikti Šiaulių universiteto SSGG ir PEST analizes;
- pasitelkus interviu metodą išanalizuoti Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto akademinės bendruomenės patirtį užsienio universitete;
- pateikti rekomendacijas Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto tarptautiniams ryšiams plėtoti.

Hipotezės:

- ŠU SMF neišnaudoja visų tarptautinio bendradarbiavimo galimybių ir taip nesudaro sąlygų dar labiau tobulinti studijų procesą.
- tarptautinis mobilumas įtakoja tolimesnę studentų ir dėstytojų veiklą universitete: studentai parsiveža įvairiapusės patirties, o dėstytojai tobulina savo mokymo metodus, parašo daugiau straipsnių užsienio kalba.

Tyrimo metodai: teorinių šaltinių analizė, dokumentų analizė (universitetų strategijos, el. svetainės turinys, universitetų žiniasklaida), SSGG ir PEST analizė, pusiau struktūruotas interviu.

Tikslinės grupės (respondentai): Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto tarptautinės veiklos projektuose dalyvaujantys dėstytojai, studentai.

1. TYRIMO TEORINIS PAGRINDIMAS

1.1. Globalizacija ir tarptautiniai akademiniai ryšiai

Pastaruosiu metu dažnai kalbama apie globalizaciją. Šį terminą vartoja verslininkai, politikai, akademikai. Pasak K. Puleikytės (2006), šios sąvokos turinys, ne visuomet yra aiškus, nes šis terminas vartojamas įvairiuose kontekstuose bei talpinant tiek pozityvius, tiek negatyvius šio reiškinio aspektus. Vieniems tai yra progresyviai išlaisvinantis ir daugiau galimybių suteikiantis procesas, kitiems kaip valstybės autoriteto, pažangių nacionalinių valstybių modelių, tautų ir kultūrų įvairovės bei individualumo nykimas. Visuomenė dažnai globalizaciją sieja su darbo vietų praradimu, darbo užmokesčio mažinimu ar darbo sąlygų blogėjimu. Nors iš tikrųjų, Europos Komisijos vertinimu, maždaug penktadalis ES-28 šalių gyvenimo lygio augimo per pastaruosius 50 metų yra globalizacijos nuopelnas. Tačiau tiek globalizacijos šalininkai, tiek ir priešininkai sutinka su teiginiu, kad globalizacija naikina sienas tarp valstybių ir griauja nacionalinių valstybių savarankiškumą.

Globalizacija ir globalizmas

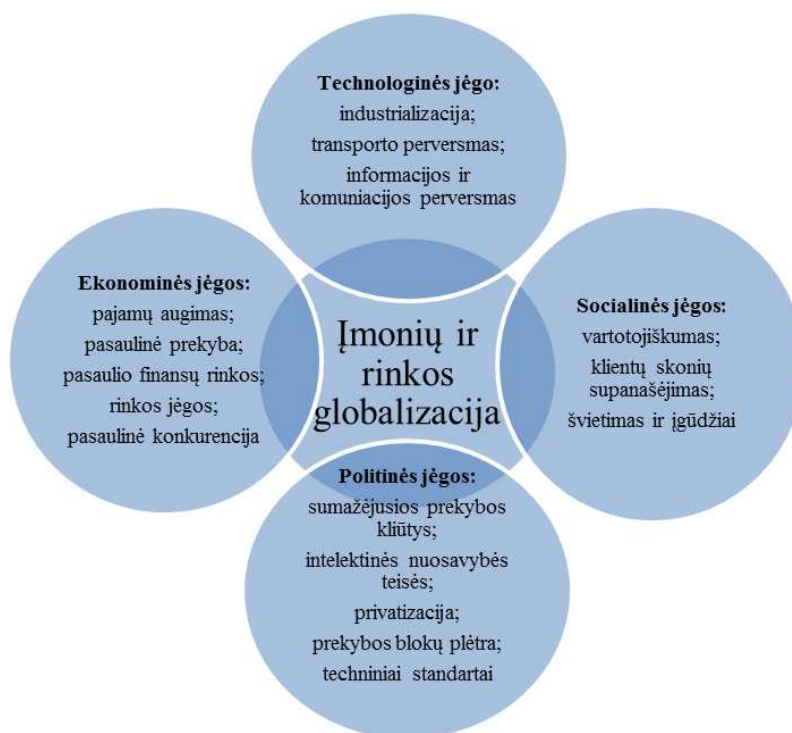
Pasak Langvinienės, N., Sekliuckienės, J. ir Vengrausko, P.V. (2010) tarptautinis verslas vystosi labai sparčiai, tam įtakos turi didėjantis rinkų globalizacijos tempas. Globalizacija sudaro galimybes daugumai įmonių ne tik internacionalizuoti savo veiklą, didinti kapitalo, gamybos, prekybos ir paslaugų užsienio rinkose apimtį, bet ir skatina technologijų ir žinių mainus. Pats žodis globalizacija kilęs iš žodžio „global“ (kuris anglų kalboje reiškia „pasaulio, pasaulinis“). Žodis global skirtingose kalbose gali įgyti skirtingas reikšmes, bet bendriausia jo reikšmė yra erdvinė geometrinė figūra.

Globalizacija (angl. - Globalisation) – sudėtingas procesas, apimantis įvairias pasaulio ūkio, politikos ir visuomenės sferas ir didinantis jų tarpusavio integraciją, stiprinantis tarpusavio priklausomybę ir kuriantis bendro veikimo šablonus. Tarptautinių žodžių žodyne (2013), globalizacija apibrėžiama kaip - visą pasaulį apimančios rinkos skverbimasis į šalių gyvenimą, sukeltas stiprėjančios tarptautinės finansinės rinkos, didėjančios pasaulinės prekybos, daugianacionalinių verslovių kūrimosi, telekomunikacijos naujovių. Morkūnienė J. (2003). išskiria penkias skirtingas koncepcijas, kurios apibrėžtų šiandieninę globalizacijos sąvoką:

- **internacionalizacija**, kuri plačiaja prasme reiškia nevaržomus ryšius tarp skirtingų valstybių, tarptautinius mainus ar laisvą prekybą;
- **liberalizacija**, jos esmė – tai yra sukūrimą atviros, „be sienų“ pasaulinės ekonominės erdvės, reiškiančios „laisvą“ prekybą materialinių gėrybių, aptarnavimo, pinigų ir finansinių instrumentų laisvą judėjimą;

- **universalizacija** - universalus, globalus kultūros ar tam tikrų reiškinių suvokimas, „pasaulinis“ matymas;
- **modernizacija** arba vesternizacija, kuri išskyla kaip „amerikonizuotas“ pavidalas. Modernizacija/vesternizacija taip pat reiškia lokalių kultūrų nynykimą, CNN, Makdonald’s ar Holivudo įsigalėjimą. Tai homogenizacija, kai visas pasaulis traktuojamas kaip tampantis vakarietiškas, tai yra modernus, kraštutiniu atveju – amerikietiškas;
- **deteritorizacija**, kuri reiškia geografinių sienų, ribų nynykimą, socialinės ir geografinės erdvės nesutapimą

Užsienio autoriai Stonehouse, G., Hamill, J., Campbell, D. ir kt. (2004) išskiria pagrindines jėgas, darančias įtaką įmonių ir rinkos globalizacijai (žr. 1.1 pav.)



1.1 pav. Pagrindinės jėgos, darančios įtaką globalizacijai.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Stonehouse, G., Hamill, J., Campbell, D. ir kt. (2004). Global and transnational business: strategy and management. USA: John Wiley & Sons. p. 43.

Išaugęs vartotojiškumas, industrializacija, transporto, informacijos ir komunikacijos perversmas, pajamų augimas, sumažėjusios prekybos kliūtys, privatizacija, pasaulinė konkurencija privertė įmones keistis, taikytis prie globalizacijos iššūkių. Pasak Ramanauskienės, S. (2005) globali organizacija turi gebėti strategiškai reaguoti į vis kompleksiškesnes problemas, susijusias su identitetu, kultūra, etika ir sudėtingais vartotojų poreikių pokyčiais.

Globalizacija kaip ir kiekvienas reiškinys, turi tiek teigiamų, tiek neigiamų pusių. Tačiau tinkamai pasinaudojus jų suteikiamomis galimybėmis, mokslo ir technologijų pažanga augantys

ryšiai tarp šalių gali sudaryti tvirtą pagrindą šalių ekonomikos augimui. Bet koku atveju, globalizacija yra neišvengiamas procesas, todėl geriausia kiek įmanoma daugiau pasinaudoti jos privalumais bei sumažinti galimas neigiamas pasėkmes. Globalizacijos procesas stipriai juntamas ir visų Pasaulio šalių švietimo sistemose. Iš esmės, švietimas ir mokslas yra globalūs fenomenai. Švietimo ir mokslo globalizacijos procesas yra apibūdinamas kaip spartus informacijos ir esminių vertybių augimo pokytis, kur informacijos kaita nulemia esminį indėlį į mokslo progresą.

Globalizacijos įtaka mokslui pasireiškia įvairiais būdais: keičiasi mokslininkų mobilumo supratimas ir charakteristikos, tyrimų sritys, atsiranda vis daugiau tarpdisciplininių krypčių, šalis suvienija dėmesys tam tikrų tyrimų sritims (biotechnologijų, nanotechnologijų, medicinos srityje). Svarbu akcentuoti tai, kad globalizacija daro mokslą vis labiau prieinamą - technologinių priemonių pagalba galima greitai ir lengvai prieiti prie mokslinių tyrimų rezultatų visame pasaulyje – vyksta greitas mokslinių tyrimų bei inovacijų internacionalizacijos procesas.

Globalizacija informacijos ir žinių visuomenėje pasak Ramanauskienės, S. (2005) suprantama kaip masinių informacijos priemonių, integruotų informacijos tinklų, valstybės valdymo, verslo ir švietimo sistemų tarpusavio integracija, sukurianti sinerginį efektą, kurio pavyzdys – virtualus švietimas ir mokymas, verslas, valstybės valdymas ir t. t.

Lichterio, E. ir Stumbrytės, G. (2008) nuomone, didėjant globalizacijai, mokslo tarptautiškumas kelia vis didesnę įvairių visuomenės grupių susidomėjimą. Viena vertus, dėl to, kad šis tarptautiškumas atrodo ne tik priimtinas, bet, įstojus į ES, tampa būtinas su mokslu susijusiems sluoksniams, kita vertus, jis tampa vienu iš centrinių veiksnių, gerinančių mokslinių tyrimų kokybę.

Tinklaveikos visuomenė

Visuomenei, kuri vystosi veikiamą informacijos ir komunikacijos technologijų naudojimo, apibudinti naudojama ne viena koncepcija, pavyzdžiui informacijos visuomenė ar informacinė visuomenė. Viena naujausių koncepcijų yra tinklaveikos visuomenė (angl. network society), charakterizuojanti šiuolaikines išsivysčiusias ir modernias visuomenes, kurioms būdingas aukštas informacijos apskaitimo lygis ir informacijos bei komunikacijos technologijų naudojimas.

Wellman dar 1979 m. pateikė idėją, kad bet kuriame lygmenyje visuomenę tikslingiau būtų vadinti tinklu ar tarpusavyje susijungusiu tinklų visuma, o ne tarpusavyje susijusiomis grupėmis, išsidėsčiusiomis hierarchinėje struktūroje. Praėjus maždaug dviems dešimtmečiams, mokslininkas į socialinių tinklų analizės teoriją įvedė naują – „tinklinio individualizmo“ (angl. networked individualism) – terminą. *Wellman* nepateikė apibendrinto traktato tinklaveikos visuomenės tema, tačiau bendradarbiaudamas su kompiuterių, komunikacijos ir informacijos srities mokslininkais tyrė, kaip paprasti individai naudoja internetą ir kitas komunikacijos technologijas kasdieninėje veikloje, namie, bendruomenėje ar darbe. Tyrimai, atlikti bendradarbiaujant su *Haythornthwaite* (*Haythornthwaite and Wellman, 1998; Haythornthwaite, Wellman, Garton, 1998*) atskleidė, kad

draugystė bei bendra veikla yra pagrindiniai varikliai tam, kad darniai vyktų darbas kolektyve bendraujant internetu ir tiesiogiai. Projekto, pavadinto pseudonimu *Netville*, rezultatai atskleidė, kad internetas yra ne tik priemonė vykdyti komunikaciją esant dideliems atstumams, bet kartu padeda sustiprinti artumo, pilietinio įsitraukimo jausmą (Hampton and Wellman, 2002, 2003).

Van Dijk (2006) tinklaveikos visuomenę apibrėžia kaip visuomenę, kurioje socialinių ir žiniasklaidos tinklų junginys formuoja jos pirminį organizacijos tipą ir svarbiausias struktūras visuose lygmenyse (individualiame, organizacijų ir visuomenės). Autorius lygina tokio tipo visuomenę su masine visuomene, sudarytą iš grupių, organizacijų ir bendruomenių (masių), kurių pagrindas yra fizinis buvimas kartu. Savo knygoje „*The Network Society*“ (2012) autorius prieina prie išvados, kad moderni visuomenė šiuo metu išgyvena virsmo tinklaveikos visuomene procesą. Van Dijk iškėlė idėją, kad tinklaveikos visuomenė yra visuomenės forma, kuri vis labiau savo santykius organizuoja žiniasklaidos tinkluose ir jais palaipsniui pakeičiant ar papildant socialinius tinklus, susikūrusius dėl tiesioginės komunikacijos. Asmeninę komunikaciją keičia skaitmeninės technologijos, kurių pagalba socialiniai ir žiniasklaidos tinklai formuoja svarbiausias modernios visuomenės struktūras. Internete susijungia tarpasmeninė, organizacinė ir masinė komunikacija. Individai tampa vis labiau tarpusavyje susiję, nuolat keičiasi informacija ir komunikuoja vienas su kitu. Interneto naudojimas perkelia visą pasaulį į individo namus ar darbo vietą. Internetas tampa vis pažangesnis ir palaipsniui tampa įprastu reiškiniu, kadangi didelė dalis populiacijos dažniau naudoja įvairiems ekonominiams, politiniams ir kultūriniais interesams. Prognozuodamas ateities tendencijas autorius žada, kad „popierinį“ bendravimą pakeis elektroninis, tad laikraščiai ir laiškai taps senovinėmis informacijos sklaidos formomis. Šiuo metu dėl patogumo, didelio užimtumo, greito gyvenimo tempo, galiausiai dėl aplinkosauginių aspektų, pigumo, vis dažniau renkamos elektronines knygas, rašome elektroninius laiškus, mokomės nuotoliniu būdu ir pan.

Castells (2005 ir kt.) taip pat teigia, kad tinklai sudaro naują socialinę modernios visuomenės morfologiją. Mokslininkas tinklaveikos visuomene įvardija tokią visuomenę, kurios pagrindinės socialinės struktūros ir veiklos yra organizuojamos aplink elektroniniu būdu vykdomus informacijos tinklus. Castells modernios visuomenės samprata remiasi ne paprastais tinklais ar socialiniais tinklais, bet tokiais socialiniais tinklais, kurie apdoroja ir valdo informaciją bei naudoja elektronines technologijas. Castells tinklaveikos visuomenėje pagrindinį vaidmenį vaidina informacijos srautai (angl. *space of flows*) – komunikacijų tinklai, kuriuose susikerta daug tinklų. Castells (2005) teigimu modernia visuomene be technologijų, dar sudaro bei formuoja ir įvairūs kultūriniai, ekonominiai, politiniai faktoriai.

Castells, Van Dijk ir Wellman sociologinės teorijos atskleidė, kad internetiniai socialiniai tinklai būdami internetinės komunikacijos dalimi, yra svarbus šiuolaikinės visuomenės elementas. Jų mokslinio iširtumo poreikis didėja augant jų vartojimo mastams.

Kultūrų sąveika

Pasak Kačerausko, T. (2011) individas ir tauta atpažįstama ir pripažįstama per kultūrą. Joje akumuluota patirtis, perduodama iš kartos į kartą, sudaro prielaidas individo ir tautos raiškai pasaulyje, paženklina jų veiklą išlikimo ženklu ir suteikia prasmę. Be kultūros sunkiai įsivaizduojama ir ekonominė pažanga. Pastaruoju metu egzistuoja per 700 kultūros apibūdinimų, tačiau nė vienas iš jų nėra pilnas ir visaapimantis. Nepaisant to, visuose apibrėžimuose rasime bendrą faktą, kad pagrindinis kultūros subjektas ir objektas yra žmogus. Pruskus, V. (2013) išskiria tokius kultūros apibrėžimus:

- edukologiniu požiūriu kultūra - tai žinių ir savybių visuma, kurias gauna žmogus mokymosi procese ir kurios nėra genetiškai paveldimos. Tai kultūra ugdoma ir įsisavinama nuo vaikystės ir perduodama iš kartos į kartą;
- sociologiniu - tai visuomenės gyvenimo organizavimo veiksnys, idėjų, principų, socialinių institutų, užtikrinančių kolektyvinį žmonių gyvenimą, visuma;
- istoriniu – tai visuomenės istorinio vystymosi produktas ir vystosi sukauptos patirties perdavimo naujoms kartoms dėka. Kultūra sąlygoja būdus, kurių dėka skirtingos visuomenės standartizuoja ir kanonizuoja priimtas elgesio normas, taip pat ir metodus, kuriais visuomenė išreiškia savo požiūrį į jai nepriimtinius elgesio modelius

Tačiau bene labiausiai paplitęs amerikiečių tyrėjų A. Kroeberio ir C. Kluchohno (1952) dėstomas požiūris. Šie autoriai teigia, kad kultūra, kaip visos kitos žmogaus veiklos, yra asmenybių sukurti žmogiškieji produktai, o ne sąlygoti refleksijos ar instinktų. Tai reiškia, kad kultūra yra individo mokymosi metu įgytų veiklų produktas, ir grąžina mus prie minties, kad tai, kas yra perduodama bendraujant, perduodama kaip tradicija, ir tai, kas įgyjama, įgyjama žmogaus jam esant visuomenės nariu.

Žmogaus kultūros ir atskirų kultūrų atsiradimą ir raidą tiria mokslas – kultūrinė antropologija. Jos tyrimo objektas – visuomenės veiklos rezultatų įvairovė įvairiose žmogaus veiklos srityse. Ji tiria unikalų žmogaus gebėjimą plėtoti kultūrą per bendravimą, komunikaciją, taip pat įvairių kultūrų sąveiką bei konfliktus. Kultūrinė antropologija kultūrą suvokia kaip žmonių kolektyvinio gyvenimo produktą, suderintų kolektyvinio buvimo būdų, paremtų normomis ir taisyklėmis, kurios tenkina socialinių grupių ir individų poreikius, sistemą. Tokia nuostata remiasi prielaida, kad bendras žmonių gyvenimas kartu vienoje teritorijoje, bendra kolektyvinė veikla suformuoja ir atitinkamą bendrą gyvenimo būdą, elgesio stilių ir pan.

Apibendrinant galima teigti, kad globalizacija – tai sudėtingas procesas, apimantis ne tik įvairias pasaulio ūkio, politikos ir visuomenės sferas, bet taip pat ir didina jų tarpusavio integraciją, stiprina tarpusavio priklausomybę bei kuria bendro veikimo šablonus. Taip pat apima internacionalizaciją, liberalizaciją, universalizaciją, modernizaciją, deterritorizaciją. Pagrindinės

jėgos, kurios daro įtaką įmonių bei rinkos globalizacijai tai: technologinės, socialinės, politinės ir ekonominės jėgos. Tuo tarpu švietimo ir mokslo globalizacijos procesas yra apibūdinamas kaip spartus informacijos ir esminių vertybių augimo pokytis, kur informacijos kaita nulemia esminį indėlį į mokslo progresą. Todėl globalizacija informacijos bei žinių visuomenėje yra suprantama kaip masinių informacijos priemonių, integruotų informacijos tinklų, valstybės valdymo, verslo ir švietimo sistemų tarpusavio integracija, sukurianti sinerginį efektą.

1.2. Universitetų vaidmuo postindustrinėje visuomenėje

Šiandienos valstybė turi orientuotis į visuomenę, kuri sėkmingai naudojami savo informacijos ar žinių išteklius. Tai yra sėkmingą šalies ūkio plėtrą skatinantis veiksnys. Valstybės užduotis – sukurti tam palankią aplinką ir taip sudaryti sąlygas šalies ūkio plėtrai bei konkurencingumui didinimui. Alvin Toffler (1981):, JAV rašytojas ir futurologas, visą „civilizuotos“ žmonijos vystymosi laikotarpį padalijo į tris bangas:

- pirmoji banga (agrarinė visuomenė). Vystymosi etapas, kuris prasidėjo įvykus agrarinei revoliucijai, pradėjus kurtis pirmosioms pastovioms žmonių gyvenvietėms. Ši „banga“ truko nuo „neatmenamų laikų“ iki apytikriai XVII a;
- antroji banga (industrinė visuomenė). Ji truko nuo XVII a. iki XX a. antros pusės. Šiam periodui būdingas darbo pasidalijimo proceso intensyvėjimas, masinė pramoninė gamyba, sparti mokslo pažanga ir t.t;
- trečioji banga (post-industrinė visuomenė). Kol kas paskutinė visuomenės vystymosi „banga“, kurios tikrovėje mes ir gyvename. Galime šią visuomenę vadinti ne tik „post-industrinė“, bet ir informacine visuomene, žinių visuomene ir pan.

Trečiosios bangos visuomenės stuburkaulis – tai informacinės ir ryšio technologijos (IRT). IRT – tai bet kokios technologijos, kurių pagalba galime apdoroti, saugoti, redaguoti informaciją ir perduoti ją per atstumą. Paprastai IRT yra tapatinama su skaitmeninėmis technologijomis (kompiuteriais, „išmaniaisiais“ telefonais ir pan.). IRT yra naudojamos visose gyvenimo srityse (medicina, švietimas, gamyba ir t.t.).

Toffler atkreipia dėmesį į tai, kad XX amžiaus pabaigoje mokslo reikšmė ekonomikos plėtrai, verslo sėkmei sparčiai didėja. Plėtojant gamybą svarbūs ne tik konkretūs mokslo atradimai ir tobulesnės technologijos, bet ir įvairiausių žinių visuma: vienos žinios papildo, praplečia, praturtina kitas.

Aukštojo mokslo institucijos ugdo įvairių ekonominiam šalies gyvenimui svarbių institucijų darbuotojus, taip pat rengia daugumą mokytojų ir dėstytojų, tad aukštasis mokslas yra sudėtinė „švietimo visiems“ koncepcijos įgyvendinimo dalis. Kita vertus, universitetai yra pagrindinės institucijos, kuriančios naujas žinias, o naujos žinios yra išskirtinis modernios visuomenės bruožas.

Vyriausybės, ieškodamos aktualių problemų sprendimų, vis dažniau konsultuojasi su universitetais. Pramonės atstovai kreipiasi į universitetus, kai ieško žinių, reikalingų naujiems produktams ar paslaugoms kurti. Tyrimų rezultatai daro vis didesnę įtaką įvairių ūkio šakų inovacijoms.

Informacinės (žinių) visuomenės kūrimo metu susiformuos naujos atskiro piliečio ir visuomenės bendravimo formos, atsiras kiti visuomenės ekonominio ir socialinio gyvenimo bruožai bei jo organizavimo būdai:

- nuolatinis mokymasis;
- nuotolinis darbas;
- elektroninis verslas bei paslaugos;
- informacijos technologijos (IT) valstybės valdyme (elektroninė demokratija);
- informacinės visuomenės kūrimo socialiniai pavojai.

Nuolatinis mokymasis. Pirmas reikalavimas informacinės visuomenės piliečiui – mokytis visą gyvenimą, nes IT atsinaujina ir kinta itin sparčiai, keičiasi atskirų specialybių turinys, kuriasi naujos specialybės ir profesijos. Šveitimas ir mokymasis yra asmens tobulėjimas ir socialinė integracija. Tam šalia įprastinių mokyklų ir universitetų reikia sukurti mokymosi sistemą, kur kiekvienas pilietis galėtų:

- įgyti profesinių žinių;
- kelti savo kvalifikaciją, įgydamas naujų žinių;
- tobulintis ir plėsti savo akiratį pasirinktoje srityje.

Nuolatiniam mokymuisi gerai tinka šiuolaikinės informacinės technologijos ir jų pagrindu pagrįstas nuotolinis (distancinis) mokymas, kuris yra organizuojamas virtualioje aplinkoje. Šis mokymosi būdas leidžia mokytis patogiu laiku, neišvykstant iš gyvenamosios vietos. Panašiu principu organizuojamas nuotolinis darbas - darbo vieta perkeliama į namų aplinką.

Elektroninis verslas bei paslaugos. Verslo organizavimo srityje plečiasi elektroninės prekybos galimybės. Kuriasi elektroninės parduotuvės, atsiranda naujos klientų aptarnavimo formos. Daug dėmesio skiriama nuotolinei medicinai – toli esantis ligonis per internetą gali gauti reikiamas konsultacijas, perduodant duomenis bus galima įvertinti ligonio sveikatos būklę ir paskirti reikalingą gydymą.

IT valstybės valdyme (elektroninė demokratija). Eilinis rinkėjas per internetą gali nuolat gauti jam aktualią informaciją apie ruošiamus ir priimtus nutarimus, potvarkius, įstatymus įvairiuose valdymo lygmenyse. Gautą informaciją galima išnagrinėti ir savo pasiūlymus pateikti atitinkamoms institucijoms.

Mokymosi visą gyvenimą idėjai realizuoti reikia išspręsti tokias problemas: pakeisti mąstymo būdą apie mokymą, mokymąsi ir lavinimą; mokymosi visą gyvenimą pagrindus ir idėją suformuoti

jau pradiniam mokyme ir lavinime; realizuoti ir remti piliečiams patogias mokymo, lavinimo ir darbo derinimo formas; sutelkti dėmesį į nuolatinio mokymosi būtinumą darbovietėse

Pastaraisiais dešimtmečiais universitetus keistis vertė globalizacija, technologijų plėtra ir socialiniai pokyčiai, kuriuos lėmė informacinis sprogdimas. Tai labai pakeitė ir tradicinį požiūrį į universitetus. Informacinės ir komunikacinės technologijos atvėrė universitetams fundamentaliai naujas galimybes plėtoti ne tik patį aukštąjį mokslą, bet ir mokymo bei mokymosi technologijas. Informacinės visuomenės kūrimo kelyje atsiranda vis naujų patrauklių galimybių, todėl būtina pasiekti, kad kiekvienas pilietis galėtų, mokėtų ir norėtų naudotis naujai suteikiamomis galimybėmis. Šalia gausėjančių informacijos technologijų galimybių informacinės visuomenės kūrimo procese glūdi ir aiškūs socialiniai pavojai. Juos būtina suvokti ir aiškiai įvardinti, kad atitinkamai organizuoti veiklą, siekiant sumažinti jų neigiamą poveikį:

- galimas visuomenės socialinis padalijimas į tuos kurie turi galimybę ir moka naudoti IT ir neturinčius tokios galimybės. Toks visuomenės dalijimasis gali prasidėti jau nuo mokyklos suolo;
- virtualusis bendravimas skatina žmonių tarpusavio susvetimėjimą ir tiesioginio bendravimo stoką. Būtina saikingai derinti atskiras veiklos formas ir neatsisakyti tikrųjų vertybių;
- internete sukaupta daug nereikalingos ir net žalingos informacijos, todėl nuo mažumės reikia ugdyti darbo virtualioje aplinkoje kultūrą.

Pasak Čiužo, A., Ratkevičienės, V., Stankevičiaus, P. ir kt. (1929) „*Universitetai* – tai viena seniausių socialinių organizacijų, kurių misija yra susijusi su intelektinės kultūros plėtra bei visuomenės socialinės struktūros tobulinimu“. Jie kūrėsi kaip mokymo įstaigos ir daugiausiai buvo remiamos valstybinės ir bažnytinės valdžios. Tačiau, šiandien universitetai savo veiklą turi visiškai pritaikyti e. mokymosi industrinėje rinkoje. E. mokymasis, Lietuvos virtualaus universiteto informacija, padeda sutaupyti laiką keliais būdais:

- mokymosi medžiagos teikimo greitis. E. mokymosi turinys gali būti pateikiamas labai greitai bet koku atstumu;
- mokymosi medžiagos teikimo efektyvumas. Kai tik pateikiama e. mokymosi medžiaga, iš karto gali prasidėti pats mokymosi procesas;
- nepertraukiamas mokymosi medžiagos teikimas. Kadangi mokymosi medžiaga studentams yra prieinama iš bet kur ir bet kada, mokymosi procesas gali vykti, nesvarbu, kokia vieta ir koks laikas;
- dinamiškas mokymosi medžiagos teikimas. Garantuojama, kad mokymosi medžiaga bus greitai pakeista, atnaujinta ar adaptuota.

Informacinė visuomenė - tai atvira, išsilavinusi ir besimokanti visuomenė, kurios nariai gali ir geba visose savo veiklos srityse veikti šiuolaikinių informacinių technologijų aplinkoje, naudotis šalies bei pasaulio informacijos resursais, o valdžios institucijos užtikrina informacijos prieinamumą ir patikimumą. IRT ir su jų atsiradimų aktyvuotų procesų dėka, galime akimirksniu gauti informaciją iš visų pasaulio kampelių, galime kontroliuoti procesus, kurių negalėjome valdyti anksčiau, galime daryti daugelį dalykų, kurių negalėjome padaryti vos prieš keliasdešimt metų.

Naujos žinios yra išskirtinis modernios visuomenės bruožas todėl vyriausybės, ieškomamos aktualių problemų sprendimų, vis dažniau konsultuojasi su universitetais. Informacinės (žinių) visuomenės kūrimo metu susiformuos ne tik naujos atskiro piliečio ir visuomenės bendravimo formos, bet atsiras ir kiti visuomenės ekonominio bei socialinio gyvenimo bruožai ir jo organizavimo būdai, tai: nuolatinis mokymasis; nuotolinis darbas; elektroninis verslas bei paslaugos; informacijos technologijos (IT) valstybės valdyme (elektroninė demokratija); informacinės visuomenės kūrimo socialiniai pavojai. Todėl universitetai savo veiklą turi visiškai pritaikyti e. mokymosi industrinėje rinkoje, nes tai padeda sutaupyti laiką keliais būdais: mokymosi medžiagos teikimo greitis; mokymosi medžiagos teikimo efektyvumas, nepertraukiamas mokymosi medžiagos teikimas; dinamiškas mokymosi medžiagos teikimas. Taigi IRT ir su jų atsiradimų aktyvuotų procesų dėka, galime akimirksniu gauti informaciją iš visų pasaulio kampelių, galime kontroliuoti procesus, kurių negalėjome valdyti anksčiau.

1.3. Bolonijos procesas ir universitetų tarptautinių ryšių plėtojimas

Apie studentų mobilumą plačiau imta kalbėti po 1998 m. paskelbtos Sorbonos deklaracijos. Sorbonos deklaraciją 1998 m. pasirašė keturių valstybių – Prancūzijos, Italijos, Jungtinės Karalystės ir Vokietijos švietimo ir mokslo ministrai. Joje pirmą kartą susitarta skatinti studentus bent vieną semestrą studijuoti svetimose šalyje. Deklaracijoje pirmą kartą buvo įtvirtinti svarbiausi ne tik dviejų pakopų studijų sistemos bei laipsnių palyginamumo, tačiau ir akademinio mobilumo principai, kurie vėliau buvo detalizuojami Bolonijos deklaracijoje ir daugelyje kitų Bolonijos proceso dokumentų. Sorbonos deklaracijoje minimos pagrindinės nuostatos dėl studentų judumo: studentai turėtų laisvai judėti ir greitai skleisti žinias visame kontinente; abejose studijų pakopose studentai turi būti skatinami bent vieną semestrą studijuoti kitos valstybės universitete; ES parama studentų judumui turėtų būti visiškai išnaudojama.

Po Sorbonos deklaracijos sekė kiti dokumentai (žr. 1. 1 lentelė). Visuose Bolonijos proceso komunikatuose tiesiogiai arba netiesiogiai stiprinama tarptautiškumo dimensija. Pavyzdžiui, Bolonijos deklaracijoje (1999) teigiama, kad reikia skatinti mobilumą, europinį bendradarbiavimą kokybei užtikrinti, europinę dimensiją aukštajame moksle; Prahos komunikate (2001) – skatinti europinės aukštojo mokslo erdvės patrauklumą; Berlyno komunikate (2003) – tobulinti akademinį

pripažinimą; Londono komunikate (2007) - megzti ryšius su kitais žemynais; Liuvono komunikate (2009) – stiprinti globalinį atvirumą, studentų ir dėstytojų mobilumą ir kt.

1. 1 lentelė

Bolonijos proceso deklaracijos

Metai	Dokumento pavadinimas	Tikslai dėl studentų judumo
1998 m.	Sorbonos deklaracija	Studentai turėtų laisvai judėti ir greitai skleisti žinias visame kontinente; Abejose studijų pakopose studentai turi būti skatinami bent vieną semestrą studijuoti kitos valstybės universitete; ES parama studentų judumui turėtų būti visiškai išnaudojama
1999 m.	Bolonijos deklaracija	Bolonijos Deklaracija įvardijo kaip ir kokiais įrankiais naudojantis bus kuriama bendra Europos aukštojo mokslo erdvė – pasirenkant aiškių ir palyginamų laipsnių sistemą, pagrįstą dviem ciklais aukštajame moksle, įvedant kreditų sistemą, skatinant studentų ir dėstytojų mobilumą, užtikrinant aukštojo mokslo kokybę bei, apskritai, stiprinant ir plečiant Europinio aukštojo mokslo idėją
2001 m.	Prahos deklaracija	Turi būti tęsiamas darbas, leidžiantis vystyti mobilumą; Mobilumo sąlygų gerinimas – vienas iš svarbiausių tikslų; reikia pašalinti visas kliūtis, trukdančias laisvą studentų judėjimą.
2003 m.	Berlyno komunikatas	Reikia imtis visų būtinų priemonių judumo kokybei ir studentų mobilumo rodiklių gerinimui; Būtina pašalinti visas mobilumo kliūtis, tam turi būti užtikrinta šalių lankstesnė paskolų ir stipendijų sistema.
2005 m.	Bergeno komunikatas	Mobilumas – vis dar vienas iš svarbiausių Bolonijos proceso tikslų; Kliūtys judėti turi būti šalinamos lengvinant vizų ir darbo leidimų išdavimą; Reikia toliau lengvinti stipendijų ir paskolų perkėlimą; Studentai turi būti skatinami judumo programomis.
2007 m.	Londono komunikatas	Reikia įkurti nacionalinius ekspertų tinklus, kurie skleistų informaciją ir padėtų įveikti kliūtis paskoloms ir stipendijoms gauti; Reikia toliau lengvinti vizų, leidimų gyventi ir dirbti išdavimą; Siekis įtvirtinti kvalifikacijų pripažinimo priemones.
2009 m.	Liuvono komunikatas	Šalys turi užtikrinti aukštą judumo kokybę, įvairinti judumo rūšis ir apimtis; „Mobilumo langai“ turi tapti įprasta studijų proceso dalimi; Mobilumas 2020 m. turi siekti 20 proc. visų absolventų skaičiaus.
2012 m.	Bukarešto komunikatas	Patvirtinta „Akademinio mobilumo skatinimo strategija (angl. „Mobility For better learning“); Akcentuojamas stipresnės mobilumo sistemos sukūrimas.
2015 m.	Jeraveno komunikatas	Skatinti darbuotojų judumą, atsižvelgiant į judumo ir tarptautiškumo darbo grupės parengtas gaires; Skatinti stipendijų ir paskolų perkėlimą, atsižvelgiant į judumo ir tarptautiškumo darbo grupės parengtas gaires

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis EAME – Europos aukštojo mokslo erdvės dokumentais (angl. European Higher Education Area, EHEA)

Bolonijos procesas prasidėjo 1999 m. po Bolonijos deklaracijos „Europos aukštojo mokslo erdvė“ (EHEA) paskelbimo, ją pasirašius 29 Europos šalių Bolonijoje (Italija) susirinkusiems švietimo ministrams. Bolonijos procesas nebuvo grindžiamas Europos Sąjungos iniciatyva. Bolonijos procesas tai tarpvyriausybiniis susitarimas tarp ES ir ne ES šalių, todėl jis nėra ES teisės aktas. Taip pat Bolonijos deklaracija nėra sutartis ar konvencija, todėl nėra jokių teisinių įsipareigojimų pasirašiusioms valstybėms. Dalyvavimas ir jo intensyvumas bei bendradarbiavimas yra visiškai savanoriška veikla.

Bolonijos deklaracija numatė pagrindinius tikslus ir gaires, kaip iki 2010 m. sukurti bendrą Europos aukštojo mokslo erdvę. Nuo pat Bolonijos proceso pradžios, studentų judumo skatinimas buvo vienas iš pagrindinių politinių tikslų ir impulsas, padidinęs mobilių studentų srautus Europoje.

Studentų mobilumas šioje deklaracijoje numatytas kaip vienas iš pagrindinių bendros Europos aukštojo mokslo erdvės kūrimo instrumentų. Deklaracija įvardijo, kaip ir kokiais įrankiais naudojantis bus kuriama bendra Europos aukštojo mokslo erdvė – pasirenkant aiškių ir palyginamų laipsnių sistemą, pagrįstą dviem ciklais aukštajame moksle, įvedant kreditų sistemą, skatinant studentų ir dėstytojų mobilumą, užtikrinant aukštojo mokslo kokybę bei stiprinant ir plečiant europinio aukštojo mokslo idėją. Šiuo metu Bolonijos procesas jungia 47 šalis.

Pagrindiniai Bolonijos proceso tikslai:

- bendros aukštojo mokslo erdvės kūrimas;
- aukšto lygio išsilavinimo užtikrinimas tiek Europos piliečiams, tiek užsienio studentams;
- Europos švietimo sistemos konkurencingumo ir patrauklumo skatinimas;
- aukštos kvalifikacijos specialistų rengimas Europos darbo rinkai;
- dėstytojų ir studentų mobilumo skatinimas;
- aukštojo mokslo sistemos skaidrumo ir lankstumo didinimas. (Švietimo ir mokslo ministerijos informacija).

Lietuva nuo 1999 metų taip pat aktyviai dalyvauja Bolonijos procesuose. Lietuvos aukštojo mokslo plėtrai, tobulinimui bei tarptautiškumo skatinimui sukurti strateginiai dokumentai (Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 m. nuostatos; Lietuvos aukštojo mokslo sistemos plėtros 2006 – 2010 m. planas; LR ŠMM parengtos programos, kurioms įgyvendinti panaudotos 2007- 2013 m. ES struktūrinės paramos ir Lietuvos nacionalinio biudžeto lėšos bei atliekamos reformos be išimties išskiria aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo ir tobulinimo prioritetus.

Pasakt Jane Knight (2008), aukštojo mokslo tarptautiškumas – tai procesas, kurio metu tarptautiniai, tarpkultūriniai ar globalūs aspektai integruojami į aukštojo mokslo tikslus, funkcijas (mokymas ir mokymasis, tyrimai, lavinimo paslaugos), plėtrą ir sklaidą. Jane Knight taip pat išskiria kelias aukštojo mokslo tarptautiškumo rūšis (žr. 1. 2 lentelė). Pasak Leichterio E. ir Stumbrytės G., (2008), globalizacija turi įtakos nacionalinėms tautos vertybėms, jas iš dalies sąlygoja ir kelia joms iššūkius, kita vertus, vertybės, turėdamos polinkį kisti bei atitikti esamą situaciją, tokiu būdu „tobulėja“, išlieka tik tos, kurias iš tiesų galime vadinti tikrosiomis vertybėmis. Globalumas ir tarptautiškumas, kaip politiniai ir socialiniai reiškiniai, yra skirtingi. Globalizacija ir tarptautinimas, kaip procesai, taip pat turi kitas priežastis, tikslus, plėtros bruožus, tačiau yra dinamiškai susiję. Tarptautinimas yra veiklus atsakas į globalizaciją, reakcija į ją. Tarptautiškumas, kaip institucijos potencialas, savybė, turi eiti kartu su regionišku, būti kokybės garantas. Taip pat, kaip teigiama Leichterio E. ir Stumbrytės G. ataskaitoje, tarptautiškumo sąvoką įvairių veiklų žmonės ir specialistai supranta nevienodai, dažnai neatitinka sąvokų aprėptys, painiojamas jų turinys. Todėl reikia apibrėžti ir patikslinti kai kurias tolesniam nagrinėjimui svarbias sąvokas,

sampratas ir nuostatas. Mokslo tarptautiškumas yra vienas iš būdų, kaip šalis, institucija arba individas gali ir turi reaguoti į globalizacijos daromą įtaką. Studijų kokybė užtikrinama visų pirma pačios aukštosios mokyklos pastangomis, kurioms skatinti sukurta studijų kokybės vertinimo sistema.

1. 2 lentelė

Aukštojo mokslo tarptautiškumo rūšys

Tarptautiškumas “namuose”/“internationalisation at home	Tarptautiškumas užsienyje/“internationalisation abroad
Internacionalizuotas studijų programų turinys	Universitetų filialai užsienyje
Užsienio kalbų mokymo (-si) programų pasirinkimas	Marketingas užsienyje siekiant pritraukti užsienio studentus
Studentų ir dėstytojų mobilumo programos (praktika/stažuotės užsienyje)	Tarptautinis bendradarbiavimas, partnerių tinklas
Užsienio studentai	Studentų, dėstytojų ir tyrėjų mainai
Atvykstantys dėstytojai ir mokslininkai iš užsienio	Jungtinės programos
Akademinių programų, mokslinių tyrimų, specialistų rengimo ir paramos teikimo ryšys	Bendrai atliekami tyrimai, dalyvavimas moksliniuose tinkluose
Tarpkultūrinės studijos	
Tarpuniversitetinis bendradarbiavimas	Kiti projektai, vykdomi su užsienio partnerinėmis institucijomis
TRS stiprinimas, paslaugų užsienio ir vietos studentams teikimas	

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Jane Knight (2008)

Ne viena valstybė narė ir daugelis aukštųjų mokyklų jau yra parengusios internacionalizavimo strategijas, tačiau paprastai jos yra susijusios vien su studentų judumu, o tarptautinis akademinis bendradarbiavimas tebėra fragmentuotas, grindžiamas pavienių dėstytojų ar mokslininkų iniciatyva ir nebūtinai susietas su institucijos ar šalies strategija. Į veiksmingas strategijas turėtų būti įtraukti tokie aspektai kaip tarptautinių mokymo programų rengimas, strateginės partnerystės plėtotė, nauji turinio perteikimo būdai, geresnės atitikties nacionalinei išorės bendradarbiavimo, tarptautinio vystymo, migracijos, prekybos, užimtumo, regioninės plėtros, mokslinių tyrimų ir inovacijų politikai užtikrinimas.

Europos komisijos komunikate Europos parlamentui, tarybai, europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui (2013) pabrėžiama, kad išsami internacionalizavimo strategija turėtų apimti tris svarbias sritis, kurias galima skirstyti į tris kategorijas:

- tarptautinis studentų ir aukštųjų mokyklų darbuotojų judumas;
- internacionalizavimas, mokymo programų tobulinimas ir skaitmeninis mokymasis;
- strateginis bendradarbiavimas, partnerystė ir gebėjimų didinimas.

Šios kategorijos neturėtų būti atsietos viena nuo kitos – tai kompleksiniai išsamios strategijos elementai.

1. 3 lentelė

Aukštojo mokslo tarptautiškumo apibrėžimas Lietuvos švietimo dokumentuose

Dokumentas	Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2008-2010 metų programa	Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2011-2012 metų programa	Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2013-2016 metų veiksmų planas
Aukštojo mokslo tarptautiškumo apibrėžimas	„Tarptautinių ir pasaulio kultūros metmenų įtraukimas į studijas, mokslą ir paslaugas visuomenei“.	„Tarptautinių ir pasaulio kultūros metmenų įtraukimas į studijas, plėtotė ir parama užsienio lituanistikos (baltistikos) centrams, Lietuvos aukštojo mokslo reprezentavimas tarptautiniu lygmeniu“.	„Tarptautinių, tarpkultūrinių ir pasaulio metmenų įtraukimas į aukštojo mokslo tikslus, studijas ir jų įgyvendinimas siekiant parengti studentus gyvenimui ir darbui globaliame pasaulyje“.

Šaltinis: Sudaryta remiantis LR dokumentais

Lietuvai plėtojant veiklą Europos Sąjungoje bei perimant naujausius mokslo ir studijų pasiekimus, didelę reikšmę įgyja ryšiai su užsienio universitetais, kitomis mokslo ir studijų institucijomis. Kasmet vykstančius tarptautinių programų stipendijų konkursus (DADD, CIRIUS, CEU, Šveicarijos universitetų ir kt.), tačiau didžiausio studentų dėmesio sulaukia LLP/Erasmus mainų programa. Aukštojo mokslo tarptautinės plėtros tendencijas geriausiai atspindi nuolat didėjanti pasaulyje aukštojo mokslo paklausa ir dėl to augantis tarptautinis akademinis mobilumas, ypač kai tai siejama su studijų kokybe.

Apibendrinant galima teigti, kad Bolonijos procesas prasidėjo 1999 m. po Bolonijos deklaracijos „Europos aukštojo mokslo erdvė“ (EHEA) paskelbimo, ją pasirašius 29 Europos šalių Bolonijoje (Italija) susirinkusiems švietimo ministrams ir visuose Bolonijos proceso komunikatuose tiesiogiai arba netiesiogiai yra stiprinama tarptautiškumo dimensija. Bolonijos procesas – tai tarpvyriausybiniis susitarimas tarp ES ir ne ES šalių, todėl jis nėra ES teisės aktas. Taip pat Bolonijos deklaracija nėra sutartis ar konvencija, todėl nėra jokių teisinių įsipareigojimų pasirašiusioms valstybėms. Todėl, dalyvavimas ir jo intensyvumas bei bendradarbiavimas yra visiškai savanoriška veikla. Pati deklaracija įvardija, kaip ir kokiais įrankiais naudojantis bus kuriama bendra Europos aukštojo mokslo erdvė – pasirenkant aiškių ir palyginamų laipsnių sistemą, pagrįstą dviem ciklais aukštajame moksle, įvedant kreditų sistemą, skatinant studentų ir dėstytojų mobilumą, užtikrinant aukštojo mokslo kokybę bei stiprinant ir plečiant europinio aukštojo mokslo idėją. Pagrindiniai Bolonijos proceso tikslai, tai: bendros aukštojo mokslo erdvės kūrimas; aukšto lygio išsilavinimo užtikrinimas tiek Europos piliečiams, tiek užsienio studentams; Europos švietimo sistemos konkurencingumo ir patrauklumo skatinimas; aukštos kvalifikacijos specialistų rengimas Europos darbo rinkai; dėstytojų ir studentų mobilumo skatinimas; aukštojo mokslo sistemos

skaidrumo ir lankstumo didinimas. O aukštojo mokslo tarptautiškumas – tai procesas, kurio metu tarptautiniai, tarpkultūriniai ar globalūs aspektai integruojami į aukštojo mokslo tikslus, funkcijas (mokymas ir mokymasis, tyrimai, lavinimo paslaugos), plėtrą ir sklaidą. Todėl, tarptautiškumas, kaip institucijos potencialas, turi eiti kartu su regionišku ir būti kokybės garantas.

1.4. Tarptautinio universitetų bendravimo formos ir turinys

Tarptautinis bendradarbiavimas tampa vis svarbesnis vykstant globalizacijos procesams. Vakarų pasaulis jau seniai suprato, kad per partnerių bendradarbiavimą kyla kiekvieno jų konkurencingumas. Bendradarbiaujant ryškėja darbo, rinkos ar veiklos sferos pasidalijimas, daugėja informacijos apie partnerį-konkurentą, gerėja bendros situacijos suvokimas. Galiausiai laimi visi. Šių dienų pasaulyje laimėti ne visada reiškia nugalėti, bendradarbiaujant gali laimėti abu konkurentai. Pagrindinis tarptautinio bendradarbiavimo tikslas – užmegzti draugiškus santykius su užsienio valstybėmis, plėsti tarptautinį bendradarbiavimą, ne tik perimant geriausią kitų šalių patirtį, bet ir perteikiant savąją, įsijungti į pagrindinių tarptautinių organizacijų bei procesų veiklą, siekti užsienio šalių finansinės paramos sprendžiant ekonomines, socialines ir kitas problemas Lietuvoje.

Tarptautinis universitetų bendradarbiavimas vyksta įvairiose srityse. Dažniausiai dalyvaujama bendruose tarptautiniuose projektuose, mainų programose, konferencijose, rašant straipsnius į užsienio mokslo žurnalus.

1.4.1. Tarptautinio bendradarbiavimo programos

ES ir kitos Ekonominio bendradarbiavimo bei plėtros organizacijos (EBPO) šalys jau seniai yra supratusios bei pripažino, jog yra būtina koordinuoti šalių didelius mokslinius projektus – programas, pagal kurias būtų sprendžiamos bendros visoms šalims problemos, pavyzdžiui, šalies gyventojų išsimokslinimas.

Šiandien, didžiausia pasaulyje studentų mainų programa – Erasmus, kuri pradėta vykdyti 1987 m. ir pavadinta filosofo, teologo ir humanisto Erazmo Roterdamiečio (1465-1536) vardu. Erasmus programoje dalyvauja apie 90% Europos aukštojo mokslo įstaigų. Be studentų mainų yra numatytos ir kitos veiklos, pvz. dėstytojų mainai, europinės kreditų perkėlimo sistemos (ECTS) diegimas, naujų studijų programų rengimas, praktikų atlikimas ir kt. Erasmus yra ne tik švietimo programa – ji jau tapo socialiniu ir kultūros reiškiniu. Erasmus teikia ne tik galimybę mokytis ir semtis patirties, bet taip pat sukuria atvirumo ir tolerancijos erdvę. Programa skatina kultūrų dialogą ir ragina jaunimą mąstyti "europietišškai" – neapsiriboti savo šalimi ne tik studijuojant, bet ir ieškant darbo. Tyrimai rodo, kad darbdaviai vertina Erasmus patirtį ir siūlo geriau mokamą, stabilesnę darbą. Iki 2007 m. Erasmus buvo Socrates programos paprogramė. Nuo 2007 m. iki 2013 m. Erasmus pradėta vykdyti pagal naują Mokymosi visą gyvenimą programą. 2014 m. veiklą pradėjo

programa Erasmus+, kuri apima visas dabartines ES švietimo, profesinio mokymo, jaunimo ir sporto finansavimo programas: Mokymosi visą gyvenimą programą (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig), programą Veiklus jaunimas ir penkias tarptautines bendradarbiavimo programas (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink ir bendradarbiavimo su pramoninėmis šalimis programa). Pirmą kartą pagal ją remiamas sportas. Programos Erasmus+ tikslas – gerinti įgūdžius ir galimybes įsidarbinti, modernizuoti švietimo, mokymo ir jaunimo sričių veiklą. Septynerių metų programos biudžetas – 14,7 mlrd. eurų. Programa Erasmus+ suteikia galimybę mokytis, stažuotis, įgyti profesinės patirties arba savanoriauti užsienyje. Pagal ją remiama švietimo, mokymo ir jaunimo institucijų bei organizacijų tarptautinė partnerystė siekiant gerinti švietimo įstaigų ir darbo rinkos bendradarbiavimą ir spręsti Europoje kylančią reikiamų įgūdžių trūkumo problemą. Be to, remiamos valstybių narių pastangos modernizuoti švietimo, mokymo ir darbo su jaunimu sistemas. Kadangi Erasmus+ yra integruota programa, ji suteikia daugiau švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto sektorių bendradarbiavimo galimybių, o dėl paprastesnių finansavimo taisyklių ja lengviau naudotis.

Programos Erasmus+ tikslams pasiekti pagal ją įgyvendinami tokie veiksmai:

- *Pirmas pagrindinis veiksmas (KA1)* – Mobilumas mokymosi tikslais – studentų, stažuotojų, mokytojų ir kitos švietimo srities darbuotojų, jaunimo mainuose dalyvaujančių jaunuolių, su jaunimu dirbančių asmenų ir savanorių mobilumo galimybėms skatinti.
- *Antras pagrindinis veiksmas (KA2)* – Bendradarbiavimas inovacijų ir dalijimosi gerąja patirtimi tikslais -švietimo, mokymo ir jaunimo įstaigų bei organizacijų ir įmonių partnerystei kurti ir gerinti.
- *Trečias pagrindinis veiksmas (KA3)* – Politinių reformų rėmimas – dialogui remti ir surinkti informacijai, reikalingai, kad būtų reformuotos švietimo, mokymo ir jaunimo sistemos.

Be universitetų ir kitų švietimo įstaigų, pirmą kartą finansavimą gali gauti ir naujo pobūdžio partnerystės: vadinamosios žinių ir įgūdžių sąjungos leis sukurti švietimo įstaigų ir įmonių sąveiką, kad aukštojo mokslo įstaigos, mokymo paslaugų tiekėjai ir įmonės galėtų skatinti novatoriškumą, verslumą, rengti naujas mokymo programas ir tobulinti kvalifikacijas, kad būtų užpildytos įgūdžių spragos. Sporto srityje daugiausia dėmesio skiriama tarpvalstybiniais projektams, kuriais remiamas mėgėjiškas sportas, siekiama kovoti su tokiais tarpvalstybinėmis problemomis kaip susitarimais dėl varžybų baigties, dopingo vartojimu, smurtu ir rasizmu, ir kuriais bus skatinamas geras valdymas, lyčių lygybė, socialinė įtrauktis ir fizinė veikla visiems. (puslapio www.erasmus-plus.lt informacija)

Programa „Erasmus+“ padeda siekti:

- strategijos „Europa 2020“ tikslų, įskaitant pagrindinį tikslą švietimo srityje;
- Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos „ET 2020“ tikslų, įskaitant atitinkamus lyginamuosius standartus;
- tvaraus šalių partnerių aukštojo mokslo sistemų vystymosi;
- Europos bendradarbiavimo jaunimo srityje atnaujintos sistemos (2010–2018 m.) bendrųjų tikslų;
- sporto, ypač mėgėjiško, europinio matmens plėtotės laikantis Sąjungos darbo plano sporto srityje ir europinių vertybių propagavimo pagal Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį (Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybių narių visuomenei, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė).

Už programos „Erasmus+“ įgyvendinimą atsako Europos Komisija. Ji nuolat tvarko programos biudžetą ir nustato prioritetus, tikslus ir kriterijus. Be to, ji vadovauja bendram programos įgyvendinimui, tolesnei susijusiai veiklai ir vertinimui Europos lygmeniu ir stebi, kaip tai vykdoma. Europos Komisijai taip pat tenka bendra atsakomybė už struktūrų, atsakingų už programos įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu, priežiūrą ir jų veiklos koordinavimą. Europos lygmeniu už centralizuotų programos „Erasmus+“ veiksmų įgyvendinimą yra atsakinga Europos Komisijos Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros agentūra (toliau –vykdomoji agentūra). Vykdomoji agentūra atsako už šių projektų administravimą visu jų gyvavimo ciklu, pradedant programos viešiniu, dotacijos prašymų analize ir projektų stebėseną vietoje ir baigiant atskiro projekto ir visos programos rezultatų sklaidą. Ji taip pat atsakinga už specialių kvietimų teikti paraiškas, susijusių su tam tikrais programos veiksmis, kurie nėra įtraukti į šį vadovą, skelbimą.

2015 m. Šiaulių universitetas turėjo pasirašęs daugiau nei 156 dvišales bendradarbiavimo sutartis su užsienio aukštojo mokslo institucijomis iš 42 valstybių. Daugiausia jų pasirašyta ir įgyvendinama pagal Erasmus+ programą: su 103 aukštojo mokslo institucijomis iš 27 Europos ir 5 ne Europos Sąjungos valstybių. 2015 m. Šiaulių universitetas pasirašė 3 naujas dvišales bendradarbiavimo sutartis su Junsei švietimo institucija (Japonija), Rajaratos universitetu (Šri Lanka), katalikišku Korėjos universitetu (P. Korėja). Bendradarbiavimo pobūdis su užsienio aukštojo mokslo institucijomis yra platus: nuo studentų ir dėstytojų mainų, bendrųjų mokslinių tyrimų organizavimo, jungtinių studijų programų, projektinės veiklos iki kultūrinių ir sportinių mainų.

1.4.2. Jungtinės programos

1. 4 lentelėje pateiktos visos šiuo metu Lietuvoje registruotos jungtinės bakalauro bei magistro studijų programos. Matyti, kad iš keturių bakalauro jungtinių studijų programų, net trys yra parengtos Šiaulių universiteto ar parengtos bendraujant su ŠU:

- kineziterapija - Jungtinė su Klaipėdos universitetu studijų bakalauro programa;
- ekonomika ir darnus verslas - Programa organizuojama kartu su Vroclavo (Lenkija) universitetu;
- socialinis darbas ir socialinė rehabilitacija - jungtinė su Rėzeknės (Latvija) aukštąja mokykla studijų programa‘
- socialinis darbas - jungtinė su universitetu „Ukraina“ (Kijevas) magistro studijų programa;
- regionų plėtra ir valdymas - Jungtinė su Pardubicės (Čekija) universitetu magistro studijų programa;

2015 m. Socialinių mokslų fakultete baigėsi 2 studijų kokybės gerinimo ir tarptautiškumo didinimo projektai, remiami Europos socialinio fondo. Jų metu buvo parengtos ir įgyvendintos jungtinės studijų programos: I pakopos studijų programa „Darnus verslas ir ekonomika“ su Vroclavo universitetu (Lenkija), II pakopos programa „Regionų plėtra ir valdymas“ su Pardubicės universitetu (Čekija). Programos sėkmingai parengtos ir toliau jas įgyvendinant, vykdant priėmimus, užtikrintas tęstinumas. Pažymėtina, kad Ekonomikos katedros dėstytojai, kaip savo srities ekspertai, aktyviai dalyvavo Lietuvos profesinio mokymo sistemos kūrimo.

Apibendrinant galima teigti, kad Erasmus+ yra didžiausia pasaulyje studentų mainų programa, pradėta vykdyti 1987 m. bei pavadinta filosofo, teologo ir humanisto Erazmo Roterdamiečio (1465-1536) vardu. Erasmus programoje dalyvauja apie 90% Europos aukštojo mokslo įstaigų. Erasmus teikia ne tik galimybę mokytis ir semtis patirties, bet taip pat sukuria atvirumo ir tolerancijos erdvę. Programa skatina kultūrų dialogą ir ragina jaunimą mąstyti "europietišškai" – neapsiriboti savo šalimi ne tik studijuojant, bet ir ieškant darbo. 2014 m. veiklą pradėjo programa Erasmus+, kuri apima visas dabartines ES švietimo, profesinio mokymo, jaunimo ir sporto finansavimo programas: Mokymosi visą gyvenimą programą (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig), programą Veiklus jaunimas ir penkias tarptautines bendradarbiavimo programas (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink ir bendradarbiavimo su pramoninėmis šalimis programą).

Lietuvoje registruotos jungtinės studijų programos

Programos kodas	Programos pavadinimas	Teikiamas laipsnis	Registravimo data
Bakalauro studijos			
ŠU/KU	Kineziterapija	Kineziterapijos bakalauras, kineziterapeutas	2011-05-20
ŠU	Ekonomika ir darnus verslas	Ekonomikos bakalauras	2013-07-19
ŠU	Socialinis darbas ir socialinė reabilitacija	Socialinio darbo bakalauras	2014-01-21
MRU	Informatika ir skaitmeninis turinys	Informatikos bakalauras	2014-04-22
Magistrantūros studijos			
MRU	Tarptautinė teisė	Teisės magistras	2005-07-19
VU	Darnios regioninės sveikatos sistemos	Visuomenės sveikatos magistras	2008-01-15
MRU	Lyginamoji socialinė politika ir gerovė	Sociologijos magistras	2008-05-21
VDU	Rytų Europos studijos ir tyrimai	Politikos mokslų magistras	2010-06-21
VG TU	Nekilnojamojo turto vadyba	Vadybos magistras	2011-07-11
VG TU	Darnus nekilnojamojo turto valdymas	Vadybos magistras	2011-10-10
VDU	Sociolingvistika ir daugiakalbystė	Lingvistikos magistras	2013-04-18
VDA	Dailės terapija	Medicinos ir sveikatos magistras	2013-06-10
MRU	Europos ir tarptautinė verslo teisė	Teisės magistras	2013-08-14
MRU	Viešojo administravimo teisinis reguliavimas ir žmogaus teisės	Teisės magistras	2013-09-11
MRU	Socialinių technologijų valdymas	Verslo ir vadybos magistras	2013-09-11
ŠU	Socialinis darbas	Socialinio darbo magistras	2014-01-21
MRU	Verslo informatika	Taikomosios informatikos magistras	2014-01-28
VG TU	Inovatyvi kelių ir tiltų inžinerija	Statybos inžinerijos magistras	2014-04-22
MRU	Darbo ir organizacinė psichologija	Psichologijos magistras	2014-05-30
VG TU	Inovatyvūs sprendimai geomatikoje	Matavimų inžinerijos magistras	2014-05-30
ŠU	Regionų plėtra ir valdymas	Viešojo administravimo magistras	2014-06-04
VG TU	Mechatronika	Mechatronikos magistras	2014-06-19
MRU	Socialinis darbas su vaikais ir jaunimu	Socialinio darbo magistras	2014-09-09
VG TU	Statinių ir jų aplinkos darni plėtra	Vadybos magistras	2014-09-09

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis ŠMM informacija

1.4.3. Tarptautiniai universitetų dėstytojų ir studentų mainai

Tarptautinis studentų ir aukštųjų mokyklų darbuotojų judumas. Europos komisijos duomenimis (2013), tai pati populiariausia ir bene galingiausia internacionalizavimo priemonė – judumas, turint tikslą studijuoti užsienyje – patiria didžiulių kiekybinių ir formos pokyčių; kai kuriais atvejais toks judumas yra tapęs labai svarbiu aukštojo mokslo įstaigų pajamų šaltiniu. Užsienin vykstančių studentų kasmet padaugėja 7 proc. Studijuoti į kitas šalis išvyksta itin daug Kinijos, Indijos, Korėjos Respublikos studentų. EBPO šalys tenkina 77 proc. visos paklausos. Šiuo metu 52 proc. tarptautiniu mastu judžių studentų yra iš Azijos šalių. Sparčiai auga Australiją, Naująją Zelandiją ir Rusiją kaip studijų šalis besirenkančių judžių studentų skaičius. Šiaurės Amerika (JAV ir Kanada) ir toliau lieka judiems studentams patraukliu žemynu – čia tokių studentų yra 21 proc.

Vis dažniau naudojama galimybė perkelti mokymosi kreditus, suteikiama pagal Europos judumo programas, JAV studijų užsienyje programas ir panašias kitose pasaulio šalyse kuriamas ir įgyvendinamas programas – tokio pobūdžio judumas taip pat labai prisideda prie internacionalizavimo. Judumo galimybėmis turėtų naudotis ne tik studentai: aukštųjų mokyklų darbuotojų judumas teikia įvairialypės naudos tiek institucijai, tiek pačiam asmeniui. Tai puiki galimybė įgyti naujų gebėjimų, išmokti kalbų, sužinoti apie naujus mokymo metodus, įsilieti į tarptautinius tinklus. Aukštosios mokyklos turėtų skatinti savo darbuotojus įgyti daugiau tarptautinės patirties ir numatyti galimybes atlyginti šiems darbuotojams, gerinant jų karjeros perspektyvas. Sėkmingą darbuotojų judumą padėtų užtikrinti su paskatomis ir atlygiu susijusių nuostatų įtraukimas į institucijos strategiją.

Matulionis A. V. ir kt (2010 m.) plačiąja prasme mobilumą apibūdina kaip persikėlimo tarp vietovių veiksmą, kurio metu eikvojamas laikas ir įveikiama geografinė erdvė. O štai *tarptautinis mobilumas* pasak Kaniušonytės, G. ir kt. yra apibūdinamas kaip gyventojų judėjimas iš vienos šalies į kitą. Ši sąvoka apima platų spektrą: išvykimą iš savo šalies, trumpalaikį ar ilgalaikį rezidavimą užsienio šalyse, studijavimą ir darbą užsienio šalyse, judėjimą iš vienos šalies į kitą.

Tam, kad būtų galima nagrinėti studentų mobilumo kriterijus, reikia apibrėžti mobilių studentų sąvoką, kurios prasmė dažnai kinta priklausomai nuo šalies ar organizacijos. Reikėtų pažymėti, jog literatūroje ir įvairiuose dokumentuose kalbant apie tam tikro studijų laikotarpio praleidimą užsienyje vartojamos įvairios sąvokos: akademinis mobilumas, tarptautiniai studentų mainai, studentų judumas, studentų mobilumas, edukacinis judumas ir kt. Sąvokų gausą galima paaiškinti tuo, jog egzistuoja keli studijų mobilumo tipai ir mobilumo sąvokos bei tipai varijuoja priklausomai nuo šalies. Pagal Čiužą, A., Ratkevičienę, V., Stankevičių, P. ir kt. (2005) pats terminas studentai, jau net Romos laikais reiškė lankančius universitetus ir siekiančius mokslo

jaunus žmones, kurie vėliau įsiliedavo ne tik į krašto ekonominį, bet ir socialinį, politinį bei kultūrinį gyvenimą kuriančiųjų sluoksnį.

Europos Sąjungos statistikos agentūra (toliau – Eurostat) apibrėžia mobilius studentus – tai tokie studentai, kurie kirto savo nacionalinės valstybės sieną ir persikėlė į kitą šalį su tikslu studijuoti. Kitaip tariant, studentas persikėlė iš savo kilmės šalies į paskirties šalį. Mobilaus studento statusas kinta priklausomai nuo sienos kirtimo, pagrįsto mokymosi. Šis apibrėžimas ypač aktualus, norint remtis Eurostat statistiniais duomenimis ir juos analizuoti, nes būtent nevienodas studijų mobilumo apibrėžimas. skirtingose šalyse sukelia daugiausiai problemų lyginant tokių studentų judumo rodiklius.

Viena naujausių sąvokų yra vartojama Europos Komisijos parengtoje iniciatyvoje „Judus jaunimas“ (2010 m.) – edukacinis judumas. Teigiama, kad *edukacinis judumas* yra vienas iš svarbiausių būdų, padedančių jaunuoliams padidinti įsidarbinimo galimybes ateityje, įgyti naujų profesinių gebėjimų ir tapti aktyviais piliečiais. Judumas padeda įgyti naujų žinių, išmokti kalbų, pažinti kitas kultūras. Europiečiai, nuo ankstyvo amžiaus mokėsi judumo aplinkoje, dažniau išlieka judūs ir vėliau, kaip darbo rinkos dalyviai. Darbdaviai pripažįsta ir vertina šias savybes.

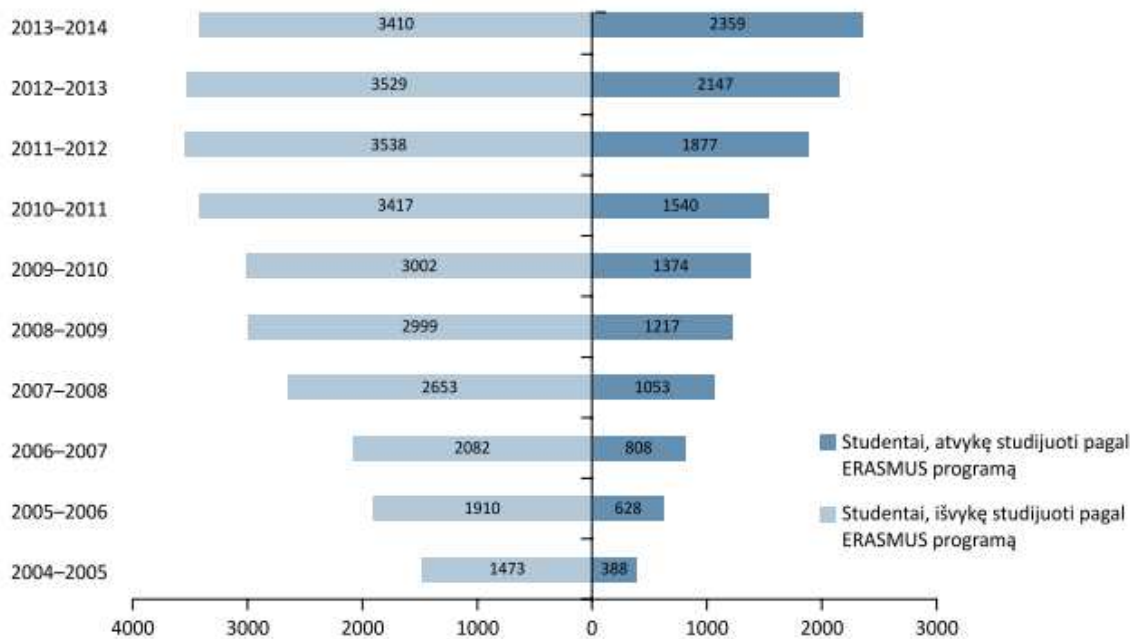
Toliau vertėtų apibrėžti, kokie studentai mobiliais traktuojami Lietuvoje. A. V. Matulionis ir kt. (2010) teigia kad „studentų judumas dar gali būti vadinamas horizontaliuoju akademinio jaunimo mobilumu (horizontalusis reiškia geografinį persikėlimą iš vienos gyvenamosios vietos į kitą). Mobilumas suprantamas kaip bet kokio pastovumo priešprieša“

Dėstytojų tarptautinė mokslinė veikla pasireiškia dalyvavimu tarptautinėse mokslinėse konferencijose, seminaruose, stažuotėse, kurios susijusios su studijų ir praktikos organizavimo inovacijų, studijų kokybės valdymo sistemų diegimu, jungtinių studijų programų įgyvendinimu, studijų programų atnaujinimo klausimais.

Studentų ir dėstytojų judumas Lietuvoje. Diagramoje pavaizduotas atvykusių ir išvykusių studijuoti ar atlikti praktiką pagal Erasmus programą studentų skaičius (žr. 1.2 pav). Matyti, kad Lietuvoje studijuojančių užsieniečių kasmet daugėja. Pagal atvykusių iš ES šalių studentų skaičių Lietuva patenka tarp trijų mažiausiai tokių studentų turinčių šalių. Tuo tarpu išvykusiųjų pagal Erasmus programą studentų skaičius nagrinėjamu laikotarpiu netolygus: nuo 2012-2014 m. studentų skaičius ima mažėti (nuo 3538 studentų iki 3410).

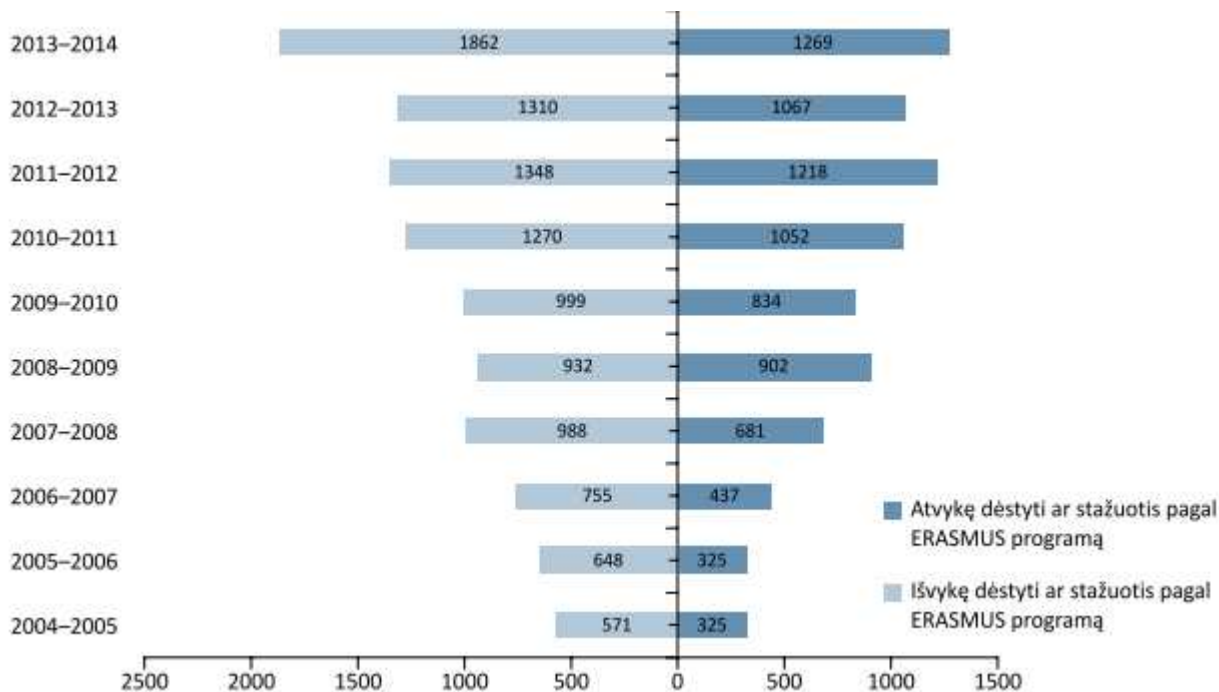
Išvykusių į užsienį Lietuvos dėstytojų taip daugėja. Vien pagal Erasmus programą išvykusiųjų skaičius per dešimtmetį padidėjo beveik 2 kartus. Atvykusių iš užsienio dėstytojų pagal Erasmus mainų programą skaičius per dešimtmetį išaugo daugiau nei 3 kartus (žr. 1.3 pav.). Matyti, kad tiek atvykusių, tiek išvykusių dėstyti ar stažuotis pagal Erasmus programą aukštųjų mokyklų darbuotojų skaičius nagrinėjamu laikotarpiu kyla, tačiau kinta labai netolygiai. Štai atvykusių pagal Erasmus programą skaičius 2004-2009 m. kilo sparčiai, nuo 325 iki 902, tačiau jau kitais metais 2009-2010

m. šis skaičius sumažėjo. Išvykusiųjų skaičius taip pat tam tikru laikotarpiu kilo nuo 571 iki 988 (2004-2008 m.) ir nuo 999 iki 1348 (2009-2012 m.), o štai 2008-2009 m. ir 2012-2013 m., vyko nuosmukis.



1.2 pav. Atvykusių ir išvykusių studijuoti ar atlikti praktiką pagal Erasmus programą studentų skaičius.

Šaltinis: ŠMPF informacija.



1.3 pav. Atvykusių ir išvykusių dėstyti ar stažuotis pagal Erasmus programą aukštųjų mokyklų darbuotojų skaičius.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis ŠMPF informacija.

Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultete buvo organizuotos atrankos studentams, kurie pretendavo studijuoti pagal Erasmus+ studentų mainų programą užsienio institucijose 2015 metais. Buvo atrinkta 19 studentų. 2015 m. iš viso išvyko 17 studentų: pavasario semestrą išvyko 4, rudens semestrą – 13. Rudens semestrą atsisakiusių vykti nebuvo, pavasario semestrą atsisakė vykti 2 studentai. Taip pat organizuotos atrankos studentams, vykstantiems atlikti praktiką pagal Erasmus+ studentų mainų programą Europos Sąjungos šalyse. Atrinkti 6 studentai, išvyko 4 studentai. 2014 - 2015 m. m. pavasario semestrą išvyko 3 (1 - Erasmus+ absolvento praktika po studijų), 2015 - 2016 m. rudens semetrą – 1 studentas. 2 studentai neišvyko, nes nerado praktikos vietos užsienyje. Studentai, atvykę į Socialinių mokslų fakultetą pagal Erasmus+ ir dvišalių mainų programas. 2015 m. į ŠU Socialinių mokslų fakultetą atvyko studijuoti 15 studentų: 8 –pavasario semestrą, 7 – rudens semestrą. Iš jų pagal dvišales sutartis su universitetu -10 (4 – pavasario semestrą, 6 – rudens semestrą).

Studentai atvyko iš:

- 3 studentai – Prancūzijos, ECE INSEEC, Bordeaux, Prancūzijos, ECE INSEEC, Lyon;
- 1 studentas - Čekijos, Mendelio universiteto Brno;
- 3 studentai - Gruzijos, Sokhumi valstybinio ir Black Sea universitetų;
- 6 studentai – Korėjos, Chonnam valstybinio, Chung - Ang, Chungbuk National, EwhaWomans universitetų;
- 1 studentas – Kolumbijos, Tolima universiteto;
- 1 studentas –Turkijos, Istanbul Aydin universiteto.

2015 m. Ekonomikos 1 pakopos studijų programoje 1 studentė iš Rusijos studijas tęsė kartu su lietuviais studentais. Regionų plėtros ir valdymo II pakopos studijų programoje – 4 studentai iš Nigerijos. Ekonomikos ir darnaus verslo I pakopos studijų programoje – 3 studentai iš Gruzijos, 1 studentė iš Ukrainos, 2 studentai iš Kazachstano, Vadybos II pakopos studijų programoje pradėjo studijas 1 studentas iš Indijos, kuris rudens semestre pagal Erasmus programą studijuoja Lenkijoje. 2015 m. spalio 5 - 18 d. intensyvioms trumpalaikėms studijoms „Socio-Economic Policy of the State,, buvo atvykę 5 magistrantai studentai iš Kazachijos universitetų. Jiems paskaitas skaitė ekonomikos katedros dėstytojai doc. H.Karpavičius ir doc. R.Balvočiūtė.

2015 m. įvyko 7 užsienio mokslininkų ir darbuotojų vizitai pagal Erasmus+ dėstytojų mainų programą: 4 dėstytojai atvyko dėstyti ir 3 darbuotojai personalo mokymo vizitams.

2015 m. buvo atrinkta 15 dėstytojų pagal Erasmus+ programą dėstyti vizitams, tačiau 4 vizitai neįvyko (1 vizitas neįvyko atsisakius vykti dėstytojui, 2 vizitai – dėl motinystės atostogų, 1 – dėstytojas nutraukė darbo santykius universitete), 1 dėl didelio dėstytojo darbo krūvio rudens semestre perkeltas į 2016 m. pavasario semestrą. 2015 m. 2 dėstytojai išvyko papildomai pagal Erasmus+ programą dėstyti vizitams iš rezervinio sąrašo. 2015 m. pagal Erasmus+

programą įvyko 12 dėstytojų vizitų ir 1 personalo mokymų vizitas, kuriam centralizuotai buvo atrinkta prodekanė D. Cibulskienė. Fakulteto dėstytojai vyko į Ispaniją, Estiją, Latviją, Čekiją, Slovakiją, Portugaliją, Lenkiją. 2015 m. aktyviausiai Erasmus+ dėstytojų mainų veikloje dalyvavo Viešojo administravimo katedros dėstytojai (7). Iš Ekonomikos katedros buvo išvykęs 1 dėstytojas, iš Vadybos katedros - 2. 1 dekanato darbuotojas vyko personalo mokymams pagal Erasmus+ programą.

Populiariausia ir bene galingiausia internacionalizavimo priemonė – judumas, kurio tikslas – studijuoti užsienyje. Judumo galimybėmis turėtų naudotis ne tik studentai, bet ir aukštųjų mokyklų darbuotojai, kurių judumas teikia įvairialypės naudos tiek institucijai, tiek pačiam asmeniui. Todėl tai yra puiki galimybė įgyti naujų gebėjimų, išmokti kalbų, sužinoti apie naujus mokymo metodus, įsiliesti į tarptautinius tinklus. Dėstytojų tarptautinė mokslinė veikla pasireiškia dalyvavimu tarptautinėse mokslinėse konferencijose, seminaruose, stažuotėse, kurios susijusios su studijų ir praktikos organizavimo inovacijų, studijų kokybės valdymo sistemų diegimu, jungtinių studijų programų įgyvendinimu, studijų programų atnaujinimo klausimais.

1.4.4. Tarptautinės mokslinės konferencijos

Konferencijos kartu su moksliniais žurnalais yra pagrindinės pasikeitimo mokslinė informacija priemonės. 2015 metais fakultetas organizavo 5 mokslo renginius, iš jų tris tarptautines mokslines konferencijas, tarptautinę jaunųjų tyrėjų mokslinę konferenciją ir mokslinę – praktinę konferenciją.

Jono Prano Aleksos tarptautinė mokslinė konferencija. 2015 m. rugsėjo 25-26 d. įvyko 8-oji Jono P. Aleksos tarptautinė mokslinė konferencija „Šiuolaikinio kaimo vizija“. Konferencija siekiama sutelkti įvairių mokslo sričių atstovus, tyrinėjančius atokesnių žemo urbanizacijos lygio ir neurbanizuotų vietovių raidą. Svarbiausias kasmet rengiamų konferencijų bruožas – mokslinės diskusijos tęstinumas ir įvairiose institucijose vykdomų tyrimų koordinavimas. Straipsniai, atitinkantys mokslo straipsniams keliamus reikalavimus, publikuojami mokslo darbų leidinyje: „Kaimo raidos kryptys žinių visuomenėje“; Nacionalinis mokslo žurnalas „Kaimo raidos kryptys žinių visuomenėje“ leidžiamas Šiaulių universitete nuo 2011 m. Žurnalas įtrauktas į akademinę informacijos sistemą e-LABa.

Jaunųjų tyrėjų tarptautinė mokslinė konferencija. 2015 m. balandžio 17 d. vyko 15-oji Jaunųjų tyrėjų tarptautinė mokslinė konferencija „Ekonomikos ir vadybos aktualijos“, kurioje dalyvavo 163 dalyviai, iš jų 93 pranešimus skaitė Šiaulių universiteto studentai. Ketvirtus metus iš eilės jaunųjų tyrėjų mokslinėje konferencijoje dalyvavo studentai iš užsienio. 2015 m. dalyvavo studentai iš šių šalių: Pietų Korėjos, Čekijos, Prancūzijos, Indijos, Gruzijos, Nigerijos ir Kolumbijos. Visi jie Šiaulių universitete studijuojantys Erasmus arba jungtinių studijų programų

studentai. Dalyviai buvo kviečiami nagrinėti regiono, šalies ar tarptautines problemas ir pristatyti atliekamų tyrimų arba projektinių veiklų rezultatus:

- ekonomikos, finansų, vadybos ir viešojo administravimo;
- istorijos, literatūrologijos, kalbotyros, kultūros ir komunikacijos;
- regiono vystymo/si.

Pranešimų autoriai, turi galimybę po konferencijos parengti straipsnį ir jį publikuoti Šiaulių universiteto mokslo žurnaluose Jaunųjų mokslininkų darbai arba Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos.

1. 5 lentelė

Fakulteto organizuotų mokslinių konferencijų statistika

Renginio pavadinimas	Dalyvių skaičius	Fakulteto autorių skaityti pranešimai	Atstovautos šalys	Kitų institucijų autorių skaityti pranešimai	Iš viso pranešimų
8-oji Jono Prano Aleksos tarptautinė mokslinė konferencija „Šiuolaikinio kaimo vizija“	29	4	JAV, Latvija	15	19
4-oji Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Geras valdymas vietos savivaldoje: įtraukimas, bendradarbiavimas, įgalinimas, plėtojant regionus“	55	17	Turkija, Latvija, JAV, Suomija, Lenkija, Slovėnija, Baltarusija, Lietuva	26	43
15-oji Ernesto Galvanausko vardo tarptautinė mokslinė konferencija „Regiono konkurencingumo kaitos tendencijos“	42	6	Baltarusija, Latvija, Lenkija	22	28
4-oji Mokslinė-praktinė konferencija „Ekonomika ir verslas: regiono problemos ir galimybės“	167	2	-	6	8
15-oji Jaunųjų tyrėjų tarptautinė mokslinė konferencija „Ekonomikos ir vadybos aktualijos“	163	93	Pietų Korėja, Čekija, Prancūzija, Indija, Gruzija, Nigerija, Kolumbija	21	114

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis SMF fakulteto 2015 m. veiklos ataskaita

„Geras valdymas vietos savivaldoje“ mokslinė konferencija. Kintanti visuomenė ir reikalavimai viešajam administravimui, didėjantys socialiniai poreikiai ir riboti viešųjų institucijų pajėgumai juos tenkinti, visų sektorių įgalinimas dirbti kartu siekiant socialinės gerovės, suponuoja poreikį įvairių sričių tyrėjams ir ekspertams diskutuoti apie Sąveikaujančio valdymo įgyvendinimo galimybes ir plėtros iššūkius 4-oji tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Geras valdymas vietos savivaldoje: teorinės ir praktinės transformacijos“ vyko 2015 m. spalio 16-17 dienomis. Konferencijos tikslas suburti Lietuvos bei užsienio mokslininkus ir praktikus dialogui apie Gero

valdymo transformacijas vietos savivaldoje, dalintis išvalgomis ir patirtimi. Teorinėmis išvalgomis apie gerą valdymą vietos savivaldoje dalijosi mokslininkai Turkijos, Latvijos, JAV, Suomijos, Lenkijos, Slovėnijos, Baltarusijos ir Lietuvos. Pažymėtina, kad 2015 m. birželio 12 d. pasirašyta Paramos mokslo renginiui skyrimo sutartis (Nr. MOR-23/2015/06-47-SU-46, 2015-06-12 – 2015-11-17) su Lietuvos mokslo taryba (LMT), kurios dėka gauta 1000 EUR parama konferencijos organizavimui. Konferencijos metu šalies bei užsienio mokslininkai ir praktikai diskutavo, dalijosi patirtimi ir išvalgomis apie gerą valdymą regionų ir vietos savivaldos lygmenyje, skatinant vietos demokratijos ir pilietinės visuomenės vystymąsi, mokslo, verslo, valdžios ir visuomenės bendradarbiavimo plėtrą, formuojant atvirą, į rezultatus orientuotą ir įgalinančią vietos savivaldą. Konferencijos metu ne tik vyko turiningos ir prasmingos diskusijos, bet ir buvo plėtojami ankstesnieji ir užsimezgė nauji moksliniai ir praktiniai ryšiai. Straipsniai publikuojami viename iš dvejų žurnalų: Socialiniai tyrimai/Social Research (straipsniai tik anglų kalba) arba Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos/Economics and Management: Current Issues and Perspectives (straipsniai lietuvių, anglų ir rusų kalbomis teikiami).

Ernesto Galvanausko tarptautinė mokslinė konferencija. 2015 m. lapkričio 26-27 d. Socialinių mokslų fakultetas kartu su Šiaulių miesto savivaldybe, Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmais bei ERSA Baltijos sekcija organizavo tradicinę 15 – ają Ernesto Galvanausko tarptautinę mokslinę konferenciją „Regiono konkurencingumo kaitos tendencijos“, integruotą į Šiaulių arenoje vykusios verslo ir pasiekimų parodos „Šiauliai 2015“ renginius. Konferencijos tikslas – pakviesti ekonomikos, vadybos, marketingo, finansų ir apskaitos, viešosios politikos ir administravimo mokslininkus, tyrėjus, praktikus bendrai diskusijai pasidalinant idėjomis apie įvairių dalyvių (privataus sektoriaus įmonių, valdžios ir savivaldos institucijų, nevyriausybinių organizacijų) indėlį, vaidmenį, priimamus sprendimus kuriant stiprų konkurencingą regioną.

E. Galvanausko konferencijos organizaciniai partneriai: Latvijos žemės ūkio universitetas (Latvija), Vroclavo universitetas (Lenkija), Gardino Jankos Kupalos vardo valstybinis universitetas (Baltarusija). Diskutuoti regionų vystymo klausimais susirinko apie 40 šalies bei užsienio (Latvijos, Lenkijos, Baltarusijos) aukštojo mokslo atstovų.

Konferencijos dalyvių pranešimo pagrindu parengti straipsniai, atitinkantys mokslo straipsniams keliamus reikalavimus, spausdinami viename iš šių mokslo žurnalų:

- „Socialiniai tyrimai“. Žurnalas referuojamas CEEOL, EBSCO, Index Copernicus duomenų bazėse. Šiame žurnale spausdinami straipsniai, parengti tik anglų kalba;
- „Ekonomiką ir vadybą: aktualijas ir perspektyvas“. Žurnalas referuojamas Index Copernicus duomenų bazėje. Šiame žurnale spausdinami straipsniai, parengti lietuvių, anglų, rusų kalbomis.

Apibendrinant galima teigti, kad konferencijos kartu su *moksliniais žurnalais* yra pagrindinės pasikeitimo mokslinė informacija priemonės. 2015 metais fakultetas organizavo 5 mokslo renginius, iš jų tris tarptautines mokslines konferencijas, tarptautinę jaunųjų tyrėjų mokslinę konferenciją ir mokslinę – praktinę konferenciją, tai: Ernesto Galvanausko; Jaunųjų tyrėjų; Jono Prano Aleksos „Geras valdymas vietos savivaldoje“ mokslinės konferencijos.

1.4.5. Tarptautiniai mokslo ir studijų projektai

Siekiant kurti inovacijas ir jas sėkmingai diegti rinkoje, neužtenka tam pasitelkti tik vienos įmonės turimus žmogiškuosius ir materialinius resursus. Inovacijų sėkmei labai svarbus bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, kai siekiant bendro tikslo yra sutelkiami skirtingų įmonių resursai, patirtis ir gebėjimai, kitaip sakant inovacijų sėkmei yra labai svarbūs tarptautiniai projektai. Tarptautinių projektų teikiama nauda, juose dalyvaujančioms įmonėms yra labai plati, ją galima suskirstyti į dvi kategorijas: tiesioginę ir netiesioginę naudą.

Projekto „MTEP tinklų integracija ateities gamybai“ ekspertai leidinyje MTEP tinklaveika: tarptautinių projektų patirtis ir galimybės (2014) išskyrė tokią tarptautinių projektų teikiamą tiesioginę naudą įmonėms:

- galimybė naudotis pažangia užsienio institucijoms priklausančia infrastruktūra;
- galimybė atlikti tyrimus ar kt. veiklas, kurioms įmonėje trūksta kompetencijos ar įrangos;
- padalinami kaštai ir rizika tarp visų projekto partnerių, siekiant bendro tikslo;
- galimybė gauti tarptautinių fondų finansavimą;
- sukuriama tinklai eksporto rinkose;
- užmezgami nauji ir (arba) išplėtojami esami tarptautinės partnerystės ryšiai;

Tarptautinių projektų teikiama netiesioginė nauda įmonėms gali būti apibendrinama taip:

- dalinimasis tarptautinėmis žiniomis, kompetencija ir patirtimi;
- spartinant inovacijų procesus didėja įmonės konkurencinis pranašumas;
- nacionalinių mokslinių tyrimų ir kitos veiklos kokybės bei kompetencijos įvertinimas tarptautiniu mastu;
- įmonės darbuotojų gebėjimų, svarbių nuolat didėjančioje konkurencinėje aplinkoje, stiprinimas;
- naujų įgūdžių bei kompetencijų įgijimas;
- galimybė semtis naujų idėjų mokantis iš kitų, pasidalijant savo idėjomis ir jas aptariant su kitų šalių ekspertais;

- keliama darbuotojų motyvacija, reputacija ir ambicijos.

Lietuvos mokslo taryba (Toliau – LMT) yra patariamoji institucija Lietuvos Respublikos Seimui ir Vyriausybei mokslo, studijų ir eksperimentinės plėtros politikos klausimais. Įgyvendindama Lietuvos mokslo politiką Taryba ne tik vykdo ekspertinę veiklą, mokslinės veiklos vertinimą, bet ir organizuoja atstovavimą Lietuvos interesams mokslo ir eksperimentinės plėtros klausimais Europos Sąjungos šalių narių darbo grupėse bei tarptautinėse organizacijose, įgyvendina programinių konkursinių finansavimą (LMT informacija).

Europos Sąjunga skatina tarptautinius, tarpdisciplininius projektus, kuriuose sukuriama palankios sąlygos suvienyti įvairių šalių tyrėjų įdirbį ir žinias ir visiems kartu siekti aukštos kokybės rezultatų mokslo ir inovacijų srityje. Toliau darbe bus trumpai aptartos LMT puslapyje pateiktos pagrindinės šiuo metu vykdomos tarptautinės programos.

Horizontas 2020 – didžiausia Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programa. Jos tikslas – kurti žinių ir inovacijų visuomenę, prisidėti prie „Europos 2020“ (iniciatyva „Inovacijų sąjunga“) įgyvendinimo ir Europos mokslinių tyrimų erdvės kūrimo. Trukmė: 2014-2010 m. Programa „Horizontas 2020“ sprendžia visuomenės iššūkius, padėdama įveikti atotrūkį tarp mokslinių tyrimų ir rinkos, skatindama technologinių sprendimų pritaikymą kuriant perspektyvius produktus, turinčius realų komercinį potencialą inovatyviose įmonėse. 2015 m. vasario 25 d. Europos Komisijos duomenimis: Lietuvos institucijos dalyvavo teikiant 301 H2020 paraišką, kuriose buvo 361 dalyvis iš Lietuvos, iš jų 58 – teikė paraiškas kaip koordinatoriai (51 dalyvis iš Lietuvos pateko į finansuotinių paraiškų sąrašą, iš kurių 8 – koordinatoriai).

BONUS – jungtinė Baltijos jūros mokslinių tyrimų ir plėtros programa. Tai visų aplink Baltijos jūrą išsidėsčiusių šalių iniciatyva, remiama Europos Komisijos. Programos tikslas yra apjungti atskirose šalyse vykdomus Baltijos jūros mokslinius tyrimus į tarptautiniu bendradarbiavimu grįstą tarpdisciplininę, ilgalaikę, integruotą programą siekiant Baltijos regiono darnios plėtros. Šia programa skatinami aukšto mokslinio lygio daugiašaliai tyrimai, kurie padėtų formuoti naują, protingą, ne utilitarinių, bet ekosisteminių principu grįstą Baltijos jūros valdymą, darnų, ekosistemą ir jos išteklius tausojantį naudojimą. Mokslo tarybos duomenimis BONUS+ kvietime dalyvavo 15 Lietuvos institucijų. Jos pateikė 41 trumpąją paraišką, ketindamos dalyvauti 36 Jungtinės Baltijos jūros mokslinių tyrimų programos projektuose. 4 projektus Lietuvos institucijos rengėsi koordinuoti.

Biodiversa3 yra „Horizonto 2020“ ERA-NET Cofund schemos programa, finansuojanti mokslinius tyrimus biologinės įvairovės srityje. Šios programos tikslas – koordinuoti nacionalines mokslinių tyrimų programas biologinės įvairovės srityje ir organizuoti tarptautinį konkursinį šios srities projektų finansavimą. Biodiversa3 tinklas vienija 31 mokslinius tyrimus finansuojančią instituciją iš 18 šalių. Lietuvos mokslo taryba administruoja programą Lietuvoje ir finansuoja savo

šalies dalyvius. 2012–2013 m. BiodivERsA2 kvietimui iš viso pateiktos 77 paraiškos. Iš jų, šešias paraiškas kartu su partneriais pateikė Lietuvos mokslo ir studijų institucijos. Atlikus tarptautinį ekspertinį vertinimą finansuojami 8 projektai (Lietuvos mokslo ir studijų institucijų tarp finansuojamų projektų partnerių nėra). Finansuojamiems projektams iš viso numatyta skirti 8 mln. eurų. Pagal 2013–2014 m. BiodivERsA2 kvietimą iš viso pateiktos 54 paraiškos, iš kurių šešias kartu su partneriais pateikė Lietuvos mokslo ir studijų institucijos. Po tarptautinio ekspertinio vertinimo finansuojama 10 projektų (Lietuvos mokslo ir studijų institucijų tarp finansuojamų projektų partnerių nėra). Finansuojamiems projektams iš viso numatyta skirti 10,3 mln. eurų

COST – Europos tarpviešybės bendradarbiavimo programa mokslo ir technologijų srityje (European Cooperation in Science and Technology), koordinuojanti nacionalinėmis lėšomis finansuojamus mokslinius tyrimus. COST programa remia tarptautinius tinklus – COST veiklas, orientuotas į mokslinių tyrimų projektus tose srityse, kurios domina ne mažiau kaip penkias COST valstybes nares. Programa skatina aukštos kokybės naujus, inovatyvius, apimančius keletą mokslo sričių bendradarbiavimo tinklus. Šis Europos mokslinio bendradarbiavimo tinklas įkurtas tarpvyriausybiniu susitarimu 1971 metais. Lietuva valstybės narės teisėmis COST programoje dalyvauja nuo 1999 metų. LMT duomenimis, Lietuvos institucijos kasmet įsijungia į vidutiniškai 23 COST veiklas. 2014 metais 18 Lietuvos institucijų įsijungė į 63 COST veiklas, o į COST veiklų valdymo komitetus buvo nominuotas 81 atstovas. Tai didžiausias Lietuvos tyrėjų aktyvumas programoje per visą dalyvavimo joje laikotarpį (2000-2014 m.). COST „Action“ programoje (komiteto sritis: individai, visuomenė, kultūra ir sveikata) kaip pakaitinė narė, dalyvauja ir Šiaulių Universiteto Socialinių mokslų fakulteto dėstytoja A. Lazauskienė. Veiklos pavadinimas: „LocRef“ (Local Public Sector Reforms: An International Comparison).

„EuroNanoMed 2“ (European Innovative Research & Technological Development Projects in Nanomedicine) yra 7BP ERA-NET schemos programa finansuojanti mokslinius tyrimus nanomedicinos srityje. Šios programos tikslas – koordinuoti nacionalines mokslinių tyrimų programas nanomedicinos srityje bei organizuoti tarptautinį konkursinį šios srities projektų finansavimą. „EuroNanoMed 2“ tinklas vienija 20 mokslinius tyrimus finansuojančių institucijų iš 17 šalių. LMT duomenimis 2014 m. kvietime iš viso buvo gauta 51 paraiška, iš kurių 4 su Lietuvos dalyviais. Vienas projektas su Lietuvos mokslo ir studijų institucija buvo finansuotas. Ji įgyvendins projektą bendradarbiaudama su Lietuvos įmone (2013 m. gautos - 43 paraiškos, iš kurių 3 – su Lietuvos dalyviais).

Lietuvos–Šveicarijos programa „Moksliniai tyrimai ir plėtra“ yra Lietuvos Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos bendradarbiavimo programos, kuria siekiama sumažinti ekonominius ir socialinius skirtumus išsiplėtusioje Europos Sąjungoje, dalis. Programos tikslas – stiprinti abiejų šalių ryšius ir draugiškus santykius, skatinti sėkmingą ir produktyvų bendradarbiavimą mokslinių

tyrimų ir plėtros sityje, gilinti žinias pasirinktose mokslinių tyrimų temose, skatinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą taip prisidedant prie socialinio ir ekonominio vystymosi Lietuvoje. Programos įgyvendinimo trukmė – 2011–2016 m. Priimta finansuoti 12 projektų, kurių bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma siekia 25,4 mln. litų.

M-era.Net (From materials science and engineering to innovation for Europe) yra 7BP ERA-NET schemos programa finansuojanti mokslinius tyrimus medžiagų ir inžinerijos srityse. Šios programos tikslas – koordinuoti nacionalines mokslinių tyrimų programas medžiagų ir inžinerijos srityse bei organizuoti tarptautinį konkursinį šios srities projektų finansavimą. M-era.Net tinklas vienija 37 mokslinius tyrimus finansuojančias institucijas iš 25 šalių. Trukmė: 2012–2016 metai. 2014 m. kvietimo pirmajame etape iš viso buvo gautos 172 trumposios paraiškos, iš kurių 8 su devyniais Lietuvos dalyviais (2013 m. gautos - 166 trumposios paraiškos, iš kurių 3 – su Lietuvos dalyviais). Lietuvos mokslo ir studijų institucijos galėjo teikti paraiškas pagal visas 6 kvietimo temas. Antrajame kvietimo etape buvo pateiktos 105 išsamios paraiškos, tarp jų ir 7 paraiškos su aštuoniais Lietuvos dalyviais. Antrojo etapo paraiškų vertinimas dar nesibaigė.

Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerijos parama užsieniečių dėstytojų vizitams. Švietimo ir mokslo ministerija, siekdama skatinti aukštos kvalifikacijos užsieniečių dėstytojų pritraukimą dėstyti Lietuvos aukštosiose mokyklose, nuo 2012 metų skelbia konkursus paramai užsieniečiams, atvykstantiems dėstyti Lietuvos aukštosiose mokyklose, gauti.

ŠMM duomenimis, parama skiriama užsienio valstybių mokslo ir studijų institucijų dėstytojams ir pasaulinio lygio mokslininkams, menininkams, praktikams ir aukšto meistriško sportininkams, atvykstantiems į Lietuvos aukštąsias mokyklas dėstyti pagal aukštosios mokyklos vykdomą (vykdomas) studijų programą (programas) dalyką (dalykus) ar modulį (modulius). Paprastai finansuojama vizito trukmė – nuo 10 iki 15 darbo su studentais dienų (toliau – vizito dienos). Pasaulinio lygio mokslininkų, menininkų, praktikų ir aukšto meistriško sportininkų vizitų trukmė gali būti mažesnė nei 10 vizito dienų. Ypatingais atvejais aukštajai mokyklai pateikus motyvuotą siūlymą, užsieniečio dėstytojo vizitas gali trukti iki 20 vizito dienų. Užsieniečio dėstytojo vidutinis darbo krūvis per vieną vizito dieną turi būti ne mažesnis kaip 4 kontaktinio darbo su studentais akademinės valandos. Parama užsieniečiui dėstytojui gali būti skiriama, jei aukštosios mokyklos skiriamos lėšos užsieniečio dėstytojo vizitui finansuoti sudaro ne mažiau kaip 30 procentų visam vizitui skiriamų lėšų. Parama užsieniečiui dėstytojui gali būti panaudota jo kelionės, apgyvendinimo išlaidoms padengti ir darbo užmokesčiui. Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, 2014 m. parama buvo skirta 95 užsieniečių dėstytojų vizitams (2013 m. – 75, 2012 m. – 87).

2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa. Švietimo ir mokslo ministerija administruoja švietimui ir mokslui skiriamas 2014–2020 m. ES fondų investicijų lėšas. Vadovaudamasi pagrindiniu naujojo programavimo periodo dokumentu – 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa, patvirtinta Europos Komisijos 2014 m. rugsėjo 8 d., ministerija kuruoja du veiksmų programos prioritetus, kurie tampriai susiję su mokslo tarptautiškumo skatinimu: Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas bei Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas.

Štai vienas pagrindinių komunikato „Europa 2020“ (Europos Komisija, 2010) tikslų: 3 proc. ES BVP turėtų būti investuojama į MTEP. Pažymėtina, kad LR Partenrystė sutarties duomenimis (2014 m.) oficialūs Lietuvos švietimo rodikliai, vieni geriausių ES ir jau 2013 m. siekė nacionalinius 2020 m. tikslus (padėtis Lietuvoje - 0,92 proc. (2011 m.), nacionalinis tikslas 2020 m. - 1,9 proc.). Tačiau atsižvelgus į 2014 m. ES Tarybos rekomendacijas Lietuvai, švietimo sričiai 2014–2020 m. lyginant su 2007–2013 m. laikotarpiu bus skiriama daugiau lėšų. 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programoje (2014) numatomi tokie pirmojo prioriteto tikslai: sustiprinti verslo, studijų ir tyrimų bei jų panaudojimą šalies ūkio konkurencingumo plėtrai. Finansuojant mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą bei inovacijas bus siekiama efektyvesnio jau sukurtos MTEPI infrastruktūros panaudojimo ūkio konkurencingumui stiprinti, taip pat aktyvesnio Lietuvos tyrimų potencialo įsijungimo į Europos ir tarptautinius tyrimų institucijų ir tyrėjų tinklus. Šiam tikslui numatyta 10,1 proc. (apie 679 mln. Eur) ES fondų lėšų (arba beveik 19,4 proc. Europos regioninės plėtros fondo lėšų).

Prioriteto uždavinys „didinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą“ tiesiogiai susijęs su mokslo ir studijų tarptautiškumo didinimu. Jame numatomos tokios veiklos: užsienio mokslininkų pritraukimas, tarptautiškumo skatinimas (priemonė: parama pumpurinių įmonių įkūrėjų stažuotėms užsienio mokslo ir studijų institucijose). Uždaviniui numatyta apie 171.73 mln. eur lėšų

Kitas, mokslo ir studijų tarptautiškumui skatinti, ne mažiau svarbus prioritetas yra visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas. Jo pagrindinis tikslas – didinti aukštos kokybės paslaugų prieinamumą gyventojams taip pat paskatinti labiausiai nutolusių nuo darbo rinkos asmenų integraciją bei pagyvenusių žmonių dalyvavimą darbo rinkoje. Šiam prioritetui įgyvendinti numatoma 8 proc. ES fondų lėšų (9 proc. (arba 209 mln. eur) Europos regioninės plėtros fondo ir 19,5 proc. (arba 455 mln. eur) Europos socialinis fondo lėšų).

Mokslo ir studijų tarptautiškumo didinimą apibrėžia prioriteto 9.3.1. uždavinys: gerinti studijų kokybę ir didinti studijų prieinamumą. Uždavinio veiklos įgyvendinti skirta apie 62.47 mln. eur. 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programoje (2014) numatomas studijų tarptautiškumo didinimas per šias priemones: studentų mobilumo (dalinės studijos ir praktikos) skatinimas,

studentų dalyvavimas tarptautiniuose tinkluose ir tarptautiniuose projektuose ir mokslinėje veikloje, parama jungtinėse, dvigubo laipsnio studijų programose studijuojantiems studentams, užsienio studentų pritraukimas, ypač atvykstantiems studijuoti į su Lietuvos sumania specializacija susijusias studijų programas, galimybių studijuoti Lietuvoje viešinimas. Lietuvos mokslo ir studijų institucijų ir užsienio šalių lituanistikos (baltistikos) centrų bendradarbiavimas. Dėstytojų mobilumo skatinimas, užsieniečių dėstytojų pritraukimas dėstyti Lietuvos aukštosiose mokyklose. Aukštųjų mokyklų (tarptautinio) konkurencingumo didinimas, vertinimo ir reitingavimo rezultatų sklaida, universitetų (tarptautinio) žinomumo ir prestižo didinimas.

1. 6 lentelė

SMF dėstytojų narystė profesinėse organizacijose

Pavardė, v.	Organizacija	Organizacijos aprašymas	Pareigos
Lazauskienė, A.	Europos Tarybos Vietos ir regionų valdžių kongreso Vietos savivaldos chartijos nepriklausomų ekspertų grupė	Kongresas atlieka bendro pobūdžio vietos savivaldos padėties kiekvienoje valstybėje, pageidaujančioje tapti Europos Tarybos nare tyrimus bei reguliariai atlieka Europos vietos savivaldos chartijos įgyvendinimo valstybėse narėse tyrimus	Narė nuo Lietuvos
Lazauskienė, A.	Europos universitetų mokslininkų tinklas OLA (Observatory of Local Authority)	Mokslininkų ir valstybės tarnautojų tinklas, specializuojasi studijų ir vietos valdžios valdymo klausimuose	Lietuvos grupės narė
Lazauskienė, A.	Tarptautinė muziejų taryba (ICOM)	Savarankiška, ne pelno siekianti organizacija, vienijanti muziejus (institucijas) ir muziejų specialistus, atstovaujanti ICOM interesus Lietuvoje, siekianti tinkamai įgyvendinti Tarptautinės muziejų tarybos tikslus bei programas Lietuvoje	Lietuvos komiteto narė
Lazauskienė, A.	POLLEADER tyrimų tinklas „Politiniai lyderiai Europos miestuose“	„Politiniai lyderiai Europos miestuose“ - yra tarptautinio vietos lyderystės ir savivaldos reformų tyrimų tinklas	Narė
Lazauskienė, A.	COST Action programa	Europos tarpvyriausybinių bendradarbiavimo programa mokslo ir technologijų srityje (European Cooperation in Science and Technology), koordinuojanti nacionalinėmis lėšomis finansuojamus mokslinius tyrimus.	Pakaitinė narė
O. Mejerė	Tarptautinė vasaros mokykla „Policy Making and Politics at the Local Level“	Mokykla skirta studentams, dėstytojams, mokslininkams iš Centrinės ir Rytų Europos šalių. Vyksta tobulinimo kursai, kuriuose siekiama sutelkti dėmesį į vietos valdžią	Valdymo komiteto narė

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis ŠU SMF 2015 m. veiklos ataskaita.

Individualus dėstytojų ir mokslo darbuotojų dalyvavimas asocijuotose mokslininkų/tyrėjų organizacijose:

- ekonomikos katedra (15 dėstytojų, iš jų – 15 šalies, 8 – tarptautinėse organizacijose);

- vadybos katedra (17 dėstytojų, iš jų – 15 šalies, 16 – tarptautinėse organizacijose);
- viešojo katedra (11 dėstytojų, iš jų – 5 šalies, 11 – tarptautinėse organizacijose).

Socialinių mokslų fakulteto pedagoginio ir mokslo personalas, plėtodamas vieną iš fakulteto prioritetinių sričių – projektinę veiklą, aktyviai dalyvavo šalies ir tarptautiniuose mokslo bei studijų instituciniuose projektuose.

1. 7 lentelė

Dėstytojų institucinis dalyvavimas tarptautiniuose mokslo/studijų projektuose

Projekto pavadinimas	Darbuotojo vardas, pavardė ir funkcijos/vaidmuo projekte
„I pakopos tarptautinės jungtinės studijų programos „Ekonomika ir darnus verslas“ parengimas ir įgyvendinimas (JUSPA)“ (SFMIS Nr. VP1-2.2-ŠMM-07- K-02-081). (2012-2015 m.)	Projekto vadovė – prof. dr. D. Cibulskienė. Projekto koordinatorė – doc. dr. A. Būdvytytė.
„II pakopos tarptautinės jungtinės studijų programos „Regionų socioekonominė politika ir valdymas“ parengimas ir įgyvendinimas (JOINT-REGION)“, (SFMIS Nr. VP1-2.2-ŠMM-07-K-02-076). (2012-2015)	Projekto vadovė – lekt. O. Mejerė Projekto koordinatorė – lekt. J. Mikolaitytė Programos koordinatorė – lekt. B. Poškuvienė
TEMPUS IV High Objectives of National Organizational Reform – HONOR. Kirgizijos viešojo sektoriaus tarnautojų mokymo sistemos sukūrimas. (2012–2015)	Prof. dr. T. Tamošiūnas – lektorius, tyrėjas, Šiaulių universiteto septynių darbuotojų grupės projekte vadovas Doc. dr. K. Navickas – lektorius, tyrėjas Aist. E. Švedaitė – projekto administratorius

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis 2015 m. ŠU SMF veiklos ataskaita

2015 m. rugsėjo 1 d. pabaigti įgyvendinti du studijų projektai: „I - osios pakopos tarptautinės jungtinės studijų programos Ekonomika ir darnus verslas parengimas ir įgyvendinimas“ (JUSPA), „II pakopos tarptautinės jungtinės studijų programos „Regionų socioekonominė politika ir valdymas“ parengimas ir įgyvendinimas“ (JOINT REGION).

1. 8 lentelė

Fakulteto pedagoginio ir mokslo personalo individualus dalyvavimas šalies ir tarptautiniuose mokslo/studijų projektuose

Projekto pavadinimas	Dėstytojai
„Think before drink: be aware of effects, traditions and cultures“, LLP-GRU-MP-2013-LT-00106	A.Lazauskienė
„Gifted and Talented Childrens Teachers and Parents Training“, LLP-LdV-PRT-2013-LT-0456	B. Poškuvienė
Life Long Learning Program LEONARDO DA VINCI Transfer of innovation. Job Matching Diagnostics for Assessing Soft Skills and Work Role Preferences (DAISS)	V. Tubutienė
Grundvig . Autist adults training for new oportunities (AUTO)	V. Tubutienė

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remanti ŠU SMF 2015 m. veiklos ataskaita

2015 m. Tarptautinių, tarpsektorinių ar tarpinstitucinių tyrimų fakulteto mokslininkai nevykdė, todėl šis rodiklis gali būti išskiriamas kaip vienas iš fakulteto siektinų rezultatų ateityje.

Apibendrinant galima teigti, kad Lietuvos mokslo taryba – tai yra patariamoji institucija Lietuvos Respublikos Seimui ir Vyriausybei mokslo, studijų ir eksperimentinės plėtros politikos klausimais. Kuri vykdo ne tik ekspertinę veiklą, mokslinės veiklos vertinimą, bet ir organizuoja atstovavimą Lietuvos interesams mokslo ir eksperimentinės plėtros klausimais Europos Sąjungos šalių narių darbo grupėse bei tarptautinėse organizacijose, įgyvendina programinį konkursinį finansavimą (LMT informacija). Pagrindinės šiuo metu vykdomos tarptautinės programos, tai: Horizontas 2020; BONUS; COST; EuroNanoMed 2; Lietuvos–Šveicarijos programa „Moksliniai tyrimai ir plėtra“; M-era.Net. Tarptautinių projektų teikiama nauda juose dalyvaujančioms įmonėms yra labai plati ir ją galima suskirstyti į dvi kategorijas: tiesioginę ir netiesioginę naudą. Tiesioginė nauda įmonėms – tai galimybė naudotis pažangia užsienio institucijoms priklausančia infrastruktūra; galimybė atlikti tyrimus ar kt. veiklas, kurioms įmonėje trūksta kompetencijos ar įrangos; padalinami kaštai ir rizika tarp visų projekto partnerių, siekiant bendro tikslo; galimybė gauti tarptautinių fondų finansavimą; sukuriami tinklai eksporto rinkose; užmezgami nauji ir (arba) išplėtojami esami tarptautinės partnerystės ryšiai. O, tarptautinių projektų teikiama netiesioginė nauda įmonėms gali būti apibendrinama kaip dalinimasis tarptautinėmis žiniomis, kompetencija ir patirtimi; spartinant inovacijų procesus didėja įmonės konkurencinis pranašumas; nacionalinių mokslinių tyrimų ir kitos veiklos kokybės bei kompetencijos įvertinimas tarptautiniu mastu; įmonės darbuotojų gebėjimų, svarbių nuolat didėjančioje konkurencinėje aplinkoje, stiprinimas; naujų įgūdžių bei kompetencijų įgijimas; galimybė semtis naujų idėjų mokantis iš kitų, pasidalijant savo idėjomis ir jas aptariant su kitų šalių ekspertais; keliama darbuotojų motyvacija, reputacija ir ambicijos.

1.4.6. Mokslo leidiniai

Fakultetas rengia ir leidžia mokslo žurnalus. Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto periodinis recenzuojamas mokslo leidinys „Socialiniai tyrimai“ leidžiamas nuo 1997 m. Leidinyje „Socialiniai tyrimai/Social Research“ publikuojami įvairių socialinių mokslų kryptių tyrimų pagrindu parengti straipsniai, nagrinėjantys socialiniuose moksluose aktualius socialinius procesus, bei fenomenus. Leidinyje publikuojami empiriniai ir teoriniai straipsniai, kurie papildo įvairių socialinių mokslų kryptių mokslo žinias, pateikia originalių mokslinių tyrimų rezultatų, plečia bei gilina įvairių socialinių mokslų kryptių objektų pažinimą. Žurnalas orientuojasi į aukštą tarptautinį mokslinį lygį, siekia pritraukti aukšto lygio užsienio mokslininkų darbų. Leidinio išskirtinumas tarp kitų analogiškos ar gretimos tematikos periodinių leidinių pasireiškia orientacija į originalių socialinių tyrimų rezultatus. Reikalaujama straipsniuose cituoti daug naujausių užsienio mokslo šaltinių. Skatinamas tarpdiscipliniškumas: straipsniai dažnai pasižymi plačiomis vadybos ir administravimo bei ekonomikos mokslo kryptių įvairių šakų sąsajomis.

Leidinyje „Socialiniai tyrimai“ yra referuojamas 6-iose tarptautinėse duomenų bazėse: SocINDEX with Full Text, Index Copernicus, CEEOL, Current Abstracts, SocINDEX, TOC Premier. Žurnalas įtrauktas į duomenų bazę „Lituanistika“ ir į atvirosios prieigos žurnalų duomenų bazę DOAJ. Mokslo darbų leidinyje „Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos“ yra referuojamas tarptautinėje duomenų bazėje Index Copernicus. Žurnalo „Socialiniai tyrimai“ redakciją sudaro 25 nariai, iš jų 8 Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto nariai, 5 nariai iš kitų Lietuvos universitetų ir 12 narių iš kitų šalių (2 iš Lenkijos, 1 iš Vokietijos, 2 iš JAV, 1 iš Latvijos, 1 iš Estijos, 1 iš Čekijos, 1 iš Bulgarijos, 1 iš Baltarusijos, 1 iš Rusijos ir 1 iš Kazachstano). Išleisti 2 žurnalo „Socialiniai tyrimai“ numeriai ir į žurnalą priimti publikuoti: 7 Lietuvos autorių straipsniai (2014 m. – 12 straipsnių, 2013 m. – 12,5 straipsnių, 2012 m. – 11 straipsnių) ir 11 užsienio mokslo ir studijų institucijų bei verslo struktūrų autorių straipsnių (2014 m. – 17 straipsnių, 2013 m. – 18,5 straipsnių, 2012 m. – 10 straipsnių).

Leidinio „Jaunųjų mokslininkų darbai“ tikslas – skatinti jaunųjų mokslininkų kūrybinę veiklą, sudarant galimybes skleisti savo mokslinėms idėjoms, paremtoms tyrimais, stebėjimais, eksperimentais tyrimų duomenų interpretacijomis. Straipsnių autoriai šio žurnalo puslapiuose gali diskutuoti aktualiais mokslinio darbo klausimais, keistis nuomonėmis apie savo ir kolegų tyrimų reikšmingumą regionui, valstybei. Leidžiamas nuo 2003 metų. Straipsnių tekstai pateikiami www.su.lt ir referuojami tarptautinėse duomenų bazėse index copernicus ir CEEOL. Žurnalo „Jaunųjų mokslininkų darbai“ redakciją sudaro 18 narių, iš jų 9 Šiaulių universiteto nariai, 6 nariai iš kitų Lietuvos universitetų ir 1 narys iš Slovakijos, Matejaus Belo universiteto.

Leidinyje „Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos“ publikuojami ekonomikos, vadybos ir administravimo srities tyrimų pagrindu parengti straipsniai, nagrinėjantys šiems mokslams aktualius klausimus. Leidinyje publikuojami empiriniai ir teoriniai straipsniai, kurie papildo ekonomikos, vadybos ir administravimo mokslo žinias, pateikia originalių mokslinių tyrimų rezultatų, plečia bei gilina šių sričių objektų pažinimą. Leidinyje publikuojami ir kiti darbai, pvz., daktaro disertacijų, vadovėlių, monografijų ir kitų mokslinių knygų recenzijos bei apžvalgos. Žurnalo „Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos“ redakciją sudaro 25 nariai, iš jų 11 Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto narių, 3 nariai iš kitų Lietuvos universitetų ir 11 narių iš kitų šalių (2 iš Lenkijos, 1 iš Vokietijos, 2 iš JAV, 2 iš Latvijos, 1 iš Estijos, 1 iš Bulgarijos, 1 iš Baltarusijos ir 1 iš Kazachstano). Žurnalo „Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos“ 2015 m. išleisti 2 numeriai. 2015 m. žurnale „Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos“ priimta publikuoti: 7 fakulteto (2014 m. – 9 straipsniai, 2013 m. – 16 straipsnių, 2012 m. – 27 straipsniai), 12 Lietuvos autorių (2014 m. – 19 straipsnių, 2013 m. – 32 straipsniai, 2012 m. – 21 straipsnis) ir 1 užsienio mokslo ir studijų institucijų bei verslo struktūrų autorių straipsnis (2014 m. – 7 straipsniai, 2013 m. – 11 straipsnių, 2012 m. – 3 straipsniai).

„Kaimo raidos kryptys žinių visuomenėje“ yra tarpdisciplininis mokslo leidinys, skirtas kaimišųjų vietovių raidos tematikai. Jame publikuojami kaimo sociokultūrinės plėtros administravimo, kaimo sociologijos, etnologijos, gamtosaugos ir agrarinių mokslų straipsniai, kuriuose nagrinėjamos aktualios šių mokslų temos. Publikuojami teoriniai ir empiriniai straipsniai, kurie analizuoja neurbanizuotų ir žemo urbanizacijos lygio vietovių (kaimišųjų gyvenviečių ir miestelių) raidos procesus, atskleidžia naujas jų ekonominės, socialinės ir kultūrinės plėtotės galimybes, pateikia originalių mokslinių tyrimų rezultatus, plečia ir gilina šių sričių objektų ir problemų pažinimą. Ypatingas dėmesys skiriamas šių vietovių gyventojų struktūros ir jų ūkinės veiklos pokyčiams bei šiuolaikinei miesto ir kaimo partnerystei, savivaldos ir regioninės politikos tobulinimui. Leidinyje publikuojami ir kiti darbai: daktaro disertacijų, vadovėlių, monografijų ir kitų mokslinių knygų recenzijos bei apžvalgos. Mokslo žurnalo „Kaimo raidos kryptys žinių visuomenėje“ redakciją sudaro 26 nariai, iš jų 6 Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto nariai, 15 iš kitų Lietuvos universitetų ir 5 nariai iš kitų šalių (1 iš Lenkijos, 3 iš Latvijos, 1 iš JAV). Šio mokslo žurnalo leidyba 2015 m. buvo sustabdyta dėl finansinių priežasčių.

Matyti, kad Šiaulių universitetas turi gana daug tarptautinių žurnalų. Tačiau pasauliniu mastu jie nėra labai aukšto lygio, nei vienas nėra referuojamas Thomsons Reuters duomenų bazėje ir neturi citavimo indekso.

1.4.7. Virtualusis universitetų bendradarbiavimas

Internacionalizavimas, mokymo programų tobulinimas ir skaitmeninis mokymasis. Judumo programose paprastai gali dalyvauti tik labai nedidelė studentų ir aukštųjų mokyklų darbuotojų dalis, todėl vis daugiau dėmesio reikia skirti pasaulinių aspektų integravimui į visų mokymo programų sandarą ir turinį bei mokymo(si) procesus (t.y. plėtoti vadinamąjį vidinį internacionalizavimą), taip siekiant užtikrinti, kad didžioji dalis besimokančių asmenų (t.y. tie 80–90 proc. studentų, kurie neišvyksta į užsienį gauti mokslo laipsnio ar sukaupti mokymosi kreditų) taip pat galėtų įgyti gebėjimų, kurių reikalaujama globalizuotame pasaulyje.

Kaip puikią galimybę nejudiems studentams susipažinti su kitonišku požiūriu Europos komisija išskiria bendravimą su iš užsienio atvykusiais dėstytojais, mokslininkais ir studentais. Jis turi potencialo pagerinti aukštųjų mokyklų veiklą ir švietimo kokybę, nes skatina dalytis mokomąja medžiaga ir vis dažniau padeda veiksmingai naudotis virtualia aukštojo mokslo erdve, mokymosi priemonėmis ir bendradarbiavimo galimybėmis. Tam tikrų dėstomųjų dalykų ar daugiadalykiai tinklai gali puikiai prisidėti prie darbuotojų mainų ar mokymo programų internacionalizavimo.

Skaitmeninis mokymasis ir vis plačiau naudojamos informacinės ir ryšių technologijos (IRT) gali pagerinti prieigą prie Europos aukštojo mokslo įstaigų ir pakloti pagrindą naujoms žinioms, mokomajai medžiagai ir mokymo metodams iš viso pasaulio ir taip skatinti įvairių mokomųjų

dalykų ir studijų sričių naujų formų partnerystę, sinergiją ir mainus, kurie priešingu atveju būtų neįmanomi. Technologijų užtikrinamas didesnis atvirumas ir lengvesnė prieiga padidins konkurencingumą ir skaidrumą bei leis aukštosioms mokykloms pritaikyti mokymo metodus ir medžiagą prie studentų, kuriems teks dirbti globalizuotoje darbo rinkoje, reikmių. Europos nuotolinio mokymosi aukštosios mokyklos, kuriose galima studijuoti nuotoliniu, virtualiuoju ar kitais netradiciniais būdais, yra vienos geriausių pasaulyje. Pastaraisiais metais atsirado ir gana sparčiai vystėsi atvirieji švietimo išteklių, visų pirma viešai prieinama mokomoji medžiaga ir atviri masinio nuotolinio mokymo kursai. Gerokai patobulėjo jų struktūra ir organizavimas. MOOC (Massive Open Online Courses) – šiuolaikiškas mokymosi būdas, kuomet internete skelbiami visiems norintiems atviri nemokami kursai.

Dėl technologijų pažangos, pagerėjusios turinio pristatymo platformų kokybės, atsiradusių galimybių individualizuoti medžiagą, išstobulintas sistemas, galinčias analizuoti bei apibendrinti šimtatūkstatinės minios duomenis, kursai internete keičia žaidimo taisykles ir šimtams milijonų žmonių pasiūlo galimybę patirti, ką reiškia geriausi pasaulio universitetai ar aukštasis išsilavinimas. Viena iš patraukiančių dėmesį kompanijų šioje srityje yra *Coursera*. Ji yra įkurta dviejų Stenfordo universiteto profesorių ir pradėjo savo veiklą 2012 metų balandžio mėnesį. Coursera suteikia galimybę internetu mokintis pagal kursus, kurie yra dėstomi garsiausiuose pasaulio universitetuose. Vienas svarbiausių *Coursera* tikslų – mokslo prieinamumas visame pasaulyje. „Lozanos universitetas siūlo paskaitas prancūzų kalba, o tai leis mokytis pusei Afrikos žemyno“, – sakė viena Coursera įkūrėjų D. Koller. Universitetai pasirinktoje platformoje pasiūlo kursą, kuris yra padalintas į paskaitas. Kiekvieną savaitę platformoje apsilankęs studentas gauna literatūros ir trumpų jų nagrinėjančių filmukų, interaktyvių klausimynų ir pan. Be to, kurse nagrinėjamos temos, kylantys klausimai ar užduotys studentų aktyviai aptariamoms ir specialiai tam sukurtuose forumuose.

Profesoriai tikina, kad universitetuose studentai taip pat daug laiko praleidžia mokydamiesi internete. Keletas jų netgi tikina, kad tik pirminės paskaitas pateikus internete, o tik vėliau visiems susirinkus į auditoriją, galima dirbti veiksmingiau. Tada ir projektai greičiau pristatomi, ir diskusijų svaresnių kyla, išryškėja problemos, su kuriomis studentas susidūrė.

„Tai prilygsta cunamiui, tai yra nauja besiplečianti erdvė. Perspektyvos joje tokios didelės, kad man sunku įsivaizduoti gerą vardą turintį, didelį universitetą ar tyrimų institutą, kuris nenorėtų prisidėti prie šio projekto“, – sakė Džordžijos universiteto XXI a. universitetų centro direktorius Ričardas A. DeMillo (2012).

Coursera humanitarinių ar socialinių mokslų kursuose naudojamas *peer-to-peer* vertinimas, kurio metu studentai pirma parodo, kad jie atitinka profesoriaus keliamus reikalavimus: tik įvykdę užduotis ir įvertinę penkis savo grupės narių darbus, gauna savo darbo įvertinimą, sudarytą iš kitų

penkių žmonių vertinimų. Tačiau nenuspręsta, kas nutinka studentams, kurie neatitinka keliamų reikalavimų, nelaiko egzaminų.

Virtuali mokymosi aplinka (VMA) - informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis pagrįsta informacinė mokymosi sistema, naudojama studijų procese. VMA sudaro informacinės mokymosi turinio, mokymosi proceso valdymo sistemos, paramos studentams, grįžtamojo ryšio, mokymo(si) proceso dalyvių komunikacijos priemonės. Kompiuterinio egzaminavimo sistemos naudojimas tarpinių ir baigiamųjų studentų žinių ir gebėjimų tikrinimui didina vertinimo objektyvumą (suvienodinant reikalavimus, užkertant kelią nusirašinėjimui), palengvina ir pagreitina rezultatų tikrinimą, leidžia analizuoti vertinimo duomenis.

VMA studijų procese nauda:

- mokymo procese gali būti naudojami įvairūs mokymo ir mokymosi scenarijai, metodai;
- galimas vaizdus interaktyvios studijų medžiagos pateikimas išnaudojant daugialypės terpės, įvairių informacijos paieškos priemonių teikiamas galimybes;
- mokymo ir mokymosi proceso aktyvumo užtikrinimas;
- studijuojantysis gali pasirinkti jam patogų studijų laiką, vietą, trukmę;
- studijų procese naudojant VMA priemones galimas aktyvus bendradarbiavimas, konsultacijos tiek su dėstytoju, tiek su kitais studijuojančiais;
- studijuojantysis gali stebėti, kontroliuoti savo studijų rezultatų pasiekimo lygį.

E-studijoms vykdyti Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultetas naudoja virtualią Moodle mokymosi aplinką. Kasmet fakultete vis daugiau studijų dalykų parengiama teikti mišriu nuotoliniu ar pilnai nuotoliniu būdu arba vykdoma Moodle aplinką naudojant kaip studentų aktyvinimo, komunikacijos su studijuojančiais priemonę. 2015 m. Šiaulių universiteto E-studijų centre fakulteto dėstytojai akreditavo 6 mišraus nuotolinio mokymo kursus. Plėtojant e-studijas šiuo metu fakultete iš viso yra akredituota 4 nuotoliniu, 29 mišriu ar nuotoliniu būdu teikiamų dalykų, o daugumoje studijų dalykų Moodle aplinka yra naudojama kaip studentų aktyvinimo, komunikacijos, vertinimo priemonė. 2015 m. lapkričio mėn. dekanate ir gruodžio mėn. katedrų posėdžiuose buvo aptartos e-studijų plėtojimo galimybės. Priimtas sprendimas 2016 m. priėmimui nuotoliniu būdu parengti ir teikti išstestinių studijų I pakopos programas Ekonomika ir Verslo administravimas.

2. TYRIMO REZULTATAI

Šiuo tyrimu siekiama išsiaiškinti ar Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultetas efektyviai išnaudoja tarptautinio bendradarbiavimo galimybes ir kaip tarptautinis mobilumas įtakoja studentų ir dėstytojų tolimesnę veiklą universitete. Tam tikslui buvo atliekamos Šiaulių universiteto SSGG ir PEST analizės, o pasitelkus interviu metodą analizuota Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto akademinės bendruomenės patirtis užsienio universitete.

Šiaulių universitetas – didžiausia aukštoji mokykla Šiaurės Lietuvoje. Neseniai minint aukštosios mokyklos jubiliejų Šiauliuose buvo teigiama, kad aukštoji mokykla Šiauliuose neva įkurta 1948 metais. Čia turimas mintyje tais metais įkurtas Mokytojų institutas. Tačiau iš tikrųjų aukštoji mokykla Šiauliuose atsirado visu dešimtmečiu anksčiau – 1938 metais į Šiaulius iš Klaipėdos, kai ją užgrobė hitlerininkai, buvo perkeltas Prekybos institutas. Vytauto gatvėje suprojektuotas šio instituto keturių aukštų pastatas. Jam kurį laiką vadovavo Ernestas Galvanauskas, kurio vardu nominuotos kasmet rengiamos tarptautinės mokslinės konferencijos. (Praninskaitė, A., Jasaitis, J., 2014)

Universitete galima rinktis studijų programas iš visų 6 studijų sričių: biomedicinos, fizinių, humanitarinių, socialinių, technologijos mokslų ir menų. Yra vykdomos bakalauro (pirmosios pakopos), magistrantūros (antrosios pakopos) ir doktorantūros (trečiosios pakopos) studijos. Taip pat galima rinktis tęstinį mokymą, neformalaus visuomenės švietimo programas, papildomas studijas, programas kolegijų absolventams, ketinantiems studijuoti magistrantūroje. Universitetui priklauso 3 fakultetai ir 2 institutai, kurių siūlomos studijų programos bei specializacijos sukurtos atsižvelgus į šiandienos rinkos paklausą ir įvertinus specialistų poreikį po penkerių ar daugiau metų. Todėl savo studentams universitetas siūlo jungtines studijų programas su Lietuvos bei kitų šalių aukštosiomis mokyklomis, kurios leidžia dalį programos įgyvendinti ne Lietuvoje ir tokiu būdu įgyti ne tik tarptautinės patirties, bet ir jungtinį kvalifikacinį laipsnį.

Universitetas sėkmingai dalyvauja tarptautinių organizacijų projektuose. Daugiau nei 140 universiteto studentų kasmet pagal įvairius projektus išvyksta studijuoti ar atlikti praktikos į užsienį, daugiau nei 100 užsienio studentų kasmet atvyksta studijuoti į ŠU.

2014–2017 metų strateginio plano projekte numatoma tokia Šiaulių universiteto misija - mokslo ir studijų veikla:

- skatinti visuomenės kultūros, socialinę ir ekonominę pažangą Šiaurės Lietuvos regione ir šalyje;
- kurti aukštos kokybės, pridėdamąją vertę kuriantį mokslą ir meną prioritetingose šalies darnaus vystymosi srityse, siekiant įsiliesti į Europos bei pasaulio akademinę erdvę ir visapusiškai prisidėti prie Šiaurės Lietuvos regiono darnaus vystymosi;

- rengti kompetentus, galinčius konkuruoti darbo ir mokslo rinkoje specialistus, visavertes humaniškas asmenybes, formuojant inovatyvią, pilietišką, konkurencingą bendruomenę, gebančią integruotis į Šiaurės Lietuvos regiono, Lietuvos, Europos ir pasaulio rinką.

Universiteto vizija – būti patikimu aukštos kokybės mokslo, meno ir studijų paslaugas teikiančiu universitetu, atliepiančiu ir formuojančiu Šiaurės Lietuvos regiono visuomenės poreikius mokymosi visą gyvenimą procese.

Nuo 2016 m. vasario 1 d., sujungus Humanitarinį, Menų ir Socialinių mokslų fakultetus, įsteigtas Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas.

2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Tyrimo tikslas. Tyrimu siekiama išanalizuoti tarptautinių akademinų ryšių plėtojimo galimybes bei naudas ŠU SMF dėstytojams ir studentams, pateikti rekomendacijas šiems ryšiams plėtoti.

Tyrimo organizavimas. Tarptautinių akademinų ryšių plėtojimo galimybių bei naudų ŠU SMF dėstytojams ir studentams nustatymo instrumentas – PEST ir SSGG analizės bei pusiau standartizuotas tiriamasis interviu klausimynas (priedas Nr. 2 ir Nr. 3).

Kiekviena organizacija, siekdama produktyvumo, turi sugebėti nuolat atsižvelgti į besikeičiančią aplinką, numatydama bei įvertindama vidinių ir išorinių veiksnių poveikį.

Aplinkos analizė - įrankis, su kuriuo strateginio plano rengėjai kontroliuoja veiksnus, suteikiančius didesnes galimybes arba parodančius kylančią grėsmę. Kokybiškai atlikta analizė duoda svarbius duomenis strateginiam planavimui ir perspėja apie gresiančius pavojus.

Arimavičiūtė, M. (2005) strateginę analizę išskiria į tokias dalis kaip išorės ir vidinės aplinkos analizės. Aplinkos analizė reiškia išorinių įvykių ir tendencijų, kurios gali turėti ir turi įtakos institucijos rezultatams, nustatymą. Išorinis jėgų ir tendencijų nustatymas – tai makroaplinkos strateginė analizė, kuriai atlikti plačiausiai naudojama technika, vadinama PEST analize. Gana populiarus vidaus veiksnių analizės metodas – 7-S modelis, kuris apima tokias dalis kaip įgūdžiai, struktūra, sistemos, bendros vertybės, personalas, stilius, strategija. Institucijos aplinkos ir vidaus veiksnių analizės rezultatai apibendrinami naudojant SSGG analizę (stiprybės, silpnybės, galimybės, grėsmės). Pasak Vaitkevičiaus, S., Jucevičiaus R. ir kt. (2005) strateginės analizės objektu vis dažniau tampa ne tik verslo, bet ir mokslo ar viešojo sektoriaus organizacijos. Strateginė analizė yra fundamentalus elementas, formuojant organizacijos strategiją. Strateginė analizė gali būti apibrėžiama kaip organizacijos ir jos aplinkos pažinimas ilgalaikės perspektyvos prasme. Išorinės aplinkos veiksniai – tai sąlygos, kurių organizacija pakeisti negali, tačiau privalo jas

įvertinti, kadangi jos daro poveikį organizacijos veiklai bei prognozuojamos institucijos galimybės ir kliūtys.

Kokybinio tyrimo metodologijos pasirinkimą lėmė keletas aplinkybių: kiekybinių tyrimų požiūriu siekiama ieškoti išorinių vienokio ar kitokio reiškinių požymių, matuoti juos ir skaičiuoti, siekti vienintelio paaiškinimo, dėsnių, taisyklių; o kokybinių tyrimų požiūriu siekiama suprasti, kaip individai suvokia bei aiškina pasaulį ir kaip jų kuriamos prasmės lemia jų elgesį (Kardelis, K. 2005). Pasak Bitino, B. (2006) kokybinio tyrimo metu analizuojami kokybiniai duomenys, išreikšti žodine forma, teiginiais, kategorijomis ir vertinami subjektyviai.

Anot Luobikienės I. (2010) interviu metodas yra labai geras priartėjimas prie žmonių suvokimo, situacijų apibrėžimo ir realybės aiškinimo būdas. Taip pat padeda suvokti informantų požiūrį bei nuomonę nagrinėjamu klausimu. Interviu metodas suteikia platesnes galimybes nuodugniau pažinti tiriamąjį asmenį: leidžia atskleisti, kaip tyrime dalyvavę studentai ir dėstytojai vertina savo patirtį išvykos į užsienio universitetą metu, kaip elgiasi probleminėse situacijose. Dažniausiai interviu pagal vedimo būdą ir formą yra skirstomi į standartizuotus (struktūrizuotus, formalizuotus), nestruktūrizuotus (laisvuosius) ir pusiau standartizuotus interviu. Kiti autoriai pusiau standartizuoto interviu neišskiria kaip atskiros rūšies. Tačiau išanalizavus autorių (Kardelis, K., 2007; Tidikis, R., 2003; Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. 2008, Norkus, Z., Morkevičius, V., 2011 ir kt.) pateiktą interviu tipologiją, tyrimui atlikti buvo pasirinktas pusiau struktūruotas interviu. Pusiau struktūruotas interviu tai iš anksto paruoštas klausimynas – pokalbio gairės, pagal kurias yra išlaikoma bendra pokalbio tema. Tačiau pokalbio metu galimi papildomi, spontaniški, plane neįrašyti klausimai, skirti patikslinti ar papildyti. Toks informacijos rinkimo būdas buvo pasirinktas dėl jo lankstumo, kadangi pašnekovų patirtis nėra vienoda, todėl svarbu interviu metu performuluoti klausimus.

Prieš interviu, tyrime dalyvavę studentai ir dėstytojai buvo įspėti, kad interviu bus įrašomas, taip pat buvo atsiklausta, ar galima naudoti respondentų pavardes. Vieni interviu vyko „gyvai“ (7 interviu), kalbant realiu laiku ir įrašinėjant (garso įrašai vėliau perrašomi tekstiniu pavidalu), o į likusius 3 interviu buvo atsakyta raštu. Interviu metu gauti duomenys ir rezultatai pateikiami naudojant struktūrinį (pasikartojančių minčių, sprendimų ir t.t.) aprašą. Duomenys pateikiami kartu su interpretacijomis, pastebėjimais bei dalinėmis išvadomis.

Tyrimo imtis. Tyrimas buvo atliktas 2015 m. spalio – 2016 m. gegužės mėnesiais. Tyrime dalyvavo Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto akademinė bendruomenė: 10 studentų ir 3 dėstytojai. Interviu vidutinė trukmė: 30 minučių. Bendra visų interviu protokolų apimtis 15 puslapių.

2.2. ŠU Socialinių mokslų fakulteto tarptautinių akademinų ryšių plėtojimo PEST analizė

Išorinės organizacijos veiklos aplinkos analizė leis įvertinti ŠU SMF konkurencinę poziciją kitų konkurentų atžvilgiu bei numatyti kokius procesus ir veiksmus darys didžiausią įtaką organizacijos veiklai artimiausioje ateityje.

Politiniai veiksniai

Aukštojo mokslo studijos pasaulyje, o taip pat ir Lietuvoje išgyvena sudėtingą laikotarpį, veikiamas įvairių globalizacijos veiksnių. Lietuvos mokslo ir studijų ateities vizijoje: mokslo Lietuva 2030 (2012) nurodoma, kad tarptautiškumas ir tarpkultūriškumas yra Lietuvos mokslo ir studijų ateities būtinybė ir jų išlikimo bei kokybės sąlyga. Vis dažniau nagrinėjama Aukštojo mokslo tarptautiškumo problema yra taip pat viena iš pagrindinių Bolonijos proceso tikslų:

- bendros aukštojo mokslo erdvės kūrimas;
- aukšto lygio išsilavinimo užtikrinimas tiek Europos piliečiams, tiek užsienio studentams;
- europos švietimo sistemos konkurencingumo ir patrauklumo skatinimas;
- aukštos kvalifikacijos specialistų rengimas Europos darbo rinkai;
- dėstytojų ir studentų mobilumo skatinimas;
- aukštojo mokslo sistemos skaidrumo ir lankstumo didinimas.

Visuose Bolonijos proceso komunikatuose nuo 1999 m. tiesiogiai arba netiesiogiai stiprinama tarptautiškumo dimensija. Pavyzdžiui, Bolonijos deklaracijoje (1999) teigiama, kad reikia skatinti mobilumą, europinį bendradarbiavimą kokybei užtikrinti, europinę dimensiją aukštajame moksle; Prahos komunikate (2001) – skatinti europinės aukštojo mokslo erdvės patrauklumą; Berlyno komunikate (2003) – tobulinti akademinį pripažinimą; Londono komunikate (2007) – megzti ryšius su kitais žemynais; Liuvono komunikate (2009) – stiprinti globalinį atvirumą, studentų ir dėstytojų mobilumą. Švietimas, visų pirma aukštasis mokslas, taip pat yra neatskiriama strategijos „Europa 2020“ dalis. Strategijoje pateikiama pavyzdinė iniciatyva „Judus jaunimas“, kurios tikslas – siekti geresnių Europos aukštojo mokslo įstaigų rezultatų ir stiprinti jų tarptautinį patrauklumą, gerinti visų lygių mokymo ir švietimo kokybę ES, derinant kompetenciją ir lygias galimybes, skatinant studentų ir stažuotojų judumą, ir gerinti jaunimo užimtumo padėtį.

Daug dėmesio skiriama tarptautiniam bendradarbiavimui mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (Toliau – MTEP) srityje. Valstybinė studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų plėtros programa (2012) parengta siekiant apibrėžti pagrindines studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros vystymo kryptis, kurios skatintų žmogaus ir visuomenės darnią raidą, stiprintų šalies konkurencingumą bei atlieptų pagrindines Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“, 2014–2020 metų nacionalinės

pažangos programos ir Europos komisijos komunikato „Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija Europa 2020 m.“ nuostatas. Ši programa taps pagrindu rengti aukštos kvalifikacijos specialistus, galinčius konkuruoti visuotinėje darbo rinkoje, kurti sąlygas formuoti aukštos kokybės MTEP ir plėtoti tarpinstitucinį, tarpsektorinį ir tarptautinį bendradarbiavimą.

Švietimo ir mokslo ministerija nuo 2008 metų vykdo integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) plėtros programą, kuria siekiama sukurti Lietuvoje tarptautinio lygio mokslo, studijų ir žinių ekonomikos branduolius, paspartinti žinių visuomenės kūrimą ir sustiprinti ilgalaikius Lietuvos ūkio konkurencingumo pagrindus. 2014 m. balandžio 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė atnaujino integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepciją, siekdama sąsajų su sumanios specializacijos procesu. Koncepcijos uždaviniai:

- sudaryti sąlygas kurti aukščiausio lygio moksliniais tyrimais pagrįstas naujas žinias – stiprinti ir telkti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) intelektinį potencialą, skatinti mokslininkų ir kitų tyrėjų bendradarbiavimą nacionaliniu ir tarptautiniu mastu;
- skatinti mokslui imlių ūkio sektorių plėtrą, naujų inovatyvių produktų kūrimą ir komercinimą – sudaryti sąlygas mokslui ir verslui efektyviai bendradarbiauti MTEP ir inovacijų srityje, plėtoti technologijų kūrimo ir perdavimo veiklą;
- telkti ir atnaujinti MTEP, inovacijų, studijų ir mokslui imlaus verslo infrastruktūrą, sudaryti sąlygas efektyviai ją naudoti (Švietimo ir mokslo ministerijos duomenys).

Strateginiuose valstybės dokumentuose keliami tikslai, kad kuo daugiau šalies gyventojų įgytų kokybišką aukštąjį išsilavinimą, būtų tenkinamas asmenų, norinčių tobulintis, poreikis žinioms, būtų siekiama visuomenės pažangos ir spartaus ekonomikos augimo. Vyriausybė orientuoja į modernių technologijų kūrimą ir įsisavinimą, efektyvų inovacijų diegimą šalies ūkyje.

Ekonominiai veiksniai

Kad aukštosios mokyklos gerintų tarptautinį bendradarbiavimą, yra skatinamos finansiškai. Lietuva nuo ES vidurkio stipriai atsilieka pagal mokslinių publikacijų kokybę, registruotų patentų skaičių, dalyvavimą tarptautiniuose projektuose. Nauja mokslo finansavimo tvarka keičiama orientuojant mokslininkus į mokslo veiklos kokybę ir taikomumą. Ji garantuos ilgalaikių tyrimų finansinį stabilumą ir sudarys galimybes mokslo ir studijų institucijoms planuoti dalyvavimą projektuose ir kitose programose.

Pavyzdinėje iniciatyvoje „Judus jaunimas“ Europos komisijos komunikato „Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija Europa 2020 m.“ nuostatose pažymimas vienas pagrindinis ES lygmeniu Komisijos siekis: sparčiau modernizuoti aukštąjį mokslą (mokymo programos, valdymas ir finansavimas), taip pat nustatant universitetų rezultatų ir švietimo veiklos rezultatų standartus pasauliniame kontekste. Lietuvai prisijungus prie ES, finansavimas judumui skatinti iš

ES biudžeto tapo pastovus ir planuojamas, kadangi yra programuojamas pagal ES struktūrinių fondų reikalavimus tam tikrais etapais bei pagal prioritetus. ES struktūrinės paramos lėšomis yra finansuojamos priemonės: „Studijų kokybės gerinimas, tarptautiškumo didinimas“ ir „Aukštojo mokslo tarptautiškumo plėtra“. Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, Lietuvos studentų, mokslo darbuotojų ir dėstytojų dalyvavimui mobilumo programose skirtos lėšos kasmet auga. Štai bendros lėšos, skirtos Erasmus programai, per dešimtmetį (nuo 2003 m. iki 2013 m.) padidėjo daugiau nei 3 kartus. Papildomas dėmesys mokslo darbuotojų ir dėstytojų judumui nacionaliniu lygiu skiriamas finansuojant mokslines išvykas, stažuotes, dalyvavimą mokslinėse konferencijose, dėstyimą užsienio institucijose. Taip pat remiamos bendros bakalauro, magistrantūros ir doktorantūros programos, o absolventams suteikiamos aukšto lygio stipendijos, kad jie galėtų dalyvauti tose programose. Šiuo metu Šiaulių universitetas didindamas tarptautiškumą, sėkmingai parengė tris jungtines studijų programas: 2 – Socialinių mokslų fakultete (I ir II pakopos) ir 1 – Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultete (II pakopos). Socialinių mokslų fakultete jau galima rinktis jungtinę ekonomikos ir darnaus verslo bakalauro studijų programą bei antrosios pakopos jungtinę ŠU SMF ir Pardubicės universiteto (Čekija) studijų programą: regionų plėtra ir valdymas.

Socialiniai veiksniai

SMF 2014 m. veiklos ataskaitos duomenimis (2015), stojančiųjų į Socialinių mokslų fakultetą skaičius 2014 m. palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo. 2014 m. į visas fakultete veikiančias studijų programas įstojo 266 studentai, (2013 m. - 327, 2012 m. – 418, 2011 m. – 530, 2010 m. – 456). Taigi, nagrinėjamu laikotarpiu įstojusių studentų sumažėjo 190. „Migracija skaičiais“ projekto duomenimis (2014), Lietuva – emigracijos valstybė. Šalies emigracijos rodikliai tūkstančiui gyventojų yra vieni didžiausių Europos Sąjungoje. Per nepriklausomybės metus iš šalies išvyko apie 788 tūkst. asmenų arba apie ketvirtadalį Lietuvos gyventojų. 2004 - 2009 m. vidutiniškai per metus iš Lietuvos emigruodavo 16 tūkst. žmonių. 2010 ir 2011 m. šis skaičius gerokai išaugo – 2010 m. išvykimą deklaravo 83 tūkst. migrantų, o 2011 m. – 54 tūkst. Tokį ženklų padidėjimą, tikėtina, lėmė įvesta prievolė Lietuvos gyventojams mokėti privalomąjį sveikatos draudimą, nes tai paskatino ir ankstesniais metais emigravusius asmenis deklaruoti išvykimą. 2013 m. savo išvykimą iš Lietuvos deklaravo 39 tūkst. žmonių. Nors emigracijos mastai statistiškai mažėja (lyginant su ankstesniais metais), tačiau jie vis dar išlieka labai dideli lyginant su 2004 - 2009 m. Nors emigracija pati savaime nėra neigiamas reiškinys, tačiau Lietuvos atveju dideli emigracijos mastai kelia šaliai nemažai iššūkių: kinta šalies demografinė struktūra (visuomenė sensta), ima trūkti darbo jėgos, nuteka protai. Eurostato duomenimis, Lietuva patenka į tą grupę šalių, kuriose prognozuojami didžiausi senėjimo tempai ir demografinės senatvės rodikliai. Europos komisijos ataskaitoje (2012) prognozuojama kad 65 metų ir vyresni gyventojai 2060 m. Lietuvoje turėtų sudaryti 31,21 procento.

Technologiniai veiksniai

Naujos technologijos ne tik didina universiteto bendradarbiavimą su užsienio šalių partneriais, bet ir plečia pačių studentų galimybę susirasti daug studijoms vertingos informacijos. Mokslo ir studijų duomenų bazės virtualioje erdvėje didina informacijos prieinamumą studentams. Štai veikia virtuali biblioteka, prenumeruojamos virtualios duomenų bazės. Taip pat daug dėmesio skiriama naujų technologijų bei elektroninių mokymo ir mokymosi metodų ar priemonių kūrimui. Nuotolinės studijos laikomos perspektyviomis jau kone dešimtmetį, tačiau Lietuvoje jos dar nėra populiaros. Daugelis aukštųjų mokyklų taiko mišrias formas, derindami auditorinį užsiėmimų laiką su studijomis ir atsiskaitymais virtualioje aplinkoje. ŠU SMF yra nemažai nuotolinių/mišrių dalykų. Dėstytojai savo dėstomus dalykus integruoja į virtualią mokymosi aplinką Moodle ir ten talpina mokomąją medžiagą, užduotis, vykdomas nuolatinis interaktyvus bendravimas tarp dėstytojų ir studentų.

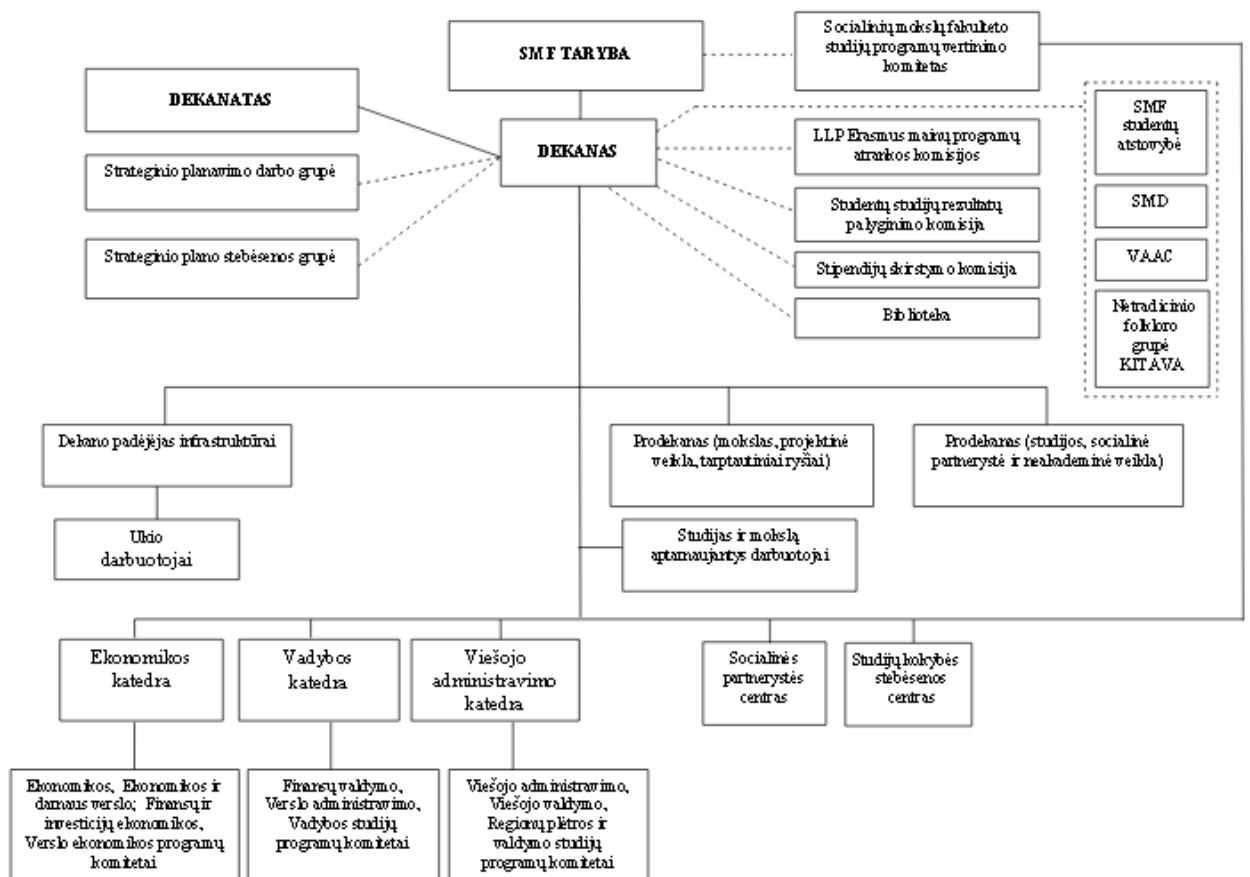
Teisinė bazė

Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultetas skatindamas tarptautinių akademinį ryšių plėtojimą, vadovaujasi:

- Šiaulių universiteto kolektyvine darbo sutartimi. Nustatytos sąlygos darbuotojams, kurie stažuojasi užsienyje;
- studijų rezultatų įskaitymo tvarka Šiaulių universitete (atnaujinta įsakymu „Dėl studijų rezultatų įskaitymo tvarkos Šiaulių universitete atnaujinimo“, 2013 m. liepos 4 d. Nr. V-492). Nustatytas studijų rezultatų įskaitymas studijavusiems užsienio aukštojoje mokykloje;
- Šiaulių universiteto studijų apeliacijų nuostatais. Juose nustatyta apeliacijos dėl studijų rezultatų įskaitymo po studijų užsienio aukštojoje mokykloje pateikimo tvarka.

Organizacinė struktūra

1998 m. rugsėjo 18 d. Šiaulių universiteto Senato nutarimu įsteigtas Socialinių mokslų fakultetas, kurio veikla rugsėjo 21 d. patvirtinta rektoriaus įsakymu. 2013 m. lapkričio 29 d. Socialinių mokslų fakultetas minėjo penkioliktąsias veiklos metines. Pagal Socialinių mokslų fakulteto nuostatus (2011), fakultetą sudaro: katedros, mokslo centrai ir kiti padaliniai. Fakulteto padalinių steigimą, pertvarkymą ar panaikinimą svarsto fakulteto taryba ir rektoriaus teikimu tvirtina universiteto taryba (Socialinių mokslų fakulteto struktūra pavaizduota 2.1 pav.). Nuo š.m. vasario 1 d. reorganizavosi universiteto struktūra: Socialinių mokslų fakultetą sujungtas su Humanitarinių mokslų ir menų fakultetu, fakulteto katedros išliko tos pačios.



2.1 pav. Socialinių mokslų fakulteto struktūra.

Šaltinis: ŠU SMF 2015 m. veiklos ataskaita.

Fakulteto dekanatas yra dekanu vadovaujama kolegiali patarimoji institucija, kurią sudaro dekanas, prodekanai ir fakulteto padalinių vadovai. Dekanatas svarsto fakulteto veiklos organizacinius, studijų, mokslo, ūkio ir kitus klausimus, teikia pasiūlymus rektoriui ir fakulteto tarybai. 3 prodekanai kuruoja atitinkamas sritis: studijų; mokslo, projektinės veiklos, tarptautinių ryšių; socialinės partnerystės ir neakademinės veiklos. Universiteto tarptautiniams ryšiams svarbi vieno iš prodekanų veikla. Štai prodekanė kuruoja fakulteto mokslo veiklą ir tarptautinius ryšius.

Fakulteto katedrų vienas iš tikslų glaudžiai susijęs su tarptautiškumo skatinimu: bendradarbiaujant su šalies ir užsienio mokslininkais rengti ir vykdyti bendrus mokslo ir studijų projektus. Tačiau pažymėtina, kad nėra vieno bendro centro, kuris plėtotų bendradarbiavimą su užsienio partneriais (kaip šiuo metu veikiantis Socialinės partnerystės centras – SPC).

Šiaulių universiteto studentų atstovybė ŠUSA skatina ir vykdo studentų tarptautinį bendradarbiavimą, organizuoja tarptautinius, nacionalinius ir vietinio lygio studentų susitikimus ir akcijas, seminarus, konferencijas, kultūrinius, sporto bei kitus renginius ir juose dalyvauja. Taip pat studentų interesams atstovauja tarptautinis studentų organizacijos AIESEC Šiaulių filialas.

Personalo ištekliai

Visi Fakulteto darbuotojai skirstomi į dvi darbuotojų grupes: a) mokslo (mokslo darbuotojai) ir pedagoginis personalas (asistentai, docentai, lektoriai, profesoriai); b) aplinkos personalas (studijas ir mokslą aptarnaujantys darbuotojai bei ūkio darbuotojai). 2015 m. Socialinių mokslų fakultete mokslo ir pedagoginiam personalui skirta 47,6 etato (2014 m. - 55,70; 2013 m. - 69,55; 2012 m. - 87,25; 2011 m. - 92,5; 2010 m. - 165,8). Daugiausiai pedagoginių personalo etatų skirta viešojo administravimo katedrai – 16,70 (2014 m - 15,65; 2013 m. –18; 2012 m. - 21,5; 2011 m. - 22,5, 2010 m. - 28 etatų) ekonomikos katedrai – 16,3 (2014 m. - 22,7; 2013 m. – 29; 2012 m. - 34; 2011 m. - 33,3; 2010 m. - 48). Vadybos katedrai skirta – 14,6 etatų (2014 m. – 14,6; 2013 m. - 18,75; 2012 m. - 29,5; 2011 m. - 34,2; 2010 m. - 46).

2015 m. fakultete pagrindinėse pareigose dirbo 38 dėstytojai (2014 m. – 42; 2013 m. – 41; 2012 m. - 42, 2011 m. - 37; 2010 m. - 33), turintys mokslo laipsnį, iš jų – 8 profesoriai (2014 m. – 9; 2013 m. – 7; 2012 m. - 9; 2011 m. - 9, 2010 m. - 6), 15 docentų (2014 m. – 16; 2013 m. – 19, 2012 m. - 16; 2011 m. - 17; 2010 m. - 21) ir 13 lektorių daktarų (2014 m. – 13; 2013 m. – 15, 2012 m. - 17; 2011 m. - 11; 2010 m. - 6). Tačiau dėstytojų, gebančių dėstyti dalykus anglų kalba skaičius gana mažas. 2015 m. LLP Erasmus studentams 46 dalykus (2014 m. – 15, 2013 m. – 15, 2012m. – 18; 2011 m. - 16) dėstė 28 (2014 m. -15 ; 2013 m. – 14; 2012 m. - 12; 2011 m. - 13) Socialinių mokslų fakulteto dėstytojų.

Planavimo sistema

Pagal Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto 2014–2016 m. strateginio veiklos plano duomenis (2014) strateginis planavimas - Socialinių mokslų fakulteto vykdomų veiklų ir joms skiriamų lėšų planavimo pagrindas. Fakultetas rengia strateginį planą pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 1220 patvirtintą naują strateginio planavimo metodiką. Strateginiam planavimui Fakultete sukurta nuolatinė strateginio planavimo darbo grupė, kasmet rengiamos Fakulteto veiklos ataskaitos. Sudaryta strateginio veiklos plano stebėsenos grupė, remdamasi metine Fakulteto veiklos ataskaita, teikia išvadas apie strateginio veiklos plano įgyvendinimą, kurių pagrindu rengiamas atnaujintas strateginis veiklos planas. Kiti Fakulteto bendruomenės nariai ir universiteto padaliniai, rektoratas taip pat gali stebėti, kaip įgyvendinamas planas ir teikti pasiūlymus, kaip jį koreguoti. Pagrindiniai strateginio veiklos plano vykdymo rodikliai aptariami Fakulteto tarybos posėdyje, kiekvienų metų sausio mėnesį dekanui pristatant metinę Fakulteto veiklos ataskaitą.

Finansiniai ištekliai

Socialinių mokslų fakulteto lėšas sudaro biudžeto lėšos studijoms ir mokslui, lėšos, gaunamos už studijų įmokas, taip pat lėšos, gaunamos už dalyvavimą šalies bei tarptautinėse programose ir

projektuose, lėšos, gaunamos atliekant užsakomuosius tyrimus, kitos pajamos, gaunamos Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta tvarka iš rėmėjų, fondų ir pan.

Fakultetas 2014 m. dalyvavo ir gavo lėšų iš šių toliau vykdomų tarptautinių programų ir projektų: „I pakopos tarptautinės jungtinės studijų programos Ekonomika ir darnus verslas parengimas ir įgyvendinimas“ (JUSPA) (Nr. VP1-2.2-ŠMM-07-K-02-081) ir „II pakopos tarptautinės jungtinės studijų programos „Regionų socioekonominė politika ir valdymas“ parengimas ir įgyvendinimas“ (JOINT-REGION) (VP1-2.2-ŠMM-07-K-02-076) (2012-2015 m.), tęsiamas TEMPUS IV programos „High Objectives of National Organizational Reform“ (HONOR) projektas „Kirgizijos viešojo sektoriaus tarnautojų mokymo sistemos sukūrimas“. 2014 m. įgyvendinamas projektas „Šiaulių regiono specialistų perkvalifikavimo programų (modulių) rengimas ir įgyvendinimas bei kvalifikacijos tobulinimas“ (PERKVA) (VP1-2.2-ŠMM-04-V-06-008).

2015 m. fakultetas iš viso gavo 1182773 EUR (2014m. - 4167800 Lt (2013 m. – 6032172 Lt, 2012 m. – 7772903 Lt; 2011 m. - 8923710 Lt, 2010 m. - 8 854 760 Lt) biudžetinių ir specialiųjų lėšų. SMF veiklos ataskaitos duomenimis, 2015 m. visų fakulteto išlaidų suma siekė 1182773 (2014 m. -3889700 Lt., 2013 m. – 6185900 Lt, 2012 m. – 6880790 Lt, 2011 m. - 7778337 Lt, 2010 m. - 7522434). Iš jų, dėstytojų kvalifikacijos kėlimui, kuris svarbus universiteto tarptautiškumui plėsti, kasmet išleidžiama vis mažiau: štai 2015 m. suma siekė tik 257 EUR (2014 m. - 4540 Lt, 2013 m. - 11436 Lt, 2012 m. – 28324 Lt, 2011 m. – 56638 Lt; 2010 m. - 39904).

Apskaitos tinkamumas

Fakulteto finansinių išteklių apskaitą vykdo universiteto Finansų tarnyba, kuri savo veikloje vadovaujasi LR Viešųjų įstaigų įstatymu, LR Mokslo ir studijų įstatymu, Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais, LR Viešųjų pirkimų įstatymu, kitais LR galiojančiais įstatymais, LR Vyriausybės nutarimais, kitais teisės aktais, Universiteto statutu, rektoriaus įsakymais, tarnybos nuostatais.

Ryšių sistema

Fakultetas nuolat aktyviai bendradarbiauja su regiono ir šalies valstybės valdymo ir administravimo bei verslo organizacijomis, kviesdami jų atstovus dalyvauti studijų proceso organizavime, studijų programų komitetuose, programų savianalizės rengime, naujų studijų programų rengime ir pan. bei organizuojant konferencijas, diskusijas, seminarus ir pan. Bendradarbiauja su Šiaulių miesto, Šiaulių, Radviliškio, Akmenės, Pakruojo rajonų savivaldybėmis, STT Šiaulių valdyba, Valstybine mokesčių inspekcija, Sodra, Teritorine darbo birža ir kitais Šiaurės-Vakarų regiono savivaldybių atstovais. Fakultete taip pat plečiami moksliniai ir dalykiniai ryšiai su kitais Lietuvos bei užsienio universitetais: rengiamos tarptautinės konferencijos, vykdomos dėstytojų stažuotės, studentų, dėstytojų ir mokslo darbuotojų akademiniai mainai, vykdomi bendri

projektai ir t. t. Ypač glaudžius ryšius Fakultetas palaiko su JAV Nebraskos universitetu, Lenkijos Vroclavo universitetu, Čekijos Pardubicės universitetu, Estijos Tartu universitetu, Šveicarijos Friburgo universitetu, Baltarusijos Gardino Janka Kupala valstybiniu universitetu, Latvijos žemės ūkio universiteto ekonomikos fakultetu, o taip pat ir Lietuvos universitetais bei kolegijomis. Socialinių mokslų fakultetas yra Baltijos vadybos plėtros asociacijos (BMDA) ir Europos viešojo administravimo asociacijos NISPA narys.

Vidaus kontrolės sistema

Finansinių išteklių apskaitą ir kontrolę vykdo universiteto Finansų tarnyba. Studijų kokybė – svarbiausia Fakulteto veiklos ir kontrolės sritis. Studijų kokybė suprantama kaip studentų pasiekimų ir studijų programos suformuluotų tikslų atitikties. Už katedrose vykdomų studijų programų tikslų įgyvendinimą ir nuolatinę studijų programos kokybės priežiūrą, stebėjimą ir tobulinimą yra atsakingi studijų programų komitetai. Studijų programų komitetai veikia pagal Šiaulių universiteto laikinojo rektoriaus įsakymu Nr.V-458 patvirtintus Šiaulių universiteto studijų programų komiteto nuostatus. Studijų programos (programų) komitetas yra Universiteto akademinio padalinio (fakulteto, instituto, katedros) organizacinis struktūros darinys, atsakingas už pirmosios arba antrosios pakopos studijų programos (programų) tikslų įgyvendinimą ir nuolatinę studijų programos kokybės priežiūrą, stebėjimą ir tobulinimą. Studijų programų komitetai atlieka programos studijų dalykų/modulių vertinimą, pasibaigus semestrams pristato rezultatus katedros, dekanato posėdžiuose, aptaria juos su studentais, teikia pasiūlymus katedroms, studijų programų komitetui dėl studijų programų ar atskirų jos dalių atnaujinimo.

Nuo 2006 m. Fakultete veikia studijų kokybės stebėsenos centras, kurio tikslas – nuolatinis Fakultete vykdomų studijų programų kokybės vertinimas. Šis centras yra Socialinių mokslų fakulteto studijų kokybės vadybos sistemos grandis, vienijanti visų socialinių dalininkų (dėstytojų, studentų, administracijos, absolventų, praktikos vadovų ir verslo atstovų) pastangas studijų kokybei gerinti.

2.3. ŠU Socialinių mokslų fakulteto SSGG analizė

2. 1 lentelėje pateikiama magistro darbo problemos vidinių veiksnių analizė, kuri atspindi ŠU SMF stiprybes (ką organizacija yra pajėgi atlikti), silpnybes (ko organizacija negali atlikti), galimybes (potencialiai naudingos sąlygos organizacijai) ir grėsmes (potencialiai nenaudingos sąlygos organizacijai).

STIPRYBĖS:

- Kuriamos naujos jungtinės studijų programos su užsienio universitetais

2013 m. kartu su Vroclavo universitetu (Lenkija) parengta ir akredituota (maksimaliam 5 m. metų laikotarpiui) Jungtinė bakalauro studijų programa Ekonomika ir darnus verslas. Šio studijų

programos tikslas – parengti aukštos kvalifikacijos ekonomikos specialistus, turinčius fundamentaliųjų ekonomikos žinių ir išmanančius darnaus verslo principus, gebančius praktiškai taikyti žinias, susijusias su darnaus verslo organizavimu, ekonomine analize ir planavimu, rizikos valdymu bei efektyvios veiklos užtikrinimu. 2014 metais į Ekonomikos ir darnaus verslo studijų programą priimti studijuoti 2 užsienio studentai iš Kazachstano ir Gruzijos. (2013 m. - 17 studentų). Studijos vykdomos anglų k., nuolatine studijų forma, jų trukmė – 3,5 metų. Du semestrus studentai studijuoja Vroclave.

Jungtinė magistrantūros studijų programa Regionų plėtra ir valdymas su Pardubicės universitetu (Čekijos Respublika) parengta ir patvirtinta 2013 m. lapkričio 20 d. Šiaulių universiteto Senate. Pagrindinis studijų programos tikslas – parengti aukštos kvalifikacijos viešojo administravimo specialistus-ekspertus ir analitikus, gebančius integruoti fundamentalias viešojo valdymo ir regionų plėtros žinias bei mokslinio tyrimo ir ekspertinės veiklos gebėjimus, rengiant ir įgyvendinant regionų plėtros programas. Jungtinė magistrantūros studijų programa yra teikiama anglų kalba, dalį studijų dalykų studijuojant Pardubicės universitete. Baigusiems jungtinę magistrantūros studijų Regionų plėtros ir valdymo programą, suteikiamas Šiaulių universiteto ir Pardubicės universiteto jungtinis Viešojo administravimo magistro laipsnis. Regionų plėtros ir valdymo magistro jungtinėje grupėje studijuoja 4 studentai iš Nigerijos, po vieną iš Kolumbijos bei Gruzijos.

- Plėtojama virtuali studijų aplinka

Fakulteto katedrų dėstytojai savo dėstomus dalykus integruoja į virtualią mokymosi aplinką Moodle, tai leidžia modernizuoti katedros kuruojamas studijų programas, skatina e-studijų plėtrą, taip pat tai pagrindas nuotolinių studijų rengimui ateityje. Šioje aplinkoje talpinama mokomoji medžiaga, užduotys, vykdomas nuolatinis interaktyvus bendravimas tarp dėstytojų ir studentų. 2015 m. Šiaulių universiteto E-studijų centre fakulteto dėstytojai akreditavo 6 mišraus nuotolinio mokymo kursus. Per 2014 metus patvirtinti 34 nuotolinio/ mišraus nuotolinio mokymo kursai, 36 parengti naudoti kaip papildoma komunikacija su studentais užtikrinanti priemonė (2013 m. buvo akredituoti 7 mišriuoju nuotoliniu būdu studijų kursai).

- Didelis fakulteto organizuojamų tarptautinių konferencijų skaičius

Kasmet fakultete organizuojamos galias tradicijas turinčios tarptautinės konferencijos. Štai 2014 metais jau penkioliktąjį kartą vyko Ernesto Galvanausko vardo tarptautinė mokslinė konferencija „Regiono konkurencingumo kaitos tendencijos“ ir tarptautinė studentų mokslo darbų konferencija „Ekonomikos ir vadybos aktualijos“. Taip pat 8-oji Jono Prano Aleksos tarptautinė mokslinė konferencija „Šiuolaikinio kaimo vizija: Lietuvos užmiesčio vietovių pažangos perspektyvos“ ir 4-oji Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Geras valdymas vietos savivaldoje: demokratija, decentralizacija, plėtra“.

- Nemažai atvykstančių studijuoti iš užsienio universitetų, ypač Turkijos

Kasmet daugėja atvykstančių studentų į Socialinių mokslų fakultetą pagal LLP Erasmus mainų programą. Fakulteto 2015 m. veiklos ataskaitos duomenimis 2015 m. į ŠU Socialinių mokslų fakultetą buvo atvykę studijuoti 15 studentai (2014 m. - 35 studentai, 19 – pavasario semestrą, 16 – rudens semestrą, 5 studentai studijavo 2 semestrus. Iš jų pagal dvišales sutartis su universitetu 13 (6 – pavasario semestrą, 7 – rudens semestrą). 2013 m. atvykusiųjų buvo šiek tiek mažiau - 31. Tuo tarpu 2012 m. buvo atvykę studijuoti kone dvigubai mažiau studentų – 16 (2011 m. - 19, 2010 m. - 15). 2014 m. didžiąją dalį atvykusių sudarė studentai iš Korėjos.

- Aktyvus dėstytojų dalyvavimas tarptautinėse stažuotėse

Fakulteto dėstytojai noriai vyksta į vizitus, stažuotes ir ten gilina pedagogines kompetencijas bei dalinasi įgyjama patirtimi užsienio universitetuose. 2014 m. fakulteto katedrų dėstytojai aktyviai dalyvavo stažuotėse ir įvairiuose seminaruose, studijų mainų programose, mugėse, tarptautinėse konferencijose įvairiose šalyse. 2012 SMF veiklos ataskaitoje išskiriamos dvi tarptautinės stažuotės: Transforming higher education in Estonia and Lithuania: New philosophy of governance and quality guidelines ir stažuotė pagal projekto „Tarptautiškumu ir tyrimais grįstos magistro studijos“ (INTERMAG). VP.1-2.2.-ŠMM-07-K02-51, kuriose atitinkamai dalyvavo 30 ir 10 dėstytojų. Tuo tarpu 2013 metais dalyvavimas tarptautinėse stažuotėse žymiai pagerėjo: 22 ekonomikos katedros dėstytojai vyko į 10 stažuotėlių, 16 viešojo administravimo katedros dėstytojų vyko į 24 stažuotes ir 16 vadybos katedros dėstytojai vyko į 22 stažuotes.

SILPNYBĖS:

- Nepakankamas dėstytojų pasirengimas vykdyti tarptautines studijų programas

Mažėja dalykinės užsienio kalbos kursuose dalyvaujančių dėstytojų skaičius. Štai 2012 m. 8 (Ekonomikos katedros), 7 (Vadybos katedros), 1 (Viešojo administravimo katedros) dėstytojai dalyvavo dalykinės anglų kalbos mokymuose. Tuo tarpu tokiuose mokymuose 2013 m. dalyvavo tik keturi fakulteto dėstytojai.

- Fakulteto dėstytojų, mokslininkų publikacijos kitose šalies ir užsienio mokslo leidiniuose sudaro nedidelę dalį visos mokslinės produkcijos

Pastebima, kad fakulteto dėstytojai, mokslininkai savo tyrimo rezultatus daugiausia publikuoja fakulteto leidžiamuose žurnaluose. 2015m. Socialinių mokslų fakulteto mokslininkai papildė Šiaulių universiteto publikacijų duomenų bazę 66 naujų publikacijų (2014 m. – 90; 2013 – 287; 2012 m. - 157; 2011 m. - 102; 2010 m. - 103). 2015 m. Socialinių mokslų fakulteto pedagoginis ir mokslo personalas publikavo 58,23 mokslo produkcijos vienetus socialinių mokslų srityje recenzuojamuose tarptautiniuose ir Lietuvos mokslo žurnaluose, recenzuojamose mokslinių konferencijų leidiniuose, tezėse (2014 m. - 63,23; 2013 m. – 70,25, 2012 m. – 129, 2011 m. – 87, 2010 m. – 110)

Rengdami publikacijas, fakulteto mokslininkai bendradarbiauja su kitų Lietuvos ir užsienio mokslo institucijų mokslininkais. 2015 m. Vadybos katedros dėstytojai parengė 2 publikaciją, Viešojo administravimo katedros - 5 ir Ekonomikos katedros 8 publikacijas su kitų Lietuvos mokslo institucijų autoriais. Viešojo administravimo katedroje parengta viena monografija ir 2 publikacijos su kitų užsienio mokslo institucijų autoriais.

2013 m. fakulteto mokslininkai savo tyrimų rezultatus daugiausia publikavo fakulteto leidžiamuose mokslo žurnaluose. 2015 m. išliko panašios tendencijos kaip ir 2014 m. Apie 45 proc. visų publikacijų sudaro publikacijos kitų institucijų Lietuvoje ir užsienyje mokslo žurnaluose (Ekonomikos katedroje – 11, Vadybos katedroje – 3, Viešojo administravimo katedroje – 9). 2015 m. nebuvo publikuotas nei vienas straipsnis Thomson Web of Science duomenų bazėje. Vienas straipsnis publikuotas SCOPUS duomenų bazėje referuojamame žurnale (Viešojo administravimo katedra).

- Mažas dėstytojų dalyvavimas konferencijose užsienyje

Daugiausia pranešimų perskaitoma fakulteto organizuojamose tarptautinėse mokslo konferencijose. 2015 m. fakulteto mokslininkai skaitydami pranešimus tarptautinėse mokslo konferencijose aplankė 7 valstybes (2014 m. – 5, 2013 m. – 8 valstybes): Lenkiją, Švediją, Prancūziją, JAV, Baltarusiją, Vokietiją bei Kirgiziją ir perskaitė 11 pranešimų užsienyje (2014 m. – 15, 2013 m. – 18, 2012 m. – 21, 2011 m. – 22, 2010 m. - 18). Iš viso Lietuvoje ir užsienyje organizuotose tarptautinėse mokslinėse konferencijose buvo perskaityti 54 pranešimai (2014 m. – 75, 2013 m. – 76, 2012 m. – 74, 2011 m. – 54). Kitose mokslinėse konferencijose fakulteto dėstytojai perskaitė 13 pranešimų (2014 m. – 16, 2013 m. – 17, 2012 m. – 19, 2011 m. – 19)

- Nepakankamas dėstytojų judumas pagal Erasmus programą

2015 m. buvo atrinkta 15 dėstytojų pagal Erasmus+ programą dėstytojų vizitams, tačiau 4 vizitai neįvyko (1 vizitas neįvyko atsisakius vykti dėstytojui, 2 vizitai – dėl motinystės atostogų, 1 – dėstytojas nutraukė darbo santykius universitete), 1 dėl didelio dėstytojo darbo krūvio rudens 77 semestre perkeltas į 2016 m. pavasario semestrą. 2015 m. 2 dėstytojai išvyko papildomai pagal Erasmus+ programą dėstytojų vizitams iš rezervinio sąrašo. 2015 m. pagal Erasmus+ programą įvyko 12 dėstytojų vizitų ir 1 personalo mokymų vizitas, kuriam centralizuotai buvo atrinkta prodekanė D. Cibulskienė. Fakulteto dėstytojai vyko į Ispaniją, Estiją, Latviją, Čekiją, Slovakiją, Portugaliją, Lenkiją. 2015 m. aktyviausiai Erasmus+ dėstytojų mainų veikloje dalyvavo Viešojo administravimo katedros dėstytojai (7). Iš Ekonomikos katedros buvo išvykęs 1 dėstytojas, iš Vadybos katedros - 2. 1 dekanato darbuotojas vyko personalo mokymams pagal Erasmus+ programą. 2014 m. pagal LLP Erasmus, Erasmus+ programą skaityti paskaitų buvo išvykę 11 fakulteto dėstytojų (2013 m. - 10, 2012 m. - 16, 2011 m. – 11, 2010 M. – 10).

- Sumažėjo atvykstančių užsienio universitetų mokslininkų stažuotčių

2015 m. atvyko ir paskaitas skaitė 7 užsienio dėstytojai. Vasario 2-13 d., gegužės 18 - 22 d. paskaitas jungtinės studijų programos „Regionų plėtra ir valdymas“ studentams skaitė JanMandys iš Pardubicių universiteto, Čekija, vasario 3 - 13 d. paskaitas jungtinės studijų programos „Ekonomika ir darnus verslas“ studentams skaitė Mariusz Dybal iš Vroclavo universiteto, Lenkija, vasario 17 - 27 d., gegužės 4 - 8 d. paskaitas jungtinės studijų programos „Regionų plėtra ir valdymas“ studentams skaitė MartinSobotka iš Pardubicių universiteto, Čekija, kovo 17 - 27 d., m. gegužės 18 - 22 d. paskaitas jungtinės studijų programos „Regionų plėtra ir valdymas“ studentams skaitė Ondrej Svoboda iš Pardubicės universiteto, Čekija ir kt. 2013 m. į fakultetą atvyko ir paskaitas skaitė 84 užsienio mokslininkai ir darbuotojai (2012 m.- 9, 2011 m. – 4, 2010 m. – 5).

GALIMYBĖS:

- Ryšių ir veiklos partnerystės stiprinimas su užsienio aukštųjų mokyklų padaliniais

Fakultete plečiami ryšiai su užsienio universitetais: rengiamos tarptautinės konferencijos, vykdomos dėstytojų stažuotės, studentų, dėstytojų ir mokslo darbuotojų akademiniai mainai, vykdomi bendri projektai ir t. t. Ypač glaudžius ryšius Fakultetas palaiko su JAV Nebraskos universitetu, Lenkijos Vroclavo universitetu, Čekijos Pardubicės universitetu, Estijos Tartu universitetu, Šveicarijos Friburgo universitetu, Baltarusijos Gardino Janka Kupala valstybiniu universitetu, Latvijos žemės ūkio universiteto Ekonomikos Fakultetu ir kitais Lietuvos universitetais ir kolegijomis. Tačiau nagrinėjant kelių metų fakulteto veiklos duomenis pastebimas šių ryšių mažėjimas.

- Studijų prieinamumo plėtotė

Studijų prieinamumas gali būti plėtojamas per nuotoline studijas. Nuotolinės studijos universitete gali būti patrauklios ne tik Lietuvos, bet ir kitų šalių studentams, kai kurias programas pritaikant studijuoti ir užsienio kalbomis. Lietuviai dažniau linkę nuotoliniu būdu studijuoti užsienyje vien todėl, kad Lietuvoje tokios studijos yra nepakankamai išplėtos (Šiuo metu daugiausia nuotolinių studijų programų iš visų universitetų siūlo Vilniaus Gedimino technikos universitetas). Šiaulių universitetas tokių studijų neturi. Tačiau, kasmet vis daugiau studijų modulių dėstoma mišriuoju būdu (pusiau nuotoliniu). Todėl panašu, kad ateityje tokios studijos gali atsirasti ir Šiaulių universitete.

- Studijų rinkotyros plėtojimas, užsienio šalių studentų pritraukimas

Kasmet fakultetas skiria vis didesnę dėmesį stojančiųjų pakvietimui studijuoti. 2015 m. daug dėmesio skirta darbui su bendrojo lavinimo mokyklomis: organizuoti vizitai į rajonų ir miestų mokyklas, studijų mugės, renginiai fakultete moksleiviams, tokie kaip: olimpiados, konkursai, paskaitos, mokslo kavinės, taikomos fakulteto studijų programų ambasadorių iniciatyvos. Moksleiviai kviečiami susipažinti su fakulteto veikla, jiems teikiama informacija apie studijų galimybes, fakulteto ir studijų programų perspektyvas. Tais pačiais metais buvo aplankytos visos

Šiaurės Lietuvos regiono kolegijos, kurių absolventai kviečiami į universitetines bakalauro studijas ir papildomas studijas, kurias baigus galima tęsti studijas magistrantūros programose. Kaip matome, yra pasirinktos dvi rinkodaros veiklos kryptys: orientacija į bendrojo lavinimo mokyklų absolventus ir orientacija į kolegijų absolventus. Tačiau verta didinti fakulteto populiarumą ir užsienyje, pritraukiant užsienio šalių studentus. Pritraukimas gali vykti tokia pat tvarka kaip ir Lietuvos piliečių: vizitai, reklama užsienio spaudoje, mugės ir pan.

GRĖSMĖS:

- Universiteto prasto įvaizdžio inercija

Nepakankamai patrauklus universiteto įvaizdis, nepakankami ryšiai su fakultetą baigusiais studentais, Fakultetas nėra „traukos objektas“ jį baigusiems

2. 1 lentelė

ŠU SMF SSGG analizė

<p>Stiprybės</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuriamos naujos jungtinės studijų programos su užsienio universitetais; • plėtojama virtuali studijų aplinka; • didelis fakulteto organizuojamų tarptautinių konferencijų skaičius; • nemažai atvykstančių studijuoti iš užsienio universitetų, ypač Turkijos; • aktyvus dėstytojų dalyvavimas tarptautinėse stažuotėse. 	<p>Silpnybės</p> <ul style="list-style-type: none"> • nepakankamas dėstytojų pasirengimas vykdyti tarptautines studijų programas; • fakulteto dėstytojų, mokslininkų publikacijos kitose šalies ir užsienio mokslo leidiniuose sudaro nedidelę dalį visos mokslinės produkcijos; • mažėja universiteto dėstytojų dalyvavimas konferencijose užsienyje; • nepakankamas dėstytojų judumas • sumažėjo atvykstančių užsienio universitetų mokslininkų stažuotė.
<p>Galimybės</p> <ul style="list-style-type: none"> • ryšių ir veiklos partnerystės stiprinimas su užsienio aukštųjų mokyklų padaliniais; • studijų prieinamumo plėtotė; • studijų rinkotyros plėtojimas, užsienio šalių studentų pritraukimas. 	<p>Grėsmės</p> <ul style="list-style-type: none"> • šalies ir užsienio aukštųjų mokyklų konkurencija kaip Fakulteto veiklos įtakos Šiaulių regiono ir šalies įmonėms mažėjimo grėsmė; • universiteto prasto įvaizdžio inercija.

2.4. Interviu analizė

Tyrimo dalyvavo Šiaulių universiteto socialinių mokslų fakulteto akademinė bendruomenė: 10 studentų ir 3 dėstytojai. Toliau pateikiama pusiau struktūrizuoto interviu analizė.

Šiaulių universiteto studentų ir dėstytojų patirtis užsienio universitete aprašoma remiantis struktūra pavaizduota 2.2 pav



2.2 pav. ŠU SMF Tarptautiniai akademiniai ryšiai.

2.4.2. Tyrime dalyvavusių respondentų demografinės charakteristikos

2. 2 lentelėje pateikti tyrime dalyvavusių studentų demografiniai duomenys. Iš jų 8 yra bakalauro studijų pakopos studentai, likusieji 2 – magistro. Viešojo administravimo specialybės studentai – 3, verslo administravimo 3, ekonomikos – 2 ir 2 magistro studijų viešojo valdymo specialybės studentai. Tyrime dalyvavo 6 moterys ir 4 vyrai. Didžiausia dalis respondentų lankėsi Čekijoje (galbūt dėl to, kad Šiaulių universitetas su šios šalies universitetu yra parengęs bendrą studijų programą), kiti 3 – Portugalijoje, likę 2 – Turkijoje, ir po 1 – Lenkijoje ir Vokietijoje. Visi apklausti studentai buvo išvykę studijoms pagal Erasmus programą.

2. 3 lentelėje pateikti dėstytojų, dalyvavusių interviu apklausoje demografiniai duomenys. Dalyvauti tyrime buvo kviečiami šeši dėstytojai, labiausiai turintys patirties užsienio stažuotėse, projektuose, mainuose. Deja, trys respondentai negalėjo dalyvauti apklausoje. Du iš jų motyvavo laiko stoka, vienas atsakė tik į tris interviu klausimus, todėl jo atsakymai nebuvo įtraukti į tiriamąją dalį. Taigi visi dalyvavę dėstytojai yra viešojo administravimo katedros lektorai: A. Gumuliauskienė, dr. V. Juknevičienė ir J. Mikolaitytė. Visos lektorės turėjusios tarptautinės patirties mokymuose, vizituose, mainuose ir pan.

Dėstytoja A. Gumuliauskienė išvardino šalis ir universitetus, kuriuose teko lankytis, atliekant vienokią ar kitokią mokslinę veiklą. Erasmus – Balstogės universitetas (Lenkija), Castelo Branco politechnikos institutas (Portugalija), Pardubicės universitetas (Čekija), Ekonomikos universitetas Bratislavoje (Slovakija), vasaros mokykla - Maskvos valstybinis M. V. Lomonosovo universitetas (Rusija), stažuotė - Nebraskos universiteto Omahoje (JAV) ir kt. Apie pastarąją papasakojo plačiau. Stažuotę atliko 2009 m. spalio 11 d. – 2009 m. gruodžio 14d. Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto Viešojo administravimo katedros lektorė dr. Vita Juknevičienė savo interviu pasakojo apie stažuotę Kento valstybiniame universitete JAV. Respondentė, J. Mikolaitytė savo tarptautinę patirtį apibūdino labai išsamiai:

„Nebraskos universiteto Omahoje (JAV) pagal tarptautinę programą mokiausi tam tikrų verslo subtilybių, asocijuotų su Amerikos verslo ypatybėmis, taip pat tobulinau anglų kalbos žinias. Esu dalyvavusi LMT remiamuose

projektuose. Kaip doktorantė dalyvavau mokslinėje stažuotėje, moksliniais tyrimais susijusia su mano disertacijos tema, Technologijos universitete Suomijoje. Taip pat Suomijoje dalyvavau doktorantūros stovykloje Johanso mieste, Rytų Suomijos universitete, kuriame su kitais universitetais tobuliname tarptautinę doktorantūros studijų doktorantų sugebėjimus, kompetencijas. Taip pat esu atlikusi stažuotes Austrijos universitetuose. Turiu gana nemažai tarptautinės patirties todėl, kad esu doktorantė (būnant doktorante, atsiveria galimybės dalyvauti įvairiuose finansuotiniuose šaltiniuose nuo LMT iki Švietimo ir mokslo ministerijos). Taip pat rašiau projektus ŠU SMF, juos koordinuojant, dalyvavau įvairiose stažuotėse, berods apie 10 stažuotčių (Čekija, Lenkija, Austrija, Škotija), kuriose ugđčiau savo ne tik tyriminius gebėjimus, bet ir jungtinių studijų programų administravimo gebėjimus. Taip pat, būdama dėstytoja, aš dalyvauju Erasmus mainų programoje. Turėjau galimybę dėstyti Turkijoje, Bulgarijoje, Slovakijoje ir 2016 m. pavasarį turėčiau važiuoti į Tulūzos universitetą Prancūzijoje. Dalyvauju įvairiuose tarptautiniuose tinkluose, kuriuose mes turime galimybę keistis savo patirtimi, žiniomis ir dalyvauti įvairiose vasaros stovyklose, kuriose mes, doktorantai, dėstytojai, lektoriai turime galimybę vesti paskaitas.“

2. 2 lentelė

Studentų, dalyvavusių interviu demografiniai duomenys

Rodikliai		Studentų skaičius
Specialybė	Viešasis administravimas	3
	Verslo administravimas	3
	Ekonomika	2
	Viešasis valdymas	2
Studijų pakopa	Bakaluro studijos	8
	Magistro studijos	2
Lytis	Moteris	6
	Vyras	4
Šalis, į kurią vyko	Portugalija	3
	Čekija	4
	Turkija	2
	Vokietija	1
Užsienio kalbos	Vokiečių	2
	Anglų	8
	Rusų	5
	Čekų pagrindai	1
	Lenkų pagrindai	1
	Ispanų pagrindai	1

2. 3 lentelė

Dėstytojų, dalyvavusių interviu demografiniai duomenys

Respondentai	Universitetas, šalis, kurioje stažavosi	Stazuotės tikslas	Dalykų, pritaikytų užsieniečiams skaičius	Užsienio kalbos mokėjimas
Anželika Gumuliauskienė	Nebraskos universiteto Omaha, JAV	Mokymai	3	Anglų, rusų
dr. Vita Juknevičienė	Kento valstybinis universitetas, JAV	Vizitas	1	Anglų, rusų
Jurgita Mikolaitytė	Nebraskos universiteto Omaha, JAV ir kt.	Mokymai	3	Anglų

2.4.3. Interviu su studentais duomenų analizė ir įvertinimas

Pirmiausia nagrinėjama studentų patirtis užsienio universitete (informacija apie veiklą užsienio universitete, pasirengimas, darbas priimančioje institucijoje, iškilusios problemos, adaptacijos laikotarpis, studijų aplinka, diskriminavimo grėsmė, išprusimo lygio įvertinimas, dėstyto stilius, studijų sistema ir išvykos įtaka); mokslo renginiai (patirtis užsienio mokslo renginiuose, dalyvavimo formos, įtaka, patirtis Lietuvos mokslo renginiuose); mokslo leidiniai (aplankyto universiteto ir Lietuvos universiteto, kuriame studijuoja, mokslo leidiniai); patirtis Lietuvoje (autoriniai straipsniai, kuriuos respondentas yra parašęs, straipsniai su bendraautoriais užsieniečiais).

Patirtis užsienio universitete

Pasirengimas studijoms užsienio universitete: konsultacijos (kas konsultavo, konsultacijų turinys); metodinė medžiaga (lankstinukai, filmai, CD, leidiniai).

Interviu protokolų analizė rodo, kad konsultacijų turinį galima išskirti į tris dalis: konsultacijos dėl finansų, konsultacijos administraciniais ir asmeniniais reikalais (mokymosi, gyvenimo sąlygos ir kt.). Pastebėta, kad studentams, kuriems reikėjo konsultacijos dėl finansinių ir administracinių reikalų, konsultavosi su fakulteto darbuotojais. Studentai, kurie norėjo sužinoti gyvenimo, mokymosi sąlygas, teiravosi patirties, konsultavosi su studentais, kurie anksčiau buvo išvykę pagal Erasmus programą. Dauguma tyrime dalyvavusių studentų konsultavosi su B. Poškuvienė (5 respondentai) ir tarptautinio mobilumo koordinatorė Lina Šniepytė-Caltabellotta (2 respondentai). Likusieji rengėsi savarankiškai arba konsultavosi su jau buvusiais Erasmus studentais.

„Dėl dalykų suderinimo ir prašymų rašymo konsultavo Beatričė Poškuvienė „ (iš 3 i.p.) / „Konsultavo tarptautinio mobilumo koordinatorė Lina Šniepytė-Caltabellotta, konsultavo reikiamų dokumentų išvykimui susitvarkymu ir užpildymu“ (iš 4 i.p.) / „B. Poškuvienė, dėl adaptacijos, skiriamos stipendijos. Taip pat lietuvių dėstytoja dirbanti Chemnico universitete, dėl socialinio draudimo, paskaitų pasirinkimo; užsienyje paskirtas asmuo, atsakingas už mano pasitikimą informavo dėl bendrabučio, dėl svarbiausių daiktų (indų, antklodės, pagalvės) bei galimybę įsigyti iš materialaus biuro“ (iš 9 i.p.)

Į klausimą apie *dalinamąją metodinę medžiagą*, atsakė tik keletas respondentų, todėl galima teigti, kad negavo lankstinukų, filmų, CD apie savo universitetą, fakultetą. Vienas respondentas paminėjo, kad informacijos ieškojosi pats internetiniame universiteto puslapyje.

„Nebuvo (iš 1 interviu protokolo) / „Davė kalendoriuką, kai pristatinėjome savo universitetą, informaciją traukėme iš tinklalapio“ (iš 2 i.p.) / „Nebuvo“ (iš 3 i.p.) / „Jokių filmų ar lankstinukų nežiūrėjau, tiesiog nuėjau į oficialų universiteto puslapį ir ten susiradau visą reikiamą informaciją“ (iš 5 i.p.).

Darbas priimančioje institucijoje: įvadinis instruktažas; įvadiniai kursai (seminarai); kultūrinių ir kitų skirtumų analizė.

Daugumoje universitetų vyko įvadiniai instruktažai, vienur jie truko savaitę (Čekija, Vokietija), kitur dieną (Portugalija). Išskirtinai Turkijos Anadolu universitetas nesupažindino atvykusių Erasmus studentų su tvarka, studentams patiems teko klausinėti savo koordinatoriaus ar paskirto draugo.

„Pardubicės universitete prieš prasidedant paskaitoms yra rengiama susipažinimo savaitė, kurios metu susipažiname su universiteto atstovu Erasmus studentams. Jis pateikė visą informaciją, išdavė egzaminų knygutes, taip pat kitomis dienomis „buddy“ (liet. draugas, bičiulis) aprodė miestą, lankomiausias vietas, buvo surengta ekskursija“ (iš 5 i.p.) / „Pirma semestro savaitė buvo įvadinė, kurioje buvo pateikta visa informacija apie užsiregistravimą į paskaitas, tvarkaraščius, universiteto tinklalapį, egzaminams.“ (iš 9 i.p.)

Analizuojant tyrime dalyvavusių *studentų patirtį* paaiškėjo, kad tik trijuose užsienio universitetuose vyko tos šalies kalbos kursai: Pardubicės universitete vyko įvadas į čekų kalbą, Instituto Politechniko (Portugalija) vyko portugalų kalbos kursai, o Chemnico universitete (Vokietija) vyko vokiečių kalbos kursai.

„Keturias dienas vyko įvadas į čekų kalbą“ (iš 2 i.p.) / „Pirmąsias mokslo metų savaites vietoj paskaitų vyko portugalų kalbos kursai. Jų metu išmokome pagrindinius portugalų kalbos žodžius, kurie vėliau buvo reikalingi bendraujant parduotuvėse ar tiesiog universitete, buvo įdomu išmokyti naują kalbą, jos pagrindus“ (iš 4 i.p.)

Problemos, iškilusios išvykos pradžioje: būsto, maitinimo, komunikacijos ir kt.; finansinės problemos (valiutos kursas, kainos, bankomatai, galimybė atsisiųsti pinigų ir kt.); klimatinės, laiko juostos ir kt.; problemų sprendimai (kas padėjo, kaip ir pan.).

Analizuojant interviu protokolus paaiškėjo, kad visi apklausti studentai didesnių problemų dėl būsto ir maitinimo neturėjo. Gyvenamąją vietą buvo pasirūpinę iš anksto, vieniems buvo paskirtas bendrabutis, kiti patys susirado sau butą, o tretį pasitelkė būsto nuomos firmą. Dėl komunikacijos keturiems respondentams buvo kilusios problemos. Du studentai, studijavę Portugalijoje sunkiai susišnekėjo su universiteto administracija (tvarkant dokumentus) ir vietiniais gyventojais (pasiklydus). Studentas, studijavęs Turkijos universitete susidūrė su problema, jog negalėjo susišnekėti policijoje, administracija visiškai nekalbėjo angliškai. Studentė Čekijos bendrabutyje nesusišnekėjo su ten dirbančiu personalu.

„Nebuvo, viskuo pasirūpino, universitetas, nes paskyrė apgyvendinimą. Kilo sunkumų gauti leidimą gyventi. Reikėjo eiti į policiją, reikalavo visokių dokumentų. Labai didelė biurokratija, o taip pat policijoje nekalba angliškai. Neturi sistemos, vieną kartą nuėjus gali tiktai dokumentai, kitą kartą jau nebe.“ (iš 3 i.p.) / „Problemų dėl būsto nekilo, nes iš anksto buvome susiradusios, kur gyvensime ir firma, kuri nuomoja pasirūpino ir nuvežė į gyvenamąją vietą. Dėl maitinimo, parduotuves radome lengvai, taip pat padėjo universiteto priskirti studentai. Viena didesnių problemų buvo, kai norėjau apžiūrėti miestą į kurį atskridau ir trumpam buvau pasiklydusi, bet vietiniai gyventojai nors ir sunkiai suprasdami angliškai padėjo susirasti reikiamus objektus“ (iš 4 i.p.) / „Dėl komunikacijos, nes buvo daug popierizmo,

sunku susibendrauti, administracijos darbuotojai nežino anglų kalbos. Dėl būsto, buvo paskirtas bendrabutis,, (iš 7 i.p.) / „Buvo kilę problemų dėl komunikacijos jau nuvykus į universiteto bendrabutį, nes ten dirbantys asmenys angliškai nekalbėjo, tačiau sulaukėme pagalbos iš ten studijuojančių studentų“ (iš 10 i.p.)

Iš interviu protokolų matyti, kad studentams didesnių *finansinių problemų* nekilo, dauguma iš anksto pasikeitė valiutą ir svarbius dalykus išsiaiškino dar būdami Lietuvoje. Aktualiausia buvo, ar užteko Erasmus skiriamos stipendijos. Dviems studentams, kurie lankėsi Čekijoje ir Portugalijoje skiriamos stipendijos pilnai užteko, o pasitaupius, kaip teigė, likdavo kelionėms. Deja studentams, kurie buvo Turkijoje, Portugalijoje, Vokietijoje, trūko pinigų, todėl turėjo naudoti savo.

„Neužteko skirtos stipendijos, teko tėvų prašyti, savo likusias santaupas išleisti. Pačioje šalyje bankomatų trūkumo nebuvo“ (iš 3 i.p.) / „Valiutą buvau išsikeitęs Lietuvoje prieš išvykstant, o daugiau turėjau sąskaitoje“ <...> „Klimatas buvo labai geras, pirmuosius mėnesius buvo šilta, šilčiau nei Lietuvoje tuo metų laiku. Bet vėliau atšalo, nors buvo tik keli laispniai šalčio, bet jautėsi daug daugiau ir buvo šalta, taip pat buvo blogai nes namuose nebūdavo centrinio šildymo, šildydavausi tik elektriniu šildytuvu, o daug šildytis negalėdavau, nes labai brangu. Tai darbus stengdavausi daryti universiteto bibliotekoje, arba namie šilčiau apsirengdavau“ (iš 4 i.p.) / „Kainos yra panašios, kai kurie produktai, kaip vaisiai ar saldumynai yra net pigesni, tačiau mėsos produktai yra brangesni, dėl to ją rečiau ir valgėme. Dažniausiai valgyti darydavomės bendrabučiuose, dėl to susitaupė pinigų kelionėms. Bankomatų galėjo būti daugiau, taip pat nebuvo tokio į kurį galima įdėti pinigų, dėl to Erasmus pabaigoje liko čekiškų neišleistų pinigų“ (iš 5 i.p.) / „Buvo iš pat pradžių, kainų skirtumas, sunku susigaudyti. Dėl finansų, tai reikėjo dar ir savo pinigėlių turėti“ (iš 7 i.p.) / „Turėjau susimokėti užstatą už bendrabutį ir mokesčių už studento pažymėjimo bilietą (su juo buvo galima po Saksoniją nemokamai keliauti), tad pasijautė finansišškai“ (iš 9 i.p.) /

Iš interviu protokolų matyti, kad vis dėl to ir nuvykus į užsienio šalį, studentai dažniausiai *dėl problemų sprendimo konsultuojasi* su kitais studentais, visi kartu, grupėje. Galima teigti, kad mentoriai taip pat vaidino svarbų vaidmenį sprendžiant problemas, trys iš apklaustųjų nurodė, kad problemas sprendavo būtent su jais.

„Erasmus studentų grupėje pasitardavome dėl problemų sprendimo. Kadangi portugalų ir ispanų kalbos labai panašios, tai kai nesusisšnekėdavom su administracija, pasikviesdavome ispanus studentus į pagalbą“ (iš 7 i.p.) / „Daugeliu atveju padėjo Vokietijoje paskirtas už mane atsakingas asmuo ir Chemnico universitete dirbanti lietuvė dėstytoja“ (iš 9 i.p.)

Adaptacijos laikotarpis (trukmė, sunkumai ir pan.)

Dauguma respondentų įvardijo tokį adaptacijos laikotarpį: nuo 5 dienų iki mėnesio. Lengviau prisitaikyti prie naujos aplinkos buvo tiems, kurie važiavo ne vieni arba buvo prisirašę į kalbos kursus. Vokietijos universitete viešėjęs studentas džiaugėsi galimybe dalyvauti vokiečių kalbos kursuose, kuriuose ne tik mokėsi kalbos, bet ir susipažino su kitais studentais, keliavo. Keliems studentams adaptacijos laikotarpį apsunkino mažos užsienio kalbos žinios.

„Man asmeniškai nebuvo sunku adaptuotis. Nėra taip sunku, kaip galima manyti, tik reikia mokėti bent jau užsienio kalbą ir nebijoti klausti, jei nesupranti kažko“ (iš 5 i.p.) / „Esu komunikabili asmenybė, tai adaptuotis nebuvo sudėtinga, gal pakišo koją anglų kalbos žinios, bet kai išvyksti į kitą šalį, tai privalai bendrauti taip, kaip išeiną ir

„laužyti“ liežuvį“ (iš 6 i.p.) / „Džiaugiausi, kad užsiregistruavau ir dalyvavau kovo mėn. rengtuose vokiečių kalbos kursuose, ten ir įvyko adaptacija, visi Erasmus studentai susipažinome, kartu keliavome, Chemnico universiteto aktyvistų grupės (kaip Lietuvoje - studentų atstovybė) rengtose kelionėse, dalinomės išpūdžiais, baimėmis. Tad, kai balandžio mėn. prasidėjo paskaitos, jau buvome viskam pasiruošę“ (iš 9 i.p.)

Studijų aplinka (panašumai ir skirtumai, lyginant su Lietuvos universitetu: auditoriniai užsiėmimai (jų trukmė, formos, turinys); teorinių ir praktinių užsiėmimų santykis; užduočių formos ir turinys; atsiskaitymo formos (prezentacijos, kolokviumai ir pan.)

Daugiausia skirtumų išryškėjo Turkijos universiteto studijų sistemoje: paskaitos trumpesnės (45 min.), paskaitų lankymas privalomas, kontroliuojamas išmaniųjų technologijų pagalba, daugiau darbo auditorijose, jokio papildomo ruošimosi egzaminams, pakanka dėstytojo pateiktųjų. Portugalijoje besimokiusi studentė išskyrė, kad ilgesnės pietų pertraukos. Pagal interviu protokolus išaiškėjo, kad Lietuvos ir Čekijos studijų aplinkos labiausiai panašios.

„Panašumų nedaug. Ten viskas buvo kitaip.“ <...> „Didesnės auditorijos, dėstyto kultūra kitokia. Mažiau namų darbų, daugiau dirbdavome auditorijose. Egzaminams ruoštis užtekdavo dėstytojo skaidrių. Paskaitas reikėdavo lankyti, nes auditorijose būdavo prietaisas, kuris nuskanuoja, kad tu esi auditorijoje. Jei paskaitų nelankysi, gali neprileisti laikyti egzaminų. Kadangi buvome Erasmus studentai, daug keliavom, tai buvom susidūrę su tuo, kad nelankydavom visų paskaitų. Gale to, reikėjo dekanui rašyti prašymą, kad leistų laikyti egzaminus. Paskaitų trukmė - 45 min.“ (iš 3 i.p.) / „Šiaulių Universiteto dėstytojai atrodo labiau kvalifikuoti, nei ten. Ir anglų kalbą žino, ir paskaitai pasiruošia. Skirtumas buvo kalbos, komunikacijos. Aplinka buvo žymiai geresnė, geriau sutvarkyta<...> dalyko medžiaga pristatoma kaip ir čia. Ten daugiau grupinio darbo. Paskaitos tokios pat trukmės. Ilgesnės pietų pertraukos“ (iš 7 i.p.) .

Iš interviu protokolų matyti, kad Turkijos ir Čekijos universitetuose didesnę dalį sudaro teoriniai užsiėmimai, studentas, lankęsis Turkijos universitete paminėjo, jog praktinių paskaitų išvis nebuvo. Kalbant apie praktinius ir teorinius užsiėmimus Portugalijoje, galima teigti, kad priklauso nuo kiekvieno universiteto, o galbūt ir specialybės. Azoru universitete, kaip teigiama, 80-90 % sudaro praktiniai užsiėmimai, Instituto Politécnico de Bragança universitete teorinių ir praktinių paskaitų santykis vienodas. Tuo tarpu kalbant apie užduočių formas ir turinį, lyginant užsienio universiteto ir savojo, ryškesnių skirtumų nepastebėta.

„Teorinių ir praktinių užsiėmimų turėjau panašiai vienodai. Taip pat dėstytojai skirdavo laiko individualiems klausimams atsakyti ar užduotims spresti“ (iš 4 i.p.) / „Būdavo, kad į teorines paskaitas nereikėdavo eiti, nes dėstydavo portugalų kalba. Praktinių daugiau: 80-90 proc.“ (iš 7 i.p.) „Pagal teoriją reikėjo referatus rašyti, dažniausiai apie savo šalį, lyginti“ (iš 2 i.p.) / „Turėjau parašyti du referatus, verslo planą ir pristatant darbus diskutavome su kitais studentais, kurie rašė ta pačia tema. Portugalų kursams atsiskaitėme egzaminą raštu ir žodžiu, kurį dėstytoja įrašinėjo“ (iš 4 i.p.)

Labiausiai išskiriamos tokios *atsiskaitymų formos*: kolokviumai, prezentacijos, grupiniai darbai, esė, pokalbis su dėstytoju. Kiek neįprastą egzamino tvarką išskyrė respondentė, viešėjusi Čekijos universitete. Tam, kad galėtum laikyti egzaminą raštu, privalai pirmiausiai išlaikyti įskaitą,

paskui vyksta pokalbis su dėstytoju apie dėstomą dalyką ir tik išlaikius šias dalis, prileidžia studentą prie egzamino. Tris egzamino dalis išskyrė ir kita respondentė, kuri studijavo Čekijoje: darbas su Matlab programa, atviri klausimai raštu, pokalbis su dėstytoju. Vokietijos universitete vienintelis vertinimas – egzaminas.

„Įvairiai būdavo. Egzaminai kitaip. Pirma turi gauti įskaitą, kad iš to dalyko esi išlaikęs visus kolokviumus, tik tuomet leidžiama laikyti egzaminą. Tada vyksta pokalbis su dėstytoju apie o dėstomą dalyką ir jei šią dalį išlaikai, tada leidžia tau laikyti egzaminą raštu“ (iš 2 i.p.) / „Atsiskaitymai vyko įvairiai, vienas egzaminas net susidėjo iš trijų dalių: darbas su Matlab programa, atsakymai raštu į teorinius klausimus, pokalbis su dėstytoju“ (iš 5 i.p.)

Diskriminavimo grėsmė (jei buvo, tai kuom pasireiškė)

Iš interviu protokolų matyti, kad diskriminavimo grėsmė tirtuose universitetuose daugumai studentų nepasireiškė. 8 iš 10 apklaustųjų teigė, jog jokios diskriminacijos formos nepasireiškė arba tiesiog nepastebėjo. Deja, studentas, viešėjęs Portugalijos Azoru universitete, pajuto diskriminacijos raiškos formas, netgi, kaip teigė, turėjo keletą nemalonių atvejų.

„Diskriminavimo nebuvo, niekada nejaučiu kad kas nors diskriminuotų visų šalių studentai pasirodė labai draugiški ir šilti žmonės“ (iš 4 i.p.) / „Tik kartais kreivai žiūrėdavo, norėdavo sukelt problemų. Žodžiais pasakydavo, kartais su pečiu užkabindavo. Pora įvykių buvo“ (iš 7 i.p.)

Išprusimo lygio įvertinimas (lyginant savojo ir priimančiojo universiteto požiūriu): sunkumai, įsisavinant dalykų medžiagą; anglų kalbos mokėjimo įtaka studijoms.

Apklaustos duomenimis, tik vienam respondentui nekilo problemų įsisavinant medžiagą. Visi likusieji teigė, kad turėjo vienokių ar kitokių problemų dėl anglų kalbos. Išryškėjo du blokai: vieniems buvo sunku dėl dėstytojų prasto anglų kalbos lygio (Instituto Politecnico de Braganca, Portugalija; Pardubice universitetas, Čekija), kiti pripažino patys turėję problemų dėl to, kad nesupranta kai kurių anglišku frazių, ar tiesiog sunkiau sekasi mokintis mintinai anglišką tekstą (Pardubice universitetas, Čekija; Azoro universitetas, Portugalija; Chemnico univeristetas, Vokietija).

„Sunkumai buvo tokie, jog dėstytojai sunkiai bendrauja anglų kalba ir turi specifinį akcentą, bet įpratus prie to lengvai supratau dėstomą medžiagą“ (iš 4 i.p.) / „Didžiausias sunkumas anglų kalbos žinios“ (iš 6 i.p.) / „Sunkumai dėl terminų. Juos sunku išversti.“ (iš 7 i.p.) / „Sunku pasakyti, nes dėstytojai nešnekėjo laisvai anglų kalba, manau visi savo dalyką išmanė labai gerai, tačiau geriau paaiškintų savo gimtąja kalba“ (iš 8 i.p.) / „Kartais kildavo neaiškumų dėl kalbos barjero, nes skyrėsi akcentai ir kiekvieno dėstytojo kalbos manieros, dėl to kartais kildavo tam tikrų nedidelių nesklandumų, tačiau viskas būdavo išsiaiškinama“ (iš 10 i.p.)

Anglų kalbos mokėjimo lygio įtaka studijoms

Tik vienas respondenatas iš dešimties atsakė į klausimą apie anglų kalbos lygio įtaką studijoms neigiamai. Tai studentas, kurio anglų kalbos lygis, sprendžiant iš anksčiau atsakytų

klausimų, buvo labai aukštas. Todėl problemų turėjo tik komunikuojant su universiteto personalu (išskyrus dėstytojus). Kitas teigė, kad anglų kalbą galima įsisavinti per laiką, bendraujant su kitais Erasmus studentais, dėstytojais, todėl pradžia užtenka ir anglų kalbos pradmenų. Visi likusieji, o ypačiai tie, kurie ankstesniame klausime apie sunkumus, kilusius įsisavinant dalykų medžiagą, minėjo anglų kalbos žinių trūkumą, vieningai pritarė, kad anglų kalbos lygio įtaka studijoms yra labai didelė. Taip pat pritarė, kad anglų kalba buvo puikiai lavinama su kitais Erasmus studentais ir pasidžiaugė, kad dabar gali lengviau bendrauti angliškai.

„Prieš išvažiuojant, anglų kalbos puikiai nemokėjau, bet turėjau pagrindus ir praktikos iš buvimo užsienyje. Bendraujant su aplinkiniais ir paskaitų metų pagilinau savo anglų kalbos žinias, todėl dabar galiu teigti, jog lengviau bendrauju anglų kalba“ (iš 4 i.p.) / „Turi didelę įtaką. Vienas paprasčiausių pavyzdžių, tai komunikabilumas paskaitų metu. Susitikęs su studentais po paskaitų, gali bendrauti laisvai, o paskaitų metu neužtenka vien pradinių anglų kalbos žinių.“ (iš 6 i.p.)

Dėstymo stiliaus skirtumai užsienio universitete

Dėstymo stiliaus skirtumai išryškėjo tik Anadolū (Turkija) ir Azoro (Portugalija) universitetuose. Respondentas viešėjęs Turkijos universitete išskyrė, kad ten didesnis studentų kiekis auditorijose paskaitų metu, todėl dėstytojai daugiau patys šneka. Tuo tarpu Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultete auditorijos mažesnės, tai ir studentai gali labiau įsitraukti į diskusiją su dėstytoju. Portugalijos, Azoro universitete studijavęs respondentas paminėjo, kad dėstytojai lečiau dėsto dalyko medžiagą, mat paskaitos labai išplėstinės. Visuose kituose užsienio universitetuose dėstymo stilius panašus kaip Šiaulių universiteto dėstytojų.

„Kadangi ten didesnės auditorijos, tai dėstytojas daugiau šneka. Todėl nėra tokio glaudaus ryšio, kaip čia pas mus universitete. Kadangi čia grupės mažos, galima labai interaktyviai dalyvauti paskaitoje“ (iš 3 i.p.) / „Pardubicės universitete, kai kurie dėstytojai skaito nuo skaidrių ir neaiškina savais žodžiais“ (iš 5 i.p.) / „Užsienio universitete lėtesni dėstytojai. Pas mus greičiau plinta informacija. Ten išplėstinės paskaitos. Pvz. Šiaulių universitete yra paskaitos: Makroekonomika 1; Makroekonomika 2, o užsienio universitete: pristatymas į Makroekonomiką, Makroekonomika 1, Makroekonomika 2, Makroekonomika 3, Makroekonomika 4“ (iš 7 i.p.)

Užsienio valstybės studijų sistema

Lyginant studijų sistemą užsienio valstybėje ir Lietuvos, skirtumai pastebėti Portugalijoje, Čekijoje ir Vokietijoje. Priešingai nei Lietuvoje, vertinimo sistema Portugalijoje ir Čekijoje yra atitinkamai dvidešimtbalė ir penkiabalė. Štai Vokietijoje, studentas pats gali nusistatyti, kokias paskaitas per semestrą nori lankyti. Taip pat Vokietijoje nėra egzaminų perlaikymo galimybės, t.y. neišlaikius egzamino, galima laikyti jį tik kitą pusmetį, pakartojus kursą. Likusieji, didelių skirtumų užsienio valstybės studijų sistemoje nepastebėjo. Vienas respondentas išsakė nuomonę, kad visos Europos Sąjungos šalių studijų sistemos yra gan panašios.

„Skyrėsi tuo, jog Portugalijoje taikoma 20 balų vertinimo sistema ir skyrėsi kreditų skaičius įvairioms paskaitoms“ (iš 4 i.p.) / „Skiriasi visų pirma vertinimo sistema, ten vertina nuo 1 iki 5 balų, o ne 10-balė sistema. Tai pat studentai turi egzaminų knygutes, kuriose yra surašomi pažymiai ir kiekvienas studentas turi gauti dėstytojo parašą prie pažymio“ (iš 5 i.p.) / „Studentai turi teisę patys pasirinkti, kurias paskaitas nori lankyti kiekvieną semestrą, svarbiausia, jog studijų pabaigoje būtų viską atsiskaitę. Taip pat, nėra egzamino perlaikymo galimybės. Jei neišlaiko, turi kartoti kursą ir kitą semestrą vėl laikyti egzaminą“ (iš 9 i.p.).

Išvykos įtaka: bendram išprusimui; profesiniam pasirengimui; pavyzdžiai, kuo išvykoje įgyta patirtis buvo naudinga

Iš interviu protokolų matyti, kad labiausiai iškiriama įtaka studento bendram išprusimui, tai aprašytas kultūrinis akiratis. Dauguma studentų džiaugiasi turėję galimybę susipažinti su kitos kultūros, religijos, mąstysenos žmonėmis, patobulinti ne tik savo anglų, vokiečių kalbos žinias, bet ir išmokti tos šalies, kurioje studijavo kalbos pradmenis. Kiti teigia, kad tapo lengviau bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, orientuotis naujoje aplinkoje, ieškant vienokių ar kitokių objektų.

„Pamačiau, kaip gyvena kitos kultūros, religijos žmonės. Susidraugavome su įvairių šalių studentais. Aprašytame akiratyje, daug sužinojau apie Turkiją. Pamačiau, kad jauni turkai niekuom nesiskiria nuo mūsų, tie patys gyvenimo tikslai, kad ir skirtinga jų religija“ (iš 3 i.p.) / „Aprašytame akiratyje, susipažinau su kitos šalies mokslo sistema “<...>“ išvyka padėjo patobulinti anglų kalbos įgūdžius, susipažinau su daug naujų ir iš visai kitokių kultūrų žmonių, pakeliau tiek Čekijoje, tiek aplink“ (iš 10 i.p.).

Į klausimą apie *išvykos įtaką profesiniam pasirengimui* atsakė tik pusė respondentų. Vienas apklaustasis teigė, kad įtakos profesiniam pasirengimui nėra. Studentė, viešėjusi Čekijos universitete įvertino, kad įtaka profesiniam pasirengimui yra didelė tuo, kad darbdaviai linkę priimti darbuotoją su studijų patirtimi užsienyje. Kitas pasidžiaugė, kad pagerino vadybinius įgūdžius, rengiant darbus grupėse ir organizuojant išvykas į kitas šalis.

„Norint įsitraukti į darbo rinką, darbdaviai tikrai atkreipia dėmesį, kad esi buvęs, studijavęs užsienyje, kad turi tam tikros patirties. Juk toks žmogus yra lankstesnis, nes gali priimti kitų žmonių nuomonę, pažinti kitą kultūrą“ (iš 2 i.p.) / „Pagilinau savo vadybinius įgūdžius darant darbus grupėse, taip pat organizuojant išvykas į kitas šalis“ (iš 4 i.p.).

Klausime apie išvykos įtaką, respondentų buvo prašoma pateikti pavyzdžių, kaip užsienyje įgyta patirtis pakeitė jų gyvenimą. Iš interviu protokolų matyti, kad daugumai palengvino bendravimą su užsieniečiais, patys tapo atviresni, laisvesni, užmezgė ryšius su studentais iš įvairių šalių. Smagu, kad aprašytas žinias apie studijuojamą dalyką, viena studentė grįžusi tapo aktyvesnė, prisijungė prie įvairių organizacijų, tapo mentore ir padeda užsieniečiams, atvykusiems į Šiaulių Universiteto Socialinių mokslų fakultetą.

„Aprašytame draugų ratą, dabar turiu draugų iš viso pasaulio, supratau, kad yra įvairių politinių požiūrių. Grįžusi prisijungiau prie įvairių organizacijų. Šiuo metu esu mentorė ir padedu atvykusiems į Šiaulių Universiteto Socialinių mokslų fakultetą, kadangi dabar žinau, kaip svarbu turėti mentorių svetimose šalyse, kuris tau visada padės“ (iš 2 i.p.) / „Grįžusi lengviau bendrauju su užsieniečiais, daugiau pradėjau domėtis ir į Lietuvą bei mūsų universitetą atvykstančiais

studentais“ (iš 4 i.p.) / „Tikrai patobulėjo vokiečių kalba, kuri ir buvo mano pagrindinis Erasmus studijų tikslas. Taip pat labiau atsiskleidė asmeninės savybės“ (iš 9 i.p.).

Teigiamos patirties pritaikymas savo universitete: studijų aplinkos kūrime; studijų turinyje; studijų organizavimo ir atsiskaitymo formos

Pasiūlymų, parsivežtą gerą patirtį pritaikyti savo universiteto studijų aplinkos kūrime nebuvo daug, atsakiusių į šį klausimą vos keturi respondentai. Du iš jų, pastebėjo, kad studijų aplinka Šiaulių universitete daug mielesnė, puikiai veikia ESN organizacija, turime studentų kampelį, stalo tenisą. Kiti respondentai pasiūlė skatinti studentus labiau bendrauti su atvykusiais Erasmus studentais, taip pat, kad visa studijoms reikalinga medžiaga (užduotys, atsiskaitymo terminai) būtų patalpinta vienoje svetainėje.

„ŠU SMF turi daug gerų dalykų, nes taiko panašius metodus. Viskas labai panašu. Čia netgi mentoriai labiau veikia, IESN organizacija, Čekijoje tokios nebuvo“ (iš 2 i.p.) / „Čia aplinka malonesnė, turime stalo tenisą ir pan. Ten buvo studentų kampelių, bet kadangi daugiau studentų, tai jis būdavo visada užimtas.“ (iš 7 i.p.)

Klausime apie *studijų turinio pakeitimus* pasiūlymų atsirado daugiau. Siūlyta paskaitų metu didinti diskusijų formų skaičių, rengti daugiau bendrų užduočių su Erasmus studentais, diskutuoti su jais, suteikti didesnes galimybes mokytis užsienio kalbas.

„Turėtų būti daugiau diskusijų formų per paskaitas, nes jos labai praplėčia akiratį. Būtų gerai ŠU SMF studentams daugiau diskutuoti su atvykusiais erasmus studentais. Mums buvo galimybė tai daryti ir paskui organizuoti renginius“ (iš 2 i.p.) / „Būtų smagu, jog būtų taip pat galimybė pasirinkti ir dalyvauti užsienio kalbų kursuose (Chemnico universitete kiekvieną semestrą studentai turi galimybę pasirinkti anglų, italų, prancūzų, ispanų ir kt. užsienio kalbų kursus)“ (iš 9 i.p.)

Iš interviu duomenų matyti, kad *studijų organizavimo ir atsiskaitymo formos* Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultete vertinamos gana palankiai. Tačiau, išskiriami pastebėjimai ir pasiūlymai. Štai viena studentė norėtų, jog dėstytojai lengviau dalintųsi skaidrių ruošiniais, kuriuos naudoja paskaitų metu. Taip pat siūloma duoti daugiau užduočių grupėms ir organizuoti praktinių išvykų, susijusių su studijuojamu dalyku. O štai kita studentė teigia, jog būtų tikslinga panaikinti baigiamojo bakalauro darbo rašto darbą.

„Galėtų panaikinti baigiamojo bakalauro darbo rašymą, nes nemanau, kad didelis įsigilinimas į vieną tam tikrą temą ir rašymas apie ją, o tuo tarpu beveik nieko nežinojimas apie kitas, man padės kuo nors ateityje“ (iš 5 i.p.) / „Reikėtų daugiau praktinių užsiėmimų, išvykų susijusių su studijuojama kryptimi“ (iš 8 i.p.) / „Manau, kad sistema, kuri yra taikoma mūsų universitete yra gana gera“ (iš 10 i.p.)

Studentų savivalda: turinys, organizavimas ir kt

Čekijos ir Portugalijos universitetuose puikiai veikia ESN studentų organizacija, kuri, pasak respondentų, organizuoja atvykusių Erasmus studentų veiklą, keliones, įvairius renginius ir pan. Tiesa, Čekijoje ESN susikūrė tik 2015 metais. Turkijos Anadolu universitete veikia ir kitokie studentų klubai – sporto, teatro.

„Yra mentorai, šiais metais įsikūrė ESN „ (iš 2 i.p.) / „Gyvenau su turku, kuris buvo karjeros klubo prezidentas. Užsienio universitete daug studentų klubų (teatro, sporto). Vyksta nemokami kalbos kursai. Dėstytojai savanoriškai dirba su studentais vakarais. Labai gerai veikia ESN“ (iš 3 i.p.) / „Užsienio universitetas turi ESN organizaciją, kuri lygiai taip pat veikia kaip ir Lietuvoje, organizavo renginius, išvykas, padėjo susirasti bendrabučius“ (iš 5 i.p.)

Igytos patirties įtaka tolimesnei akademinėi ir visuomeninei veiklai universitete

Iš interviu protokolų matyti, kad nors ir nepripažįstama kelių respondentų, bet patirtis tolimesnei akademinėi ir visuomeninei veiklai universitete yra didelė. Štai viena studentė teigė pritaikysianti įgytas žinias aukštesnių kursų paskaitų metu, kita, tiesiog pradėjo daugiau domėtis renginiais, organizuojamais Erasmus mainų programos studentams, dar kita respondentė tikina, kad pagilino anglų kalbos žinias (tapo lengviau skaityti angliškus straipsnius) ir patobulino teorinę bei praktinę studijuojamų dalykų informaciją. Į visuomeninę veiklą universitete respondentė įsiliejo tapdama Balsių stovyklos vadove, mentore, viešojo administravimo centro prezidente.

„Akademinėje veikloje pasitarnaus pritaikant žinias aukštesnių kursų paskaitų metu“ (iš 1 i.p.) / „Grįžus tapau Balsių stovyklos vadove, rugsėjį tapau mentore, viešojo administravimo centro prezidente“ (iš 2 i.p.) / „Pasidarė lengviau skaityti angliškus straipsnius“ (iš 7 i.p.)

Mokslo renginiai

Dalyvavimas užsienio universiteto organizuojamose mokslo ir mokslo populiarinimo veiklose: parodose, konferencijose, seminaruose ir kt.

Į klausimą apie dalyvavimą užsienio universiteto organizuojamus mokslo renginius, respondentai atsakinėjo vangiai, todėl paskui sekė klausimai apie dalyvavimo formas ir mokslo renginių įtaką liko neatsakyti. Vienas iš teigiamai atsakusių į šį klausimą paminėjo, jog dalyvavo universiteto pristatymo renginyje. Respondentas, viešėjęs Portugalijos universitete, įvardino priežastį, kodėl nedalyvavo panašioje veikloje – renginiai portugalų kalba.

„Buvo tiesiog universiteto pristatymas“ (iš 2 i.p.) / „Taip, teko, bet konkrečiai neįvardinsiu, kokie jie buvo. Dažniausiai renginiuose dalyvaudavo tiek tos šalies studentai, tiek užsienio studenta“ (iš 6 i.p.) / „Nedalyvavom, nes viskas buvo portugalų kalba“ (iš 7 i.p.)

Dalyvavimas tarptautiniuose mokslo renginiuose, studijuojant Lietuvos universitete

Dalyvaujančių tarptautiniuose mokslo renginiuose Lietuvoje, jau daugiau. Net keturi respondentai atsakė teigiamai, dauguma jų dalyvavo Šiaulių universiteto organizuojamuose mokslo renginiuose. Štai viena studentė skaitė pranešimą apie jaunimo užimtumą konferencijoje „Geras valdymas vietos savivaldoje“, dalyvavo AIESEC organzuotose konferencijose. Kita respondentė klausėsi dėstytojo iš Graikijos paskaitos, dalyvavo verslo dienose.

„Konferencijoje Geras valdymas vietos savivaldoje, buvau paruošusi pranešimą apie jaunimo užimtumą.“ (iš 2 i.p.) / „Paskaitą skaitė dėstytojas iš Graikijos universiteto, dalyvavau verslo pasiekimų parodoje Šiaulių arenoje, taip pat pati dalyvavau verslo dienose, kurias rengia Socialinių mokslų fakulteto studentai, prisidėjau prie akcijos padedant gyvūnų globos namams“ (iš 4 i.p.)

Mokslo leidiniai

Į klausimą apie *leidinius, kuriuos leidžia aplankytas universitetas*, atsakė tik vienas respondentas.

„dėstytojai leidžia savo knygas, pagal mokslo sritis“ (iš 7 i.p.)

Klausimas apie *Šiaulių universiteto leidžiamus žurnalus* respondentams taip pat pasirodė gana sunkus. Tik keturi iš dešimties galėjo išvardinti bent po vieną universiteto leidinį. Du respondentai išvardino visus tris ŠU SMF leidinius.

„Viešojo administravimo ir ekonomikos katedros leidžia žurnalus“ (iš 2 i.p.) / „Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos, Jaunųjų mokslininkų darbai, Socialiniai tyrimai“ (iš 5 i.p.) / „Universiteto laikraštis“ (iš 8 i.p.) / „Socialiniai tyrimai“ (iš 10 i.p.)

Dalyvavimas analizuojant ir rengiant publikacijas ŠU SMF leidiniams

Iš interviu protokolų matyti, kad analizuojant ir rengiant publikacijas Šiaulių universiteto leidiniams, respondentų dalyvavimas prastas. Du studentai pareiškė, kad yra parašę ir išspausdinę autorinių straipsnių moksliniams žurnalams, vienas buvo parengęs temą konferencijai ir tik ateityje planuoja publikuoti darbą universiteto leidinyje. Dar vienas atsakęs studentas tik naudojami leidiniuose pateiktais straipsniais ruošiant rašto darbus

„Leidinyje Mokslo Lietuva išspausdintas straipsnis „Tautinio tapatumo išsaugojimas medžio drožyboje“ (iš 1 i.p.) / „Esu su kursioke parašiusi straipsnį konferencijai, kuris buvo išspausdintas moksliaame žurnale“ (iš 4 i.p.) / „Pristačiau savo dalyką konferencijoje, ateityje gal bus išspausdinta“ (iš 2 i.p.) / „Aš asmeniškai nedalyvauju jų rengime, tik naudojuosi juose pateiktais straipsniais, kai reikia rašyti rašto darbus“ (iš 5 i.p.)

Studentų interviu analizės švados:

- būtina palaikyti kontaktus su užsienio universitete dirbančiais dėstytojais; kas pusmetį, turėtų būti organizuojami seminarai, kurių metu, grįžę studentai papasakotų savo įgytą patirtį užsienio universitete, besidomintiems Erasmus studijomis/praktika;
- siekiant išsiaiškinti, ar studentams Erasmus stipendijos trūko pagrindais, ar neužteko dėl didelio išlaidumo, buvo paskaičiuotas dienpinigių normos (įst.) ir Erasmus stipendijos dydžio santykis, atitinkamai pagal šalį, kurioje viešėjo. Paaiškėjo, kad studentams, kuriems trūko pinigų (Turkija, Portugalija, Vokietija), dienpinigių duodama daugiau, nei tose šalyse, kuriose studentams pinigų užteko (Čekija). Turkijoje dienpinigiai, lyginant su Čekija yra 32 proc.

didesni (Portugalijoje – 41 proc., Vokietijoje - 87 proc.). Tuo tarpu Erasmus stipendija skiriama visoms šalims vienoda – 400 eur). Pasiūlymas: prieš vykstant, pasianalizuoti pragyvenimo lygį, jei pasirodo labai didelis, tada būti pasiruošus pasiimti savo santaupų arba pataupyti nuvykus;

- keturi respondentai turėjo komunikacijos problemų. Tam galėjo turėti įtakos įvadinių kursų nebuvimas. Trys iš keturių studentų turėję problemų dėl komunikacijos, neturėjo įvadinių kalbos kursų;
- išryškėjo dvi priežastys, dėl kurių kildavo sunkumų įsisavinant dalykų medžiagą: dėstytojų netinkamas pasirengimas (menkos anglų kalbos žinios; kalbos akcentas) ir studentų netinkamas anglų kalbos žinojimas. Taip pat geras anglų kalbos žinojimas sumažina adaptacijos laikotarpį. Todėl trankos į Erasmus studijas metu, turėtų būti ypatingai kreipiamas dėmesys į studento užsienio kalbos mokėjimo lygį, ypatingai vykstantiems į Portugaliją Instituto Politecnico de Braganca universitetą, kur jaučiamas didesnis kalbos akcentas;
- galima teigti, kad studijos užsienio universitete davė tik geros patirties tolimesniai studentų veiklai tiek universitete, tiek asmeniniame gyvenime. Pažymėtina, kad grįžę, imasi naujos veiklos universitete (stojimas į įvairias organizacijas, prisijungimas prie mentorių komandos ir kt.), taip pat tampa komunikablesniais, atviresniais, laisvesniais, parsiveža įvairių šalių studentų kontaktus. Taip pat pagerina užsienio kalbą, patobulina žinias, lengviau integruojasi į darbo rinką;
- studijų organizavime ir atsiskaitymo formose Lietuvoje studentai pasigenda grupinių darbų, praktinių užsiėmimų ir išvykų, susijusių su studijuojamu dalyku;
- studentai pasyviai dalyvauja užsienio universiteto organizuojamose mokslo ir mokslo populiarinimo veiklose: parodose, konferencijose, seminaruose ir kt. To priežastimi gali būti, kad renginiai vyksta tos šalies kalba; Lietuvoje didžioji dalis studentų dalyvauja tik Šiaulių universiteto organizuojamuose renginiuose.

2.4.4. Interviu su dėstytojais analizė

Pasirengimas darbui užsienio universitete

Iš interviu protokolų matyti, kad A. Gumuliauskienė ir J. Mikolaitytė pirmiausia konsultavosi su jau buvusiais toje šalyje dėstytojais. J. Mikolaitytė pabrėžė, kad jau užmegzti asmeniniai ryšiai su užsienio partneriais yra patys svarbiausi.

„Iš pradžių konsultavausi su dėstytojais, kurie jau buvo ten išvykę, su B. Poškuviene, V. Kušleikiene, R. Karvelienu dėl kontaktinių asmenų, apgyvendinimo galimybių, buitinių dalykų“ (iš A. Gumuliauskienės i.p.), „Su tarptautinių ryšių skyriaus direktore Regina Karvelienu, buvo apsitarta kokius ir kaip pateikti dokumentus, sužinojus, kad mano stažuotė remiama, tada Karvelienė konsultavo, kaip man reikės nuvykti į tą universitetą, su koku žmogum

reikės susitikti. Iki išvykimo, du kartus buvo atvykusi Lietuvos garbės konsulė Ingrida Bublys ir abu kartus su ja ir su Regina Karvelienu buvome susitikusios aptarti mano vizito prasmę, galimybes, ko aš tikėčiausi ir pan. Taip pat mane konsultavo, sudarė programą, derino vizito datas, Kento valstybinio universiteto mokslo ir menų fakulteto tarptautinių ryšių koordinatorė Sandra Morgan. Taip pat, Šiaulių universiteto mokslo ir meno prorektorė pateikė man užduotis, ką aš ten turiu pasiekti universitetui“ (iš V. Juknevičienės i.p.), „Priklauso nu finansavimo programos ir nuo tikslų, kuriais tu važiuoji į kitą šalį. Žinoma, prieš tai, aš visada pasidomiu, ar kas nors iš kolegų jau yra buvę, ar turi tam tikrų kontaktų partnerių, asmenų (asmeniniai ryšiai su tarptautiniais partneriais yra svarbiausi). Reikia sukontaktuoti su tarptautiniu partneriu, paprašai, kad parašytų gerą atsiliepimą apie atvažiuojantį asmenį. Jei tai yra Erasmus programa, visus reikalus koordinuojiesi su Tarptautinių ryšių tarnyba (universiteto lygmeniu iš pradžių), paskui kreipiesi į savo koordinatorę Socialinių mokslų fakultete, kuri dažniausiai ir duoda tuos asmenis, su kuriais pati turinti patirties arba atstovais, kurie yra atsakingi už ten koordinavimą Erasmus programų. Jeigu tai yra tarptautinių tinklų inicijuotos išvykos, tai tada naudojiesi savo asmeniniais ryšiais, dažniausiai tie ryšiai jau yra patikrinti ilgalaikėje partnerystėje (bendrais moksliniais tyrimais, dalyvavimas bendrose konferencijose, bendrų straipsnių rašymas, išvykos). Tai labiau asmenine draugyste grįstas ryšys, kuris yra pats stipriausias. Iš to gimsta geriausi moksliniai rezultatai, nes atsiranda ilgalaikis pasitikėjimas, abipusė pagarba, bendrų projektų, idėjų derinimas. Jei tai Lietuvos mokslo tarybos (LMT) remiami moksliniai tyrimai, tai prieš pradėdant paraišką, reikia pačiam susirasti tam tikrą instituciją ir asmenį ar departamentą, kuris tave priimtų. Todėl skaitydama įvairius straipsnius, patikusiems autoriams pati rašydavau dėl stažuotės.“ (iš J. Mikolaitytės i.p.)

Kalbant apie *metodinę medžiagą* (lankstinukai, filmai, leidiniai), smagu, jog dėstytojams dalinama ne tik įprasta, išvykoms skirta dalomoji medžiaga, bet ir aptariama tyrimų kryptių, studijų programų ir kt. reprezentacija.

„Brošiūros, pristatymas apie ŠU“ (iš A. Gumuliauskienės i.p.), „Taip, ŠU pristatomoji medžiaga, video filmukai, pristatantys Lietuvą, universitetą, mokymosi Lietuvoje galimybes. Buvo aptartas su R. Karvelienu bei mokslo ir meno prorektore D. Šaparniene universiteto tyrimų kryptių reprezentacija, pakvietimas užsienio studentų studijuoti Lietuvoje bei prašymas pristatyti sukurta mokslo centrą ir programą tiems žmonėms, kuriems sunku kalbėti lietuviškai (programa pritaikyta ne tik neigaliesiems, bet ir užsieniečiams). Buvo duota diskusijų forma, aiškūs nurodymai, kas turi būti padaryta“ (iš V. Juknevičienės i.p.), „Priklauso nuo programos. Erasmus: yra paruoštos skaidrės, kurios yra patalpintos ir ŠU puslapyje. Taip pat, savo iniciatyva pasakoji, apie tai, kokie pas mus yra moksliniai tyrimai, kokią turime profesūrą, kur galėtume atlikti bendras veiklas. Mano nuomone, lankstinukų, brošiūrų dalinimas yra visiškai neefektyvus. Manau, svarbiausia yra prieš išvykstant išsiaiškinti to universiteto profilį, katedros veiklos atliekamus tyrimus. Svarbu parodyti, kad esi susipažinęs su jo veikla, kad esi suinteresuotas ir, kad nori vykdyti bendras veiklas. Mano nuomone, asmenybės arba sužavi, arba ne; arba atsiranda kontaktas su užsienio universitetu, arba ne. Ir jei jis neatsiranda, tai tolimesnis bendradarbiavimas universitetiniu lygmeniu, gali apsunkėti. Mes dažniausiai susižavime tam tikromis asmenybėmis, jų atliktais tyrimais ir jei nori, kad atsirastų organizacinis bendradarbiavimas, turi susirasti užsienio draugą tame universitete ir pradžioje įgyti jo pasitikėjimą.“ (iš J. Mikolaitytės i.p.)

Interviu dalyvavę respondentai į *susipažinimą su institucija*, į kurią ruošiamasi vykti, žiūri labai rimtai. Vieni respondentai ieškosi patys informacijos apie universitetą, svarsto savo vietą jame, kitiems informacijos suteikia pati institucija. Kaip teigė A. Gumuliauskienė, užsienio universiteto paskirtas asmuo ne tik atsiuntė visą naudingą informaciją apie įstaigą, bet ir padėjo

susirasti būstą. Vitos Juknevičienės susipažinimas su užsienio universitetu vyko Lietuvoje, susitikimo su Ingrida Bublys (Lietuvos garbės generalinė konsulė Klivlande) metu. J. Mikolaitytė analizuoja būsimo universiteto tinkamumą internete, taip pat domisi asmenų, kurie jau viešėjo tame universitete nuomone.

„Susitikimai su Ingrida Bublys Lietuvoje, po to, nuvykus pirmąją dieną, Sandra Morgan atvyko vakarienei pas Lietuvių bendruomenės atstovę ir mus supažindino, pabendravome neformalioje aplinkoje. Tuomet Sandra Morgan universitete, supažindino su dekanu, su politikos mokslų departamento vadovu, stažuočių vadovu, administratorėmis, paaiškino, kur viską rasti (bibliotekas, auditorijas), kadangi studentų miestelis yra pakankamai didelis, davė žemėlapius. Taigi Sandra Morgan buvo pagrindinis žmogus, kuris manimi rūpinosi, visur lydėjo, tačiau buvau susitikusi ir su tarptautinių ryšių departamento direktoriumi.“ (iš V. Juknevičienės i.p.)

„Universiteto tinklalapis, ankstesnių asmenų, kurie jau dalyvavo tame universitete atsiliepimų susirinkimas. Pati „pagooglinu“ apie tą universitetą, pažiūriu, kokie yra reitingai, koks yra universiteto profilis (ar tai yra klasikinis ar labiau orientuotas į tam tikrą mokslo šaką). Tuomet, kai viską išsiaiškini, supranti savo vietą jame, arba tinki tolimesniam bendradarbiavimui, arba matai, kad kitos katedros, kiti fakultetai galėtų dalyvauti. Negali būti visose srityse kompetetingas.“ (iš J. Mikolaitytės i.p.)

Nagrinėjant *darbą priimančioje institucijoje*, respondenčių patirtis gana skirtinga. Vienur įvadiniai kursai vyko oficialiai, kitur, aptariant situaciją neformalioje aplinkoje. Įvadinėse paskaitose dažniausiai aptariamos paskaitos, trukmė, tikslai, kultūriniai skirtumai, supažindinama su katedros mokslinių grupių atstovais ir pan. Pasak J. Mikolaitytės, ten, kur važiuoji turėdamas pažįstamą, esi nuodugniau su viskuo supažindinamas, ne tik oficialioje aplinkoje, bet ir neformalioje. V. Juknevičienė pasidalino patirtimi dėl kultūrinių skirtumų JAV. Universitete, kuriame stažavosi, ypatingai aktyviai veikia mažumų teisių organizacijos (gėjų, lesbiečių, juodaodžių, latino žmonių sąjungos).

„Vyko įvadinė paskaita, apie privalomus skiepus, dėl paskaitų, mokymų, trukmės, tikslo, praveista ekskursija.“ (iš A. Gumuliauskienės i.p.) / „Universitete labai aktyviai veikia mažumų teisių organizacijos <...>. Teko matyti vieną krizinį atvejį, kai buvo renkama krizinė valdyba, kuomet viename vadovyje studentas pastebėjo užduotį, kurioje buvo kalbama apie juodaodžių linčiovimą. Jis nufotografavo šią užduotį ir kreipėsi į prezidento ofisą, prašydamas, paaiškinti, kodėl tokia užduotis yra. Prezidento ofisas laiku nesureagavo, todėl šis studentas išplatino nuotrauką tviteryje, feisbuke. Šiai problemai spręsti buvo suburta krizinė komunikacijos tarnyba, iškviestas departamento vadovas, kurio dėstytojas pateikė tas užduotis, buvo kalbama su dekanu. Galiausiai nutarta: išimti knygą iš mokymosi programos, dekanui kalbėti su žiniasklaida, atsiprašyti studento, visos bendruomenės. Atskirai dar su studentu kalba departamento vadovas ir pristato sprendimus bei pats apgailėstaudamas atsiprašo už tai, kad buvo pažeistos juodaodžių teisės. „ (iš V. Juknevičienės i.p.) / Yra buvę įvairiai, esu turėjusi tokių situacijų, kur atvykus esi nesupažindinamas, tiesiog padėstai paskaitas ir visas. Bet yra ir tokių, kur tau yra paskiriama darbo vieta, mentorius, nurodomos darbo valandos, privalomi susitikimai, supažindina su katedros mokslinių grupių atstovais, katedros bendruomenei pristatai savo galimas bendradarbiavimo perspektyvas. <...> Žinoma, visada pirmiausia turi įsitikinti, kokia yra valiuta, maitinimosi skirtumai, kainos, kokie žmonės, kultūra. Pvz.: paskaitų vedimas: Turkijoje yra normalu, kad tu vėluoji (niekas nesitiki, kad nevēluosi bent 15-20 min., tačiau pvz.: Suomijoje visi tikisi, kad ateisi 20 min anksčiau. Kultūrinis identitetas yra

labai svarbus darbo organizavimo procesui, nes tu tada žinai, kokie yra studentai, kolegos, ko tikisi iš tavęs. Kultūrų skirtumai yra tokie, kad vieni daug žada, daug pasakoja apie savo universiteto norimas ir galimas bendradarbiavimo formas, tačiau tai baigiasi be jokių išpareigojimų. Tuo tarpu vokiškieji, suomiškieji universitetai iškart nori konkrečių numatytų veiklų, bendrų bendradarbiavimo formų ir t.t. Kultūrinius skirtumus, dažniausiai reikia pačiam išsianalizuoti. Universitete nėra sukurta sistema, kuri tau turėtų pateikti pagrindinius elementarius bendravimo su kitų šalių mokslininkų patirtis, tarpkultūrinius skirtumus. Tačiau, kuo daugiau tu keliauji (tampi socialiai nuovokus), tuo labiau didini savo kultūrinę kompetenciją. (iš J. Mikolaitytės i.p.)

Kalbant apie *problemas, kurios dažniausiai pasitaiko išvykose*, išsiskyrė problemos dėl laiko juostos ir finansų. Respondentės pastebėjo, kad nuvykus į kitą šalį, jaučiasi valandų skirtumas, štai V. Juknevičienė viešėdama JAV dienos metu jausdavo mieguistumą, J. Mikolaitytė pabrėžė, kad labiausiai pokyčiai jaučiasi, kai būna trijų valandų skirtumas. V. Juknevičienei kilo finansinių problemų dėl banko kortelių, taip pat, kaip teigė, negavo dienpinigių, todėl išsilaikyti buvo tikras iššūkis. Problemų sprendimų būdai priklauso nuo jų pobūdžio.

„Dėl maitinimo buvo šiek tiek problemų, nes negavau dienpinigių, todėl finansiškai buvo iššūkis išsilaikyti, nes tai nėra pigus malonumas. Taip pat kilo problemų dėl banko kortelių. Viena banko kortelė buvo visiškai neaktyvi ir todėl negalėjau išsiimti pinigų. Kita nebeveikė antrą savaitę. Todėl negalėjau išsiimti pinigų, susimokėti už prekes parduotuvėje. Tą kartą padėjo Sandra Morgan. Kadangi skoloje likti nemėgstu, todėl nuėjau į banką, kuriame man paaiškino, turiu susisiekti su savo banku Lietuvoje. Tad šią problemą išsprendžiau kitokiu būdu, yra tokie „Fast cash“ bankomatai, kurie labai greitai duoda mažom sumom, po 30 dol. Tad aš per aštuonis kartus išsiėmiau tą sumą, kurios man reikėjo. Kainos yra nemažos, ypatingai kambarių nuoma. (iš V. Juknevičienės i.p.)

Kuo geresni santykiai su užsienio universitetu, tuo mažiau problemų (dažniausiai tavimi pasirūpina, nurodo alternatyvius gyvenimo variantus, rekomenduoja, kur galėtum geriausiai pavalgyti, kokius kultūrinius pastatus gali apžiūrėti ir pan.). Problemų sprenimo būdai: Priklauso nuo problemos pobūdžio. Jei problema finansinė, skambini į banką ir aiškiniesi; jei problema labiau organizacinio pobūdžio (priėmimo, atvykimo), tada tariesi su savo koordinatoriumi. Dažniausiai užsienio universitete būna paskirtas asmuo, į kurį tu gali kreiptis visais klausimais (iš J. Mikolaitytės i.p.)

Lyginant užsienio universiteto ir Lietuvos *studijų aplinką*, išryškėjo, kad skirtumai priklauso nuo šalies, taip pat jos ekonominio išsivystymo lygio. Kento universitete JAV, paskaitų medžiaga studentams būna pateikta jau prieš paskaitą, kad studentas galėtų susipažinti, išsinagrinėti ir į paskaitą ateiti pasiruošęs diskutuoti. Įdomu ir tai, kad visi atsiskaitymai yra kaupiamieji, tai reiškia, kad semestro pabaigoje nereikia laikyti egzamino. J. Mikolaitytė pabrėžė, kad visa studijų aplinka skirtinga kiekvienoje šalyje, pvz.: Turkijoje yra didelis studentų skaičius, todėl organizuoja masines paskaitas, kuriose yra mažiau grįžtamojo bendravimo. Taip pat, bendravimas su dėstytojais dar priklauso ir nuo anglų kalbos lygio. Tokiose šalyse kaip Turkija, Gruzija, Bulgarija anglų kalbos lygis yra žymiai mažesnis, todėl paskaitos vyksta labiau monologo lygio.

„Turinys labiau orientuotas į praktinius užsiėmimus. Užduočių formos ir turinys į oratorinį meną.“ (iš A. Gumuliauskienės i.p.) / „Paskaitos medžiaga būna pateikta iš anksto, todėl studentas jau turi būti pasiruošęs diskutuoti

grupėse. Ten nelaiko egzaminų semestro pabaigoje, visi atsiskaitymai yra kaupiamieji. Taip pat ir su bakalauru, jeigu tu nori gintis, tu giniesi tik todėl, jei tu galvoji apie magistrą, doktorantūrą. Ne visi ginasi bakalaurą, jie gauna diplomą už kursą.“ (iš V. Juknevičienės i.p.) / „Priklauso nuo šalies, ekonominio išsivystymo lygio. Turkijoje yra didelis studentų skaičius, todėl organizuoja tas masines paskaitas, kuriose mažiau yra to atgalinio bendravimo. Taip pat, bendravimas su dėstytojais dar priklauso nuo anglų kalbos lygio. Tokiose šalyse kaip Turkija, Gruzija, Bulgarija anglų kalbos lygis yra žymiai mažesnis, todėl paskaitos vyksta labiau monologo lygio.“ (iš J. Mikolaitytės i.p.)

Iš interviu protokolų matyti, kad ir dėstytojams *anglų kalbos įtaka* išvykoms reiškia daug. A. Gumuliauskienė pabrėžė, kad išvykoje buvo sunkiau bendrauti su kitais studentais, nei su dėstytojais. Kadangi studentų buvo iš įvairių šalių, tai ir tarsena kiekvieno skirtinga. Todėl reikėjo šiek tiek laiko apsiprasti kiekvienam. Štai V. Juknevičienė pripažino, kad su savo anglų kalbos lygiu, kurį įvertino B2, pritrūkdavo žinių moksliniame lygmenyje. Kita vertus, amerikiečiai yra nuomonės, kad jei nesi anglas, neturi puikiai kalbėti angliškai. Todėl kai į ŠU SMF atvyko respondentės stažuotės vadovas, negalėjo suprasti, kaip mūsų studentai klausosi anglišku paskaitų. Lyginant dėstyto stilius užsienio universitete, A. Gumuliauskienė pastebėjo, kad JAV juntamas didesnis laisvumas, studentas lygus dėstytojui. Kalbant apie studijų sistemos skirtumus, V. Juknevičienė pabrėžė, kad JAV nėra nemokamo mokslo, todėl studentai, jų tėvai, yra priversti imtis paskolą. Gali būti laimimas grantas (amgl. „Scholarship“), tačiau tai negarantuoja visiškai nemokamo mokslo. Todėl žmonės yra įpareigojami mokėti paskolas ilguoju laikotarpiu.

„Sunkiau buvo tarp studentų bendrauti, turėjome priprasti vienas prie kito; iš dėstytojų pusės buvo viskas gerai. (iš A. Gumuliauskienės i.p.) / „Anglų kalba labai svarbu, nes dvi savaites turi kalbėti angliškai, ne vien formaliame, bet ir neformaliame lygmenyje. Nors, mano anglų kalba nėra tobula ir savo anglų kalbos lygį vertinčiau B2 lygiu, tad kartais žinių moksliniame lygmenyje pritrūksta.“ <...> “Jie ir patys tobulai negali kalbėti. Tad, kai mano stažuotės vadovas buvo atvažiavęs į Lietuvą dviems savaitėms į ŠU SMF, tai jis neįsisvaizdavo, kaip mūsų studentai klausia paskaitų anglų kalba. Todėl anglų kalba yra labai svarbu, tačiau tai neturi būti tobula kalba.“ (iš V. Juknevičienės i.p.)

Toliau respondenčių buvo prašoma įvardinti *išvykos įtaką savo bendram išprusimui ir profesiniam pasirengimui*. Iš interviu protokolų matyti, kad įtaka yra tikrai didžiulė. Ne tik praplečia pasaulėžiūrą, suvoki, kaip vyksta sprendimų priėmimas kitoje šalyje, išauga pasitikėjimas savimi, bet ir parsiveži geros patirties į Lietuvą, mokslinio tipo žinias, naujus dėstyto metodus. Įgytą patirtį respondentės pritaikė savo darbo metodikoje: atrado užduočių pateikimo įvairovę, pakeitė dėstyto metodus, daugiau teorijos pasakojama per praktiką, prijungiant Lietuvos aktualijas.

„Paskaitų metu naudoju žinias, kurias įgyjau, per paskaitas taip pat pasidalinu savo patirtimi; ryšiai su mokslininkais leidžia toliau plėtoti savo mokslines kompetencijas, esant norui, galima rašyti bendras mokslines publikacijas, dalyvauti konferencijose. Taip pat, grįžus man buvo pasiūlytos dar vienos pareigos, tai tyrėjų kompetencijų tinklo (RENET) koordinacinio komiteto pirmininkės pareigos. Tinklas veikia anglų kalba, todėl reikia žmogaus, kuris kalbėtų angliškai, tad grįžus iš stažuotės ir įgijusi pasitikėjimo, aš sutikau tą tinklą koordinuoti.“ (iš V. Juknevičienės i.p.)

Dėstytojų interviu analizės išvados:

- jau užmegzti kontaktai padeda susirasti stažuotės vietą.
- svarbiau už lankstinukus, universiteto pristatymą yra asmeninis susipažinimas su institucija, į kurią planuojama vykti. Būtina, išsiaiškinus užsienio universiteto profilį, katedros, į kurią važiuojama, atliekamus tyrimus. Tik žinant visas galimybes užsienio universitete, galima pasiūlyti savo bendradarbiavimą.
- studijų aplinka kiekvienoje šalyje šiek tiek skiriasi. Išryškėjo, kad užsienyje labiau orientuojamasi į teorijos pritaikymą praktiniuose dalykuose, taip pat visi atsiskaitymai yra kaupiamieji, nėra galutinio egzamino.
- anglų kalbos įtaka išvykoms yra labai svarbi. Pastebėta, kad ypatingai trūksta anglų kalbos žinių moksliniame lygyje. Todėl lėšų, skirtų dėstytojų anglų kalbos mokymui reikėtų nemažinti.
- išvykų nauda remiasi ne tik praplėsta pasaulėžiūra, anglų kalbos patobulinimu, bet ir naujų žinių, metodų parvežimu ir pritaikymu savo universitete.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. Globalizacija daro įtaką universitetų veiklai. Todėl universitetai turi prisitaikyti prie nuolat besikeičiančios aplinkos tokiais būdais: studijų prieinamumo plėtotė per nuotolines studijas, ryšių ir veiklos partnerystės stiprinimas su užsienio aukštųjų mokyklų padaliniais rengiant tarptautines konferencijas, vykdant dėstytojų stažuotes, taip pat studentų, dėstytojų ir mokslo darbuotojų akademinis mainus, vykdant bendrus projektus.

2. Atlikus Šiaulių universiteto PEST ir SSGG analizes išaiškėjo, kad ŠU SMF neišnaudoja visų tarptautinio bendradarbiavimo galimybių: nepakankamas dėstytojų pasirengimas vykdyti tarptautines studijų programas, nedidelis publikacijų kitose šalies ir užsienio mokslo leidiniuose skaičius, nepakankamas dėstytojų judumas pagal Erasmus programą, sumažėjęs atvykstančių užsienio universitetų mokslininkų stažuočių skaičius bei mažas dėstytojų dalyvavimas konferencijose užsienyje.

3. Siekiant išnaudoti visas tarptautinio bendradarbiavimo galimybes reikėtų nemažinti lėšų, skirtų dėstytojų anglų kalbos mokymui, skatinti dėstytojus rašyti straipsnius į užsienio universitetų mokslo žurnalus.

4. Išanalizavus Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto studentų bei dėstytojų interviu duomenis paaiškėjo, kad tarptautinis mobilumas stipriai įtakoja tolimesnę studentų ir dėstytojų veiklą universitete, studentai parsiveža įvairiapusės patirties: patobulina anglų kalbos įgūdžius, kurie reikalingi skaitant naujausią užsienio autorių parengtą literatūrą, grįžę ištraukia į įvairių universiteto organizacijų veiklą ir pan. Dėstytojai tobulina savo mokymo metodus: labiau orientuojasi į teorijos pritaikymą praktiniuose dalykuose.

5. Šiuo metu studentų ir dėstytojų atsiliepimai apie išvykas į užsienį yra laisvos formos, todėl juos sunku apdoroti ir sistemiskai analizuoti. Pasinaudojus tyrime naudojamo interviu klausimais galėtų būti sukurta ilgalaikio naudojimo klausimynas, kuri pildyti bendradarbiavimo programose dalyvaujantys dėstytojai ir studentai. Tai leistų atlikti kokybinę bendradarbiavimo stebėseną.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Arimavičiūtė, M. (2005). *Viešojo sektoriaus institucijų strateginis valdymas*. Vadovėlis. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas
2. Bitinas, B. (2006). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta
3. Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija*. Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė
4. Castells, M. (2005). *Tinklaveikos visuomenės raida* (1 tomas). Kaunas: Poligrafija ir informatika
5. Chmieliauskas, A., Liepuonis, A., Venčkauskas, R., ir kt. (2012) *Tendencijos aukštajame moksle: suinteresuotų šalių požiūriai* [interaktyvus rankraštis]. Vilnius: Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras. Prieiga per internetą: http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2012_Tendencijos_aukštajame_moksle.pdf. (Žiūrėta 2014-09-05)
6. Čiužas, A., Ratkevičienė, V., Stankevičius, P. ir kt. (2005). *Akademinis jaunimas: gyvenimo būdas ir vertybės*. Monografija Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, Socialinių tyrimų institutas
7. Coursera.org: globalus, visiems prieinamas „universitetas“ internete. (2012). [interaktyvus rankraštis]. Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2012-07-21-coursera-org-globalus-visiems-prieinamas-universitetas-internete/85670>. (Žiūrėta 2015-08-24)
8. Europos Komisija (2010). Komisijos komunikatas: *2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija* [interaktyvus rankraštis]. Prieiga per internetą: [https://sumin.lrv.lt/uploads/sumin/documents/files/ES_parama/2020m_europa_\(4\).pdf](https://sumin.lrv.lt/uploads/sumin/documents/files/ES_parama/2020m_europa_(4).pdf). (Žiūrėta 2016-04-25)
9. Europos komisija (2013). Komisijos komunikatas Europos parlamentui, tarybai, europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui. *Europos aukštasis mokslas pasaulyje* [interaktyvus rankraštis]. Prieiga per internetą: http://www.su.lt/bylos/studijos/Studij_reglam_dok/Lietuv/ek%20komunikatas%20del%20a_ukstojo%20mokslo%20briuselis%202013%2007%2011%20com2013_0499lt01.pdf. (Žiūrėta 2016-04-25)
10. Europos Sąjungos iniciatyva. (2010). *Judus jaunimas*. Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras. [interaktyvus rankraštis]. Prieiga per internetą: http://europa.eu/youthonthemove/docs/communication/youth-on-the-move_LT.pdf. (Žiūrėta 2016-03-12)

11. Hampton, K. N. and Wellman, B. (2002) *The not so Global Village of Netville*, in *The Internet in Everyday Life* (eds B. Wellman and C. Haythornthwaite), Blackwell Publishers Ltd, Oxford, UK. doi: 10.1002/9780470774298.ch12
12. Hampton, K., Wellman, B. (2003) *Neighboring in Netville: how the Internet Supports Community and Social Capital in a Wired Suburb* [interaktyvus rankraštis]. *City and Community*, 3 (2), 277-311. Prieiga per internetą: http://www.blackwellpublishing.com/content/BPL/Images/Journal_Samples/CICO1535-6841~2~4~57%5C057.pdf. (Žiūrėta 2013-10-25)
13. Kačerauskas, T. (2011). *Kūrybos ekonomikos antikinės ištakos*. Filosofija. Sociologija 22 (3). Lietuvos mokslų akademija
14. Kaniušonytė G., Truskauskaitė, I., Gervinskaitė, L. (2012). *Tarptautinis mobilumas ir asmenybės bruožai*. [interaktyvus rankraštis]. Prieiga per internetą: <http://journals.ku.lt/index.php/tiltai/article/viewFile/413/385>. (Žiūrėta 2016-03-12)
15. Kardelis, K. 2007. Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai (edukologija ir kiti socialiniai mokslai). Vadovėlis. Šiauliai: Lucilijus
16. Kroeber, C.; Kluckhohn, W. (1952). *Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions*. New York: Vintage Books
17. Langvinienė, N., Sekliuckienė, J., Vengrauskas, P.V. (2011). *Tarptautinis verslas 1 knyga*. Mokomoji knyga. Technologija, 2011. Kaunas: Technologija
18. Leichteris E., Stumbrytė, G. (2008). *Lietuvos mokslo taptautiškasumas*. Pagrindinė ataskaita. Vilnius
19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo. Valstybės žinios. 2012, Nr. 144-7430
20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų plėtros programos patvirtinimo. Valstybės žinios. 2012, Nr. 145-7455
21. Lietuvos virtualaus universiteto informacija. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.lvu.lt/cms/lieidm/app>. (Žiūrėta 2016-04-25)
22. Luobikienė, I. (2010). *Sociologinių tyrimų metodika*. Kaunas: Technologija.
23. Matulionis A. V., Maniukaitė, G., Trinkūnienė, I. ir kt. (2010). *Lietuvos studentijos socialinio portreto bruožai*. Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras
24. *Mokslas ir menas*. Šiaulių universitete (periodinis leidinys).
25. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (2012). *Lietuvos mokslo ir studijų ateities vizija: mokslioji Lietuva 2030* [interaktyvus rankraštis]. Prieiga per internetą:

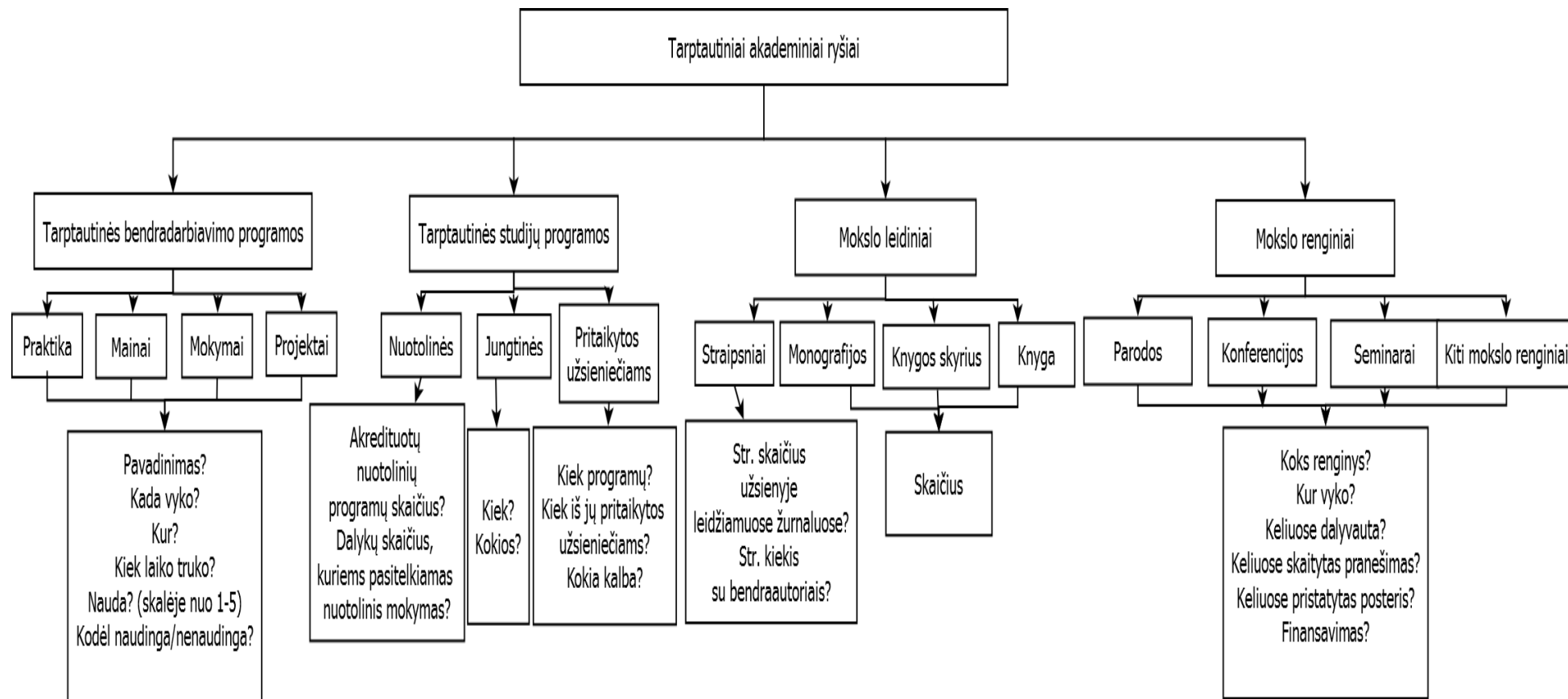
- http://mosta.lt/images/documents/analize/trumprasciai/2011/moksloji_lietuva_2030.pdf.
(Žiūrėta 2015-08-05)
26. Morkūnienė, J. (2003). *Globalizacija: taikos kultūra, žinių visuomenė, tolerancija*. Monografija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas
27. Norkus, Z., Morkevičius, V., (2011). *Kokybinė lyginamoji analizė*. Vadovėlis aukštųjų mokyklų studentams. Kaunas: UAB Vaistų žinios
28. Praninskaitė, A., Jasaitis, J. Tarptautinių akademinų ryšių plėtojimas: Lund`o (Švedija) universiteto patirties pritaikymas Šiaulių universitete.
29. Pruskus, V. (2013). Kultūros samprata ir inkultūrizacijos procesas tarpkultūrinės komunikacijos kontekste. *Filosofija. Sociologija* 24 (3). Lietuvos mokslų akademija
30. Puleikytė, K. (2006). *Globalizacija: kas tai?* [interaktyvus rankraštis]. Prieiga per internetą: <http://www.geopolitika.lt/?artc=280>. (Žiūrėta 2014-09-05)
31. Ramanauskienė, S. (2005). *Globalūs pokyčiai ir moksloji organizacija* [interaktyvus rankraštis]. Prieiga per internetą: http://scholar.google.lt/scholar?start=30&q=poky%C4%8Di%C5%B3+valdymas&hl=lt&as_sdt=0,5. (Žiūrėta 2013-10-24)
32. *Šiaulių universiteto 2006-2011 veiklos savianalizės suvestinė*. (2012). Interaktyvus. Prieiga per internetą: < <http://www.su.lt/bylos/savianalizes%20suvestine.pdf>>.
33. *Šiaulių universiteto 2009–2020 m. strateginis veiklos plėtros planas*. (2009). VšĮ Šiaulių universiteto leidykla. Interaktyvus. Prieiga per internetą: < http://www.su.lt/bylos/pletros%20planas_2009-2020_naujas.pdf>.
34. *Šiaulių universiteto darbo tvarkos taisyklės*. 2014 m. Prieiga per internetą: http://www.su.lt/bylos/RsV/Dokumentai/su%20darbo%20tvarkos%20taisykles_2015.pdf.
(Žiūrėta 2015-08-06)
35. Šiaulių universiteto informacija. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.su.lt>. .
(Žiūrėta 2015-10-11)
36. *Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto 2014–2016 m. strateginio veiklos planas*. Patvirtintas Socialinių mokslų fakulteto tarybos posėdyje 2014 m. birželio 9 d. (protokolo Nr. SMTP - 3). Prieiga per internetą: <http://www.su.lt/bylos/fakultetai/smf/dekanato/dokumentai/iauli%20universiteto%20sociali%20moksli%20fakulteto%2020142016%20m.%20strateginis%20veiklos%20planas%202014-06-28.pdf>. (Žiūrėta 2015-08-06)
37. *Šiaulių universiteto studijų apeliacijų nuostatai*. 2011 m. Patvirtinta Šiaulių universiteto rektoriaus 2011 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. V-131. Prieiga per internetą:

- http://www.susa.lt/wp-content/uploads/2011/09/2011-11-21_studiju_apeliaciju_nuostatai.pdf. (Žiūrėta 2015-08-06)
38. Stonehouse, G., Hamill, J., Campbell, D. ir kt. (2004). *Global and transnational business: strategy and management*. USA: John Wiley & Sons. p. 43
39. *Studijų rezultatų įskaitymo tvarka Šiaulių universitete*. Atnaujinta: rektoriaus 2013 m. birželio 12 d. įsakymo Nr. V-450. Prieiga per internetą: http://www.su.lt/bylos/studijos/Studij_reglam_dok/rekt_isak/studiju%20rezultatu%20iskaitymo%20tvarkos%20atnaujinimo%20virtinimas_%20is-v-492_2013-07-04.doc. (Žiūrėta 2015-08-06)
40. Švietimo mainų paramos fondo informacija. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.smpf.lt/lt>. (Žiūrėta 2015-09-09)
41. *Tarptautinių žodžių žodynas* (2013). Leidėjas: Alma littera
42. Tidikis, R.(2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto leidybos centras
43. Toffler, A. (1981) *Future Shock: The Third Wave*. Bantam Book
44. Vaitkevičius S., Jucevičius, R., Kriaučionienė, M. (2005). *Model of strategic analysis tools taxonomy*. Kaunas: Technologija Socialiniai mokslai, nr. 3 (49) p. 30-38.
45. Van Dijk, J. (2006). *The Network Society: Social aspects of new media*. Second Edition. New Delhi: Sage

PRIEDAI

1 priedas.

Operacionalizacija



Interviu klausimai studentams

Patirtis užsienio universitete:

1. Užsienio valstybės universitetas, kuriame teko studijuoti:
2. Buvimo užsienio valstybės universitete laikas: nuo iki
3. Jūsų veiklos forma užsienio valstybės universitete:
 - 3.1. Studijos pagal Erasmus mainų programą
 - 3.2. Praktika
 - 3.3. Projektai
4. Pasirengimas studijoms užsienio universitete
 - 4.1. Konsultacijos (kas konsultavo, konsultacijų turinys)
 - 4.2. Metodinė medžiaga (lankstinukai, filmai (CD), leidiniai)
5. Darbas priimančioje institucijoje
 - 5.1. Įvadinis instruktažas
 - 5.2. Įvadiniai kursai (seminarai)
 - 5.3. Kultūrinių ir kitų skirtumų analizė
6. Problemos, iškilusios išvykos pradžioje:
 - 6.1. Būsto, maitinimo, komunikacijos ir kt.
 - 6.2. Finansinės problemos (valiutos kursas, kainos, bankomatai, galimybė atsisiųsti pinigų ir kt.)
 - 6.3. Klimatinės, laiko juostos ir kt.
 - 6.4. Problemų sprendimai (kas padėjo, kaip ir pan.)
7. Adaptacijos laikotarpis (trukmė, sunkumai ir pan.)
8. Studijų aplinka: panašumai ir skirtumai, lyginant su Lietuvos universitetu, iš kurio atvykote:
 - 8.1. Auditoriniai užsiėmimai, jų trukmė, formos ir turinys
 - 8.2. Teorinių ir praktinių užsiėmimų santykis
 - 8.3. Užduočių formos ir turinys
 - 8.4. Atsiskaitymo formos (prezentacijos, kolokviumai ir pan.)
9. Diskriminavimo grėsmė (jei taip, kuo tai pasireiškė)
10. Išprusimo lygio įvertinimas (lyginant savojo ir priimančiojo universiteto požiūriu)
 - 10.1. Kokie sunkumai kildavo, įsisavinant dalykų medžiagą? Pateikti pavyzdžių
 - 10.2. Anglų kalbos mokėjimo lygio įtaka studijoms
11. Dėstymo stiliaus skirtumai užsienio universitete, lyginant su universitetu, iš kurio atvykote?
12. Apibūdinkite, kaip skyrėsi studijų sistema toje šalyje, į kurią atvykote ir Lietuvoje.
13. Įvertinkite išvykos įtaką:
 - 13.1. Jūsų bendrajam išprusimui
 - 13.2. Profesiniam pasirengimui (pavyzdžiui, rinkimų sistema, savivaldos sistema, piliečių dalyvavimas ir kt.)
 - 13.3. Pateikite pavyzdžių, kuo išvykoje įgyta patirtis buvo naudinga
14. Kokią teigiamą patirtį norėtumėte pritaikyti savo universitete?
 - 14.1. studijų aplinkos kūrimo;
 - 14.2. studijų turinyje;
 - 14.3. studijų organizavimo ir atsiskaitymo formos
15. Studentų savivalda: turinys, organizavimas ir kt.

Kaip patirtis, įgyta užsienyje, įtakoja tolimesnę akademinę ir visuomeninę veiklą universitete?

Mokslo renginiai

Kaip teko dalyvauti užsienio universiteto organizuojamuose mokslo ir mokslo populiarinimo veiklose: parodose, konferencijose, seminaruose ir kt.? Pateikite pavyzdžių.

Dalyvavimo formos: stendinis pranešimas, skaidrių rinkinys, pranešimas sekcijoje, straipsnis

Dalyvavimo mokslo renginiuose įtaka: susitikimai su tyrėjais, nagrinėjančiais panašią tematiką, kolegų patarimai, kaip vykdyti tyrimus, išvadų analizė

Kokiuose tarptautiniuose mokslo renginiuose teko dalyvauti, studijuojant Lietuvos universitete?

Mokslo leidiniai

Įvardinkite mokslo leidinius, kuriuos leidžia aplankytas užsienio universitetas

Įvardinkite mokslo leidinius, kuriuos leidžia Lietuvos (pavyzdžiui, Šiaulių) universitetas

Apibūdinkite savo dalyvavimą, analizuojant ir rengiant publikacijas šiems leidiniams

Patirtis Lietuvoje:

Ar per studijų metus (savo universitete Lietuvoje) esate parašęs autorinių (vieno autoriaus) straipsnių moksliniams žurnalams? Jei taip, tai kiek ir kokiuose leidiniuose jie buvo išspausdinti?

Ar per studijų metus esate parašęs straipsnių moksliniams žurnalams su bendraautoriais užsieniečiais? Jei taip, tai kiek ir kokiuose leidiniuose jie buvo išspausdinti?

Demografiniai duomenys apie informantą:

Lytis

Universitetas, studijų pakopa, specialybė, kursas.....

Kokią užsienio kalbą mokate?.....

Interviu klausimai dėstytojams

Patirtis užsienio universitete:

1. Užsienio valstybės universitetas, kuriame teko lankytis (stažuotis, dalyvauti Erasmus mainų programoje, atlikti bendrus tyrimus ir pan.)?
2. Buvimo užsienio valstybės universitete laikas: nuo iki
3. Jūsų veiklos forma užsienio valstybės universitete:
 - 3.1. Vizitai, skirti naujų ryšių kūrimui arba esamų ryšių plėtojimui
 - 3.2. Mainai (Erasmus arba pagal tarpuniversitetines programas, pavyzdžiui, Pardubicės (Čekija))
 - 3.3. Mokymai
 - 3.4. Projektai
4. Pasirengimas darbui užsienio universitete
 - 4.1. Konsultacijos (kas konsultavo, konsultacijų turinys)
 - 4.2. Metodinė medžiaga (lankstinukai, filmai (CD), leidiniai)
 - 4.3. Susipažinimas su institucija, į kurią ruošiamasi vykti (universiteto tinklapis, kuriame yra jo istorija ir dabartinė situacija, struktūra, kontaktai, apgyvendinimas ir kt.)
5. Darbas priimančioje institucijoje
 - 5.1. Įvadinis instruktažas (tik Nebraskoje, Pardubicėje)
 - 5.2. Įvadiniai kursai (seminarai) – katedroje, Tarptautinių ryšių tarnyboje
 - 5.3. Kultūrinių ir kitų skirtumų analizė (susipažinimas su vietovės, į kurią planuojama vykti, geografija, ekonomika ir kt.)
 - 5.4. Universiteto (fakulteto) specifika
6. Problemos, iškilusios išvykos pradžioje:
 - 6.1. Būsto, maitinimo, komunikacijos ir kt.
 - 6.2. Finansinės problemos (valiutos kursas, kainos, bankomatai, galimybė atsisiųsti pinigų ir kt.)
 - 6.3. Klimatinės, laiko juostos ir kt.
 - 6.4. Problemų sprendimai (kas padėjo, kaip ir pan.)
7. Adaptacijos laikotarpis (trukmė, sunkumai ir pan.)
8. Studijų aplinka: panašumai ir skirtumai, lyginant su Lietuvos universitetu, iš kurio atvykote:
 - 8.1. Auditoriniai užsiėmimai, jų trukmė, formos ir turinys:
 - 8.2. Užduočių formos ir turinys
 - 8.3. Atsiskaitymo formos (prezentacijos, kolokviumai ir pan.)
9. Diskriminavimo grėsmė (jei taip, kuo tai pasireiškė).
10. Išprusimo lygio įvertinimas (lyginant savojo ir priimančiojo universiteto požiūriu)
 - 10.1. Kokie sunkumai kildavo, dėstant dalykų medžiagą? Pateikti pavyzdžių:
 - 10.2. Anglų kalbos mokėjimo lygio įtaka:
11. Dėstymo stiliaus skirtumai užsienio universitete, lyginant su universitetu, iš kurio atvykote?
12. Apibūdinkite, kaip skyrėsi studijų sistema toje šalyje, į kurią atvykote ir Lietuvoje.
13. Įvertinkite išvykos įtaką:
 - 13.1. Jūsų bendrajam išprusimui
 - 13.2. Profesiniam pasirengimui (pavyzdžiui, rinkimų sistema, savivaldos sistema, piliečių dalyvavimas ir kt.)
 - 13.3. Pateikite pavyzdžių, kuo išvykoje įgyta patirtis buvo naudinga:
14. Kokią teigiamą patirtį norėtumėte pritaikyti savo universitete?
 - 14.1. studijų aplinkos kūrime;
 - 14.2. studijų turinyje;
 - 14.3. studijų organizavimo ir atsiskaitymo formose:
15. Kaip patirtis, įgyta užsienyje, įtakoja tolimesnę akademinę ir visuomeninę veiklą universitete?
16. Kaip įgytą patirtį pritaikėte savo darbo metodikoje?

Mokslo renginiai

Kaip teko dalyvauti užsienio universiteto organizuojamuose mokslo ir mokslo populiarinimo veiklose: parodose, konferencijose, seminaruose ir kt.? Pateikite pavyzdžių.

Dalyvavimo formos: standinis pranešimas, skaidrių rinkinys, pranešimas sekcijoje, straipsnis

Dalyvavimo mokslo renginiuose įtaka?

Kokiuose tarptautiniuose mokslo renginiuose teko dalyvauti Lietuvos universitete?

Mokslo leidiniai

Įvardinkite mokslo leidinius, kuriuos leidžia aplankytas užsienio universitetas

Įvardinkite mokslo leidinius, kuriuos leidžia Lietuvos (pavyzdžiui, Šiaulių) universitetas

Apibūdinkite savo dalyvavimą, analizuojant ir rengiant publikacijas šiems leidiniams

Patirtis Lietuvoje:

Ar (savo universitete Lietuvoje) esate parašęs autorinių (vieno autoriaus) straipsnių moksliniams žurnalams?

Ar esate parašęs straipsnių moksliniams žurnalams su bendraautoriais užsieniečiais?

Išorinė, konsultacinė ir šviečiamoji veikla:

Ar dalyvaujate konferencijų organizaciniame ar mokslinio komiteto veikloje?

Ar dalyvaujate redakcinėse kolegijose? Jei taip, tai kokių leidinių?

Ar dalyvaujate daktaro disertacijų gynimo komitetų ir tarybų darbe?

Demografiniai duomenys apie informantą:

Lytis

Universitetas.....

Kiek Jūsų dėstomų dalykų, parengtų pagal mišrų mokymo būdą yra pritaikyta užsieniečiams?
Kokią užsienio kalbą mokate?.....